

... et ...

Johannis bapt

... et ...

et sepeluerunt

... et ...

culatore precepit

... et ...

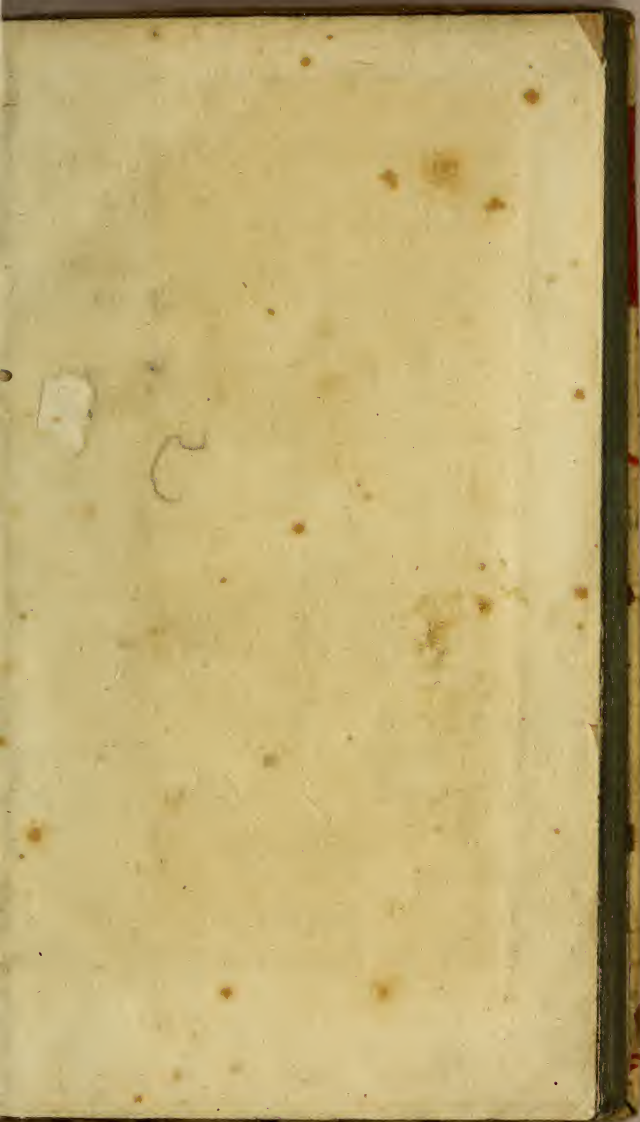
re quo audito

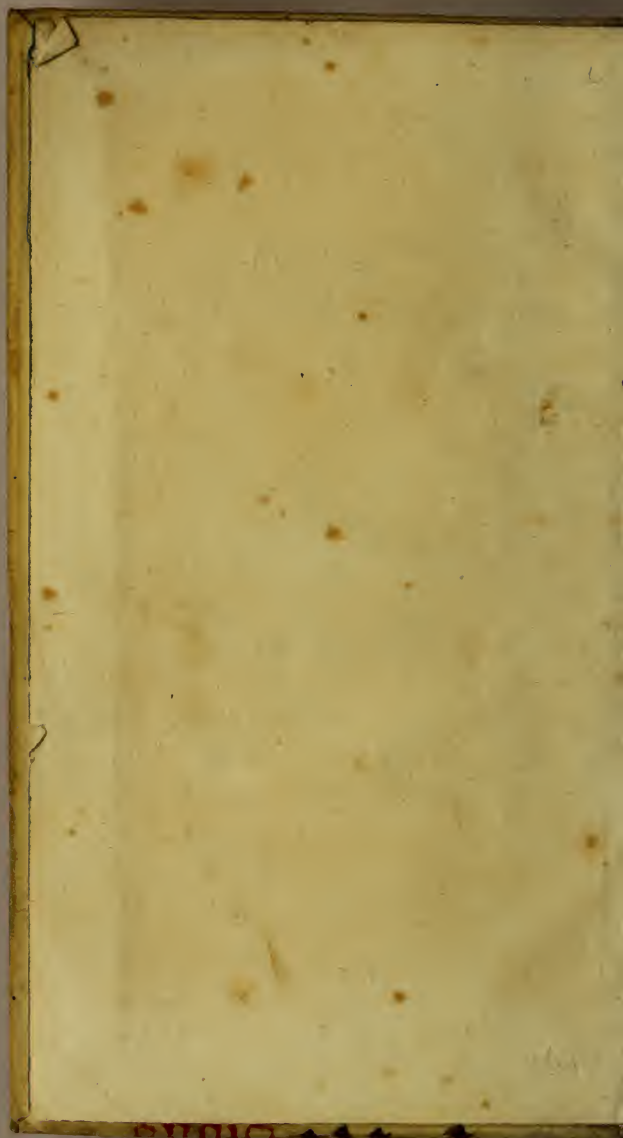
Iste est ... **Et** ... **reare** ... **in nate** ... **cuis**

... **ite** ... **de sub** ... **plau**

John Carter Brown.

THEOPHILI SPIZELII
ELEVATIO

RELATIONIS
MONTEZINIANÆ

DE REPËRTIS IN AMERICA
TRIBÛBUS ISRAELITICIS;

ET DISCUSSIO

ARGUMENTORUM

PRO ORIGINE GENTIUM AMERI-
CANARUM ISRAELITICA

A

MENASSE BEN ISRAEL

IN מקור ישראל SEU SPE
ISRAELIS

CONQUISITORUM.

CUM CELEBERRIMI VIRI

JOHANNIS BUXTORFII

DE JUDAICO ISTO CONATU AD

THEOPHILUM SPIZELIUM

EPISTOLA.

*Sum y
libris*

M. W. Jacob

*Bair
1661*

BASILEAE

Conrad Penzell

Apud JOANNEM KÖNIC, 1661.

THE HISTORY OF THE
REPUBLIC OF VENICE
MONTENAPOLI

OF THE HISTORY OF THE
REPUBLIC OF VENICE
MONTENAPOLI

OF THE HISTORY OF THE
REPUBLIC OF VENICE
MONTENAPOLI

OF THE HISTORY OF THE
REPUBLIC OF VENICE
MONTENAPOLI

JOHN CARTER BROWN

SAPIENTISSIMIS
ORBIS ERUDITI ATLANTIBUS,
ATQUE FULGENTISSIMIS
CAELI LITERARI SIDERIBUS,

JOHANNI BUXTORFIO

ET

JO. HENRICO HOTTINGERO,

VETUSTISS. AC ACADEMIAE BASILEENS.
ATQUE HEIDELBERGENS.

PALLADIIS,

ORBISQUE UNIVERSI MIRACULIS,
AUGUSTA OMNIA

THEOPHILUS SPIZELIUS.

EPISTOLA

I nobilissimū Musarum
 vestrarum Sacrarium per-
 rumpo irreverentius, si
 splendidiſſimum Celebritatis tan-
 tæ folium accedo confidentius, si
 curas etiam concatenatas, & quo-
 tidianas pro Rei Literariæ incre-
 mento excubias, immodestius in-
 terpello, si immortali denique No-
 minum atque Luminum vestro-
 rum splēdore, schedis hisce obscu-
 ris lucem audacius concilio; Igno-
 scite **HEROES INCOMPARABILES,**
 Homini, stupēdo vestro favore ha-
 ctenus tantopere sublevato, infini-
 tis benevolentiaē tantæ documen-
 tis recreato, eoque duntaxat nomi-
 ne fortunato, quod Virtutes ve-
 stras in omni genere summas, ha-
 ctenus penitus introspicere, intro-
 spectas æstimare, æstimatas deniq;
 publicè nunc celebrare didicerit.

Non

N U N C U P A T O R I A .

Non immensorum quidē meritorum aut encomiorum vestrorum præconem nunc ago, nec prolixiori verborum ambitu celeberrima illa ac quovis ære perenniora Ingenii vestri monumenta, cunctis profecto Ægyptiorū structuris, aut prodigiosis quibusque Orbis miraculis, ab imbre edace & impotente Aquilone jam olim deletis, longissimis anteponenda parafangis.

Facile vobis, VIRI UNDIQUAQUE MAGNI, in memoriam revocabitis sermonum non ita pridem vobiscum habitorum materiam, atque literarum hæctenus ad me perscriptarum argumentum, publico hoc alloquio paulo altius repetendum:

Amstelodamum ante annos aliquot advolavit Mercurius quidam

dam Transalpinus, & inopinatio, de repertis inter Americanos agminibus Israeliticis, inenarrabilibus Synagogam perfudit lætitiis. Ipse cultus Hebraici Antistes, MENASSE BEN ISRAEL (oblato scilicet exoptato ad eum; ac diu multumque desiderato futuræ liberationis anteaambulone,) totus prope modum in gaudia solutus, ne tiquam illa intra angustos Synagogæ Amstelodamensis terminos continenda; sed peculiari quasi diplomate reliquis per uniuersum Orbem dispersis contribulibus annuncianda iudicavit.

Maxima eruditorum contentione tunc ventilatum fuerat, & Animos non minus quam calamos Summorum Virorum occupauerat, intricatum illud, satisque vexatum, de origine Gentium Ameri
meri

mericanarum problema. Quod itaque tanto hactenus labore investigatum, tot diversissimarum sententiarum Fautoribus disputatum, nec ullis sive Hispanorum sive Batavorū expeditionib. indagatum fuerat, ab ANTONIO quodam MONTEZINO Religionis Judaicæ sectatore tandē exploratum credit MENASSE, primas videlicet in Americam colonias, ductas fuisse ab ISRAELITIS. Postquam verò maximo molimine, non minus Montezinianæ Relationi, quam prodigiosæ huic de origine Gentium Americanarum Israeliticâ opinioni, applausum conciliare laborasset; non omninò nullos Paradoxi hujus reperit ad stipulatores. Adeò verò inepta, adeò insulsa, & ab omni veritatis etiam specie aliena, mihi statim apparuit illa

EPISTOLA

sententia; ut instituto paulo accuratiori examine, ejusdem relegationem, ultra montes Cordelleras & fluviū maragnon, (unde provenit,) fuerim meditatus. Non fatuos umbratilis gloriolæ igniculos infector, nec longè lateque diffusam Viri istius famam, aut raram in illa Gente eruditionem, proscindere constitui; Sed nec omnium promiscuè placita adorare, vel haud obscuris Orbis eruditi luminibus, densissimas tenebras illustrare animus est. me equidē non latet, quantum MENASSI, à fumis quibusque Viris tribuatur vel eo solum nomine, quod singulari modestiâ, & laudabili scripturas V. T. explicandi studio præditus, communibus illorum suffragiis, pulcherrimum illud elogiū, (quo *Mosen Majemonidem* olim ornavit

vit *Jos. Scaliger*) reportaverit: *Illum scil. inter Indæos ineptire desisse.* Optandum autem esset, ut illum semper retinuisset Animum, quem eò usq; sibi fuisse tradit מקוה ישראל f. xv. vid. *nil nisi solida & infallibili tractasset,* nec se ad materiam illam obscuram & incertam induci passus fuisset, aut intempestivo suis placendi desiderio, fabularum illarū Patronum agere cōstituisset. Sed nec Judæi, (Religionis suæ fundamentis, veluti Sisyphi saxo, aut Ixionis rotis, pertinaciter inhærentis, ac hujusmodi commentis captivitatē suæ molestias fallentis,) conatus, tantopere vituperandi sunt; quam illorum fortè, qui salvifica edocti dogmata, anilia hæc figmenta, non probant solùm, laudant atq; admirantur; verum aliorum etiam applausum *monu-*
)(5 *men-*

EPISTOLA

mentis publicis provocare minimè
 verentur, adeò ut ipse MENASSE
 Epistolâ quâdam ad *P. Felgenha-*
verum exarata, non Christiano-
 rum solum suffragiis valde super-
 biat, verum certissimum etiam
 instantis liberationis indicium
 exinde desumat; Epistolæ illius
 verba, quum ad manus sint, exhi-
 benda esse duximus:

De Tertio isto (scribit Menasse,) *Adventus* Messia signo, quod ais,
 nempe de hac Regni Israelis per totum
 Terrarũ Orbem prædicatione, id mi-
 hi non solum verisimile videtur, sed
 & tale quid jam in Lucem prorumpere,
 & effectum sortiri haud obscure
 videmus: quin & Prædicatorum
 istorum haud contemnendus nume-
 rus, mihi ipsi per literas innotuit, qui
 ex diversis Mundi partibus, ad con-
 solandum Sionem prodierunt, inter a-
 lios

NUNCUPATORIA.

lios Viros Nobilitate & doctrina insignes, qui ad manum jam sunt, ex Silesia habemus Abrahamū à Frankenberg: ex Borussia Joh. Mochingerum: ex Gallia Autorem libelli Gallico Idiomate editi, Durappel des Juifs. Ex Angliā quos non? Nuper auctoritate publica Nathanael Home-sius SS. Tr. D. Librum in fol. edidit Anglico idioma, de hac ipsa materia, & D. Henricus Jesse, nobis librum Belgico idioma de Gloria Jehuda & Israelis publicè dedicavit. Plures allegare possem, qui instar nubeculae istius I. Reg. XVIII. (quam Elias ascendentem de mari vidit, & subito in tantam molem excrevit ut totum Cali expansum contegeret,) indies numero & virtute accrescunt, donec tandem totum Terrarum ambitum, praedicatione sua sint completuri. Haecenus Epistola Menassis. Et
 ille

EPISTOLA

ille ipse, ad quem eandem ablega-
 vit, *Paulus* quidam *Felgenhauerus*,
 Bono (ut appellat) Nuncio,
 Populo Israelitico de instanti Mes-
 sia adventu allato, & Menassi ipsi
 consecrato, futurae (scilicet) restitu-
 tionis Judaicae praconem agere
 nullatenus dubitavit. Quâ fronte
 verò ab ipso Menasse exceptum fu-
 erit Nuncium illud, ex iisdem li-
 teris eucharisticis obscurum mi-
 nime est; *Vtinam* (reponit Menas-
 se,) *tam verum esset, quam Bonum*
nuncium tuum, tibiq, tam credere
possem, quam vellem! & paulo ante:
modo prae rei magnitudine verbis tuis
fides constare possit. Qualem insu-
 per applausum Monteziniana illa
 Relatio, à Menasse ben Israël tra-
 ctatu peculiari confirmata, apud
 quosdam obtinuerit, Angli cujus-
 dam THOMÆ FVLLERI, verbis, (ex
 Angli-

N U N C U P A T O R I A

Anglicano sermone conversis, exponemus. Ille enim in visione Palestinae, ex monte Pisgah Lib. V. sub. vis. terrae Canan. ab Ezechiele descriptae cap. II. pag. 193. hunc in modum differit.

Et nuper Judaicus Rabbinus Amstelodamensis, (in margine M. ben Israel, in libro suo quem nuncupavit Spem Israelis) narrauit nobis, quod ultra montes Cordilleras & fluvium Maragnon, repertus sit populus bene barbatus, vestituq; splendido, qui seorsim degat & à reliquis Indianis Religione differat: quem ille populum vult haberi pro decem Israëlitis Tribubus uno comprehensis corpore. Cujus argumenta tantarum apud aliquos sunt virium, (quanquam eorum alia ante hac fuerit opinio,) ut concedant iudicio suo in ipsius sententiam, nonnullis tamen illa authoris opinatio habetur

EPISTOLA

tur instar Maris mortui, nec tamen
 quicquam opponunt, quia sunt tertio
 loco nonnulli, qui applaudunt isti re-
 lationi, tanquam libera à refutatione
 ob loci videlicet distantiam. Me
 quod attinet, apparet mihi ista narra-
 tio velut crepusculum, quod num sit
 allaturum lucem matutinam, secutu-
 raq; luce pleniori se commendaturum;
 aut num sit instar crepusculi vesper-
 tini futurum: ita ut obscuretur pau-
 latim silentio, & plenis tenebris in-
 gruentibus, tempus aperiet. Cum un-
 decim Tribus (ita mihi illas liceat ap-
 pellare in radice consideratas,) nun-
 cium adferebant, unam perditam
 (Josephum) esse repertam, Jacobi flu-
 ctuabat animus, nec dictis credebat,
 usque dum clariori evidentia esset
 convictus. Quo magis mihi permit-
 tendum, ut suspendam iudicium meum,
 cum aliquis nuncium apportat de de-
 cem

NUNCUPATORIA.

cem Tribubus deperditis, qua uno sint
 reperta momento, usque dum plus pro-
 bationis acceperimus. Sane clancu-
 lum subridemus, auditis proba-
 bilibus ejusmodi susurris: sed cum
 certiores erimus hac de re redditi, ora
 nostra complebuntur risu (nō vero Sa-
 ræ risu diffidentis, sed Abrahami de-
 siderantis, letantis, credentis,) cum i-
 sta authoris relatio aliorum testimo-
 niis comprobabitur. Et profecto mere-
 tur hic laboris sui præmiū, qui clarum
 tantæ rei documentum attulerit, de
 revelata posteritate decem Tribuum:
 utpote qui futurus est felix anteam-
 bulo & promotor futura conversio-
 nis, &c.

Cum itaque Montezini illius
 commenta pariter ac MENASSIS
 BEN ISRAEL argumenta, tantarum
 apud aliquos virium extiterint, ta-
 lesque Animorum motus & hæc
 & illa

EPISTOLA

& illa insecuti fuerint, de utrisque nunc prolixius sum disquisiturus, horum infirmitatem, non minus quam illorum falsitatem ostensurus, & Judaicas illas maculas, aqua, non aceto, nec felle adeò quam melle diluturus.

Hos qualescunq̄ue conatus, cum primo omnium VOBIS, utpote Numinibus quibusdam Literariis aperuissem, non consilio solum, verum etiam auxilio vestro eosdem promovere neutiquam addubitastis. Nunquam profecto arduam hanc provinciam in me suscepissem, ni de benignissimo Tantorum Virorū patrociniò certior fuisset redditus. Si infinita nunc favoris vestri documenta, & stupenda prorsus benevolentiae tantæ monumenta ritè celebrare vellem, (vellem autem si possem!)
angu-

N U N C U P A T O R I A .

angustos certè Nuncupatoriæ hu-
 jus Epistolæ terminos longissimè
 excederem. Insignis Tua MAGNE
 BUXTORFI, nihiloque cæteris pla-
 ne incōparabilibus Virtutibus ob-
 scurior HUMANITAS, minimè ac-
 quievit vel in benigniori ad secre-
 tiores Tuas Musas, atq; instructif-
 simas illas publicas pariter ac pri-
 vatas Animorum Pharmacopœas
 admissione; vel ΑΚΡΙΒΕΣΤΑΤΩ Tuò de
 prodigiosis istis conatibus Ebrai-
 cis iudicio; vel conciliato ΖΥΒΙΝ-
 ΓΕΡΙ ΠΟΛΥΜΑΘΕΣΤΑΤΟΥ favore: libe-
 raliter insuper exhibuit, promptè
 suppeditavit, imò sponte etiam (ra-
 rà seculi virtute,) obtulit nobilissi-
 ma Tua, usibusque publicis non-
 dum consecrata cimelia. Amicâ
 hac voce semper excipiebas acce-
 dentem, & dimittebas abeuntem:
Quicquid vel à me supellectile mea
)( ) (*libra-*

EPISTOLA

*libraria proficisci poterit, suppeditabo
lubentissime.*

TU VERÒ HOTTINGERE FAMI-
GERATISSIME, ficuti Natali solo,
suavissimo amoris nexu, atq; splen-
didissimis in Rem Literariam meri-
tis; ita certè nobilissimis favoris
Tui documentis MAGNUM BUX-
TORFIUM proximè attingis. Tui
Nominis Amplitudinem, hacten-
us in Orbe celebratam, sæpius
tantopere sum admiratus, ut in-
narrabili propemodum TE viden-
di atque compellendi desiderio
flagrauerim. Voti tandem hujus
divina favente clementia factus
compos, timidius primò Benevo-
lentiæ Tuæ fores pulsabam, quas
tamen singularis illa (quâ polles
in tanto fastigio,) Humanitas, non
ocyus solum aperuit, verum per
easdem etiam, ad abstrusiores Tuas
Musas aditum concessit. Læto

N U N C I A T O R I A .

triumpho pectore, quoties amœnissimæ istius Lucis, diei faustissimæ, atque immensorum absenti non minus quam præfenti hactenus exhibitorum beneficiorum jucundam recolo memoriam.

VOBIS itaque VIRI INCOMPARABILES, levissimos hosce conatus, non argumenti (quanquam nec illud à vobis prorsus alienum credam,) sed singularis vestræ benevolentiae fiducia confesco, suscipite illos fronte eâdem, quâ me ipsum, nuper vos accedentem estis dignati, copiosiori favoris vestri recreate Scatebra; Rei que Literariæ molem, Atlantum fortissimorum instar porrò sustentate, non vertice solum summum in Orbe Erudito fastigium attigistis; Verum inter ipsa Sidera Literaria, locum etiam olim obtinuistis.

Dab. Bas. Idib. Mart.

cl) 13c L X I.

JOHANNES BUXTORFIUS
THEOPHILO SPIZELIO
S. P.

(Tit.) Amice honorande,

Tractatum tuum, quo Relationem Montezini-
anam, de repertis in America Decem Tribubus
Israelis, per tot jam secula deperditis, ejusdemq; à
Menasse ben Israel susceptam confirmationem, ex-
pendis & examinas, lubens vidi & legi. Fateor, me
nec relationem illam Antonij Montezini, neque et-
iam Menassis ben Israel libellum, quem Spem I-
sraelis vocat, vidisse prius, quam tu mihi eos
communicasses. Relationem historicam Montezini
ejusdem farinae deprehendo cum aliis, quae inter Ju-
daeos sparguntur, de superstitibus adhuc Decem Tri-
bubus deperditis, & Regno Judaeorum. Hae, ut in
hac diturna sua captivitate, & desperato Messia sui
adventu anxie quaerunt, ita non inventa, vel ani-
lia ipsi sibi de iis somnia fingunt, vel ab aliis, quâ si-
de quâ perfidiâ, efficta, avidè arripiunt, & faci po-
puli sui propinant. Agnovit hoc ipse R. Jehudah A-
krisch in libello קור המבשר Vox Evangeli-
stæ nominato, in quo aliquot hujusmodi relationes,
una cum illorum authoribus, mendacij palam redar-
gun, diserte scribens, illas excogitatas esse לחוק
ברכים כושלות ולאמץ לבות נרכאים ad con-
firmanda genua titubantia, & corda contrita cor-
robo-

roboranda, h.e. ad sustentandos animos plebis suæ
in spe venturi Messia, & liberationis ex presenti ca-
ptivitate. Imò acerbè in quosdam invehitur, quòd
huiusmodi fabulis publicatis, ludibrio Christianorū
Judeos, & eorum fidem exponant. Ne tamen va-
dimonium omnino deserat, refert quid ipse in Aegy-
ptum proficiscens, à verulo quodam Turca audive-
rit de Regno Judæorum in India & Terra Abyss-
inorum quibus vel idèò majorem fidem adhibendam
judicàrit, quòd animadvertit, illum prorsus פ'ר
מוטו h.e. animo simplici, ingenuo, & sine ullo furo
loquutum esse, & eadem postea Alexandria, à R. Sa-
muele Schullam confirmata sibi fuerint. Dignum sc.
patellâ operculum! & duo fidi testes, in quorum ore
veritas consistat! Vaser & versipellis Turca, & Ju-
dæus perfidus! Quæ fides illis sit adhibenda, ex nu-
da lectione & recitatione illius historiae cuius men-
te non prorsus capio, vel primo aspectu liquet. Vel
unica Epistola de Terra Prestegani, Abyssinorum Im-
peratoris, quam etiam ibi producit, quo loco hæc Ev-
angelia Judaica sint habenda, docet; in qua ejus-
modi portenta continentur, quæ omnem fidem supe-
ram, & ad risum potius movendum, quàm ad cre-
dendum, excogitata esse, manifestò apparet, Libellos
ipso tibi legendos mitto, & iudicio tuo submitto.

Quamvis autem hujus Montezini relatio, nec
majori artificio sit contexta, nec speciosè magis orna-
ta & instructa; quia tamen Magni Nominis Rab-

bino, Menassi ben Israel, qui nunc ivit ad infima
terra. in ea confirmandâ, & variis argumentis con-
stabilicndâ, ingenium suum exerere. atque ut ex A-
mericanis Israelitas faciat, omnem movere lapidē,
placuit: quia etiam non sine stupore certē video,
quosdam è Christianis, his Judæorum deliriis si non
penitus credere. saltem non omnem illis fidem de-
rogare, sed hæsitabundos quasi & animi dubios ad
illa obherere; omninò pretium opera Te fecisse exi-
stimo, quòd aliquid temporis & otii his Montez-
nianis imposturis detegendis & technis Menassianis
refellendis, impendere voluisti; benè etiam te fa-
cturum, & gratam atque utilem rem præstaturum
censeo, si hæc tua μελετήματα juris publici facias,
atque cum pluribus communices. Methodo usus es
convenienti; Visionem seu Somnium Montezini
primò proponendo; exinde Tuam Πικρῆσιν sub-
jungendo, & aliquot νοθείας illius signa producendo;
tertiò Menassis ben Israelis, qui SPEM ISRAELIS
arundineo hoc baculo suffulcire est amissus, argu-
menta refutando. Et singula video accuratè, eruditè
& solidè à te esse pertractata; ut nemo nō visurus sit,
מקוה ישראל Menassis, esse מקוה Telam teneram
& fragilem, ex aranearum filis contextam. ut rectè
de illa dixeris illud Jobi; בית ענביש מנטחו
Domus Araneæ est Spes ejus. Ut tibi de egregio hoc
ingenii & eruditionis tuæ factu animitus gratulor,
quo & de egregio publico optimè mereberis, & lau-
dem

dem atque nomen immortale tibi acquires; ita De-
um precor, ut porrò Tuis studiis, laboribus, & hone-
stis conatibus benedicat, omniaq; ad suam gloriam
clementer dirigat. Vale, & me amare perge. Dab.
Bas. m. Febr. Anno. 1661.

CONSPECTUS.

Dissertatio præliminaris de vanissimis Ju-
deorum in ostendenda *ἀντιπροποσία* stu-
diis atque conatibus, à pag. 1. usq; ad 14.

Relatio Antonij Montezini de repertis in
America Tribubus Israeliticis, à pag. 14. ad 23.

Ejusd. Relat. elevatio cum manifestis *νοθείας*
indiciis, à pag. 24 ad 33.

Trutina opinionum diversissimarum de
primis Terrarum American. inhabitatoribus,
p. 34. usq; ad p. 40.

Origo Gentium Americanarum Israelitica
juxta Menassen Ben Israel, p. 41. 42. 43.

Discussio Primi Sententiæ istius fundamenti,
ex IV. Esdræ c. 13. desumpti; p. 43. seqq.

ubi (1) Codicis istius authoritas elevatur, pag.
43. 44.

(2) Relationis Pseud-Esdræane falsitas demon-
stratur, ex Scripturâ Canonica, pag. 46. 47.
Josepho, 48. 49. Benjamine Tudelensi (è cujus
Itinerar. κατ' ἀνθωπον disputatur pag. 49.
50. 51. 52. rectâ denique atque sanâ racione

p. 54.

(3) Iter

(3) *Iter Israeliticum paulò accuratius examina-
tur. à p. 54. ad. 59.*

(4) *Reliqua à Pseud-Esdra commemorata re-
probantur, utpote Transitus Euphratis mi-
raculosus, pag. 59. 60. Utopica Regio Arsa-
reth. p. 60. 61, &c. (5) deniq; argumenta
pro origine Tartarorum Israelitica pugnan-
tia, refutantur 62. 63. 64. 65.*

Secundi fundamenti, sive Inscriptionis He-
braicæ in Insula S. Michaelis repertæ, discussio,
p. 67. 68. 69. 70. ubi varia monumenta Judai-
ca expenduntur, p. 70. 71. 72. 73.

Tertii Argumenti, vel Ædificii cujusdam
Americani (perperam à Menasse ben Israel
pro Synagoga Judaica habiti,) destructio. à
pag. 76. ad 80.

Quarti fundamenti, à Rituum atque Cere-
moniarum Israelitico-Americanarum conve-
nientia desumpti, dialysis, p. 81.

ubi agitur (1) de circumcissione. 82. 83. 84. (2) de Laceratio-
ne vestium, 85. 86. 87. (3) de Igne perpetuo, à p. 88. usque ad p. 97.
(4) De Legibus quibusdam atque statutis, 98. 99. (5) de anno
Jubileo p. 100. (6) de Observatione Sabbathi à p. 101. ad 107.
(7) de Divortio. p. 107. 108. (8) de notitia Creati mundi &
diluvij, 110. 111. 112. (9) Denique de criteriis quibusdam leviori-
bus, variisq; relationibus. p. 114. 115. seqq.

Coronidis loco disquiritur: Quorsum Decem Tribus
post captivitatem Assyriac. pervenerint? p. 119. & seqq.
ubi Terra atq; Regiones, (in quas abière) explicantur, &
inepta Judæorum de iisdem somnia repudiantur.

בער

EΙΣΑΓΩΓΗ.

longo Seculorum decur-
 so tempore, dispersa Verporum
 propago, captivitatis prolixioris
 pertæsa, bellis quibusdam & inge-
 niosis fabellis, pristinam illam Ma-
 jorum suorum gloriam effingere, effictam no-
 vis mendacijs exornare; exornatam denique
 monstrosis & prodigiosis narrationibus am-
 plicare laboravit, nullo quidem alio fine,
 quam ut **המצאות** (verba sunt *R. Isaaci Akrisch*
 ex **שהמצאו לחוק ברכים** pag. I.) **קול מבשר**
 : **כושלות וראמץ לבות נרכאים**
 rum hominum inventis, in præsentī miseria
 sua & plebeculæ suæ genua titubantia susten-
 tentur, & corda contrita confirmantur, totque
 fabularum plaustris invehatur diu multumque
 desiderata, & in obscuris quibusdam Mundi
 latibulis frustra hæctenus quæsitā Gentis Ju-
 daicæ **ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ**, quam tanto majore

A ristū-

ri studio recutiti ostendere; quanto vehementiori impetu acutissimum illum fidei Jacobææ pugionem, (quo eosdem è com. 10. cap. XLIX. Gen. petimus,) eripere conantur. Huc infinita propemodum cerebri Rabbinico-Talmudici referenda figmentâ; huc mendacissima Tudelensis, Elda Danitæ, & erronum aliorum itineraria; huc tandem vanissimorum quorundam, turpissimæq; fingendi libidini indulgentium, commenta innumerabilia; de florētissimo quodam Judæorum ultra fluvium Sabbathicum regimine; potentissimo inter Æthiopes & Abyssinos dominio, infinito eorundem circa Daphnen Antiochiæ Suburbium numero, atque splendidissimo inter ipsos Novi Orbis incolas Imperio, nusquam hæctenus, præterquam in Utopia reperto atque deprehensio. Ab eo enim tempore, quo Tudelensis ille Benjamin, miranda adeo, de infinito Israelitarum, passim dominantium, numero prodidit, nunquam defuere insignes ubiq; Viri, qui instituta paulò accuratiori inquisitione, fidem ejusdem non Orbi solum universo reddidere suspectam; verum fraudes illas atque technas Soli Meridiano exposuere, fictique istius Imperij, nec in Orientalium monumentis, nec ullis alijs melioris notæ documentis, vel levissima de-

ma deprehendere vestigia. Vir omni encomio major, omnisque profundioris eruditionis hodie Phoenix, JACOBUS GOLIUS, (qui ad comparandam Rerum Orientalium notitiam, ipsa Solis ostia salutavit,) nec est nobilissimo Librorum advectorum apparatu, nec colloquio familiari, nec diversissimarum adeo Gentium atque Nationum consuetudine, colligere potuit, haecenus tantopere jactatam Populi Judaici illis in Terris *αὐτονεγοτία*. Et doctiss. L'Empereur (*præf. ad Itin. Benjam.*) author est, ne auctori huic fides habeatur in omnibus, præsertim ubi Judæorum statum atque conditionem extollat, ad suam vid. Gentem semper collimasse, & vel numero, vel ficto quodam dominio Israelitas commendasse. Quin & ipsi Judæorum præcipui, exoptata quidem, ast infinitis saltem fabellis confirmata Dominia, minimè crediderunt. Sic *Isaacus Abarbanel* super com. 8. cap. LXIII. Esaiæ, in exposit. priori hæc cõmentatur: *עוד זכרהמין השלישי מרעות הגלות והוא שלא היה בישראל מלכות ולא ממשלה ולא שבט משפט* h.e.

Mentionem insuper facit tertia classis afflictionum & malorum exilij, scil. quod inter Israelitas, neq. sit Imperium, nec Regimen, nec sceptrum judiciale. Et D. Kimchi magnus ipsorum Doctor in com. 4.

cap. III. Hoseæ, ubi Deus ore Prophetæ annun-
 ciaverat, dies multos filios Israel mansuros
 absque Rege & Principe, addit: ואלה הם
 ימי הנלות שאנחנו בו היום ואין לנו לא מלך
 ולא שר מִיִּשְׂרָאֵל כִּי בְרִשׁוֹת הַגּוֹיִם אֲנַחְנוּ
 : וּבְרִשׁוֹת מַלְכֵיהֶם וּשְׂרֵיהֶם: i. e. Hoc Tem-
 pus est Exilij, in quo nunc degimus, nec REGEM
 nec PRINCIPEM habemus; sed sub potestate
 profanorum vivimus, & sub potestate Regum
 ac Principum ipsorum. In hunc sensum
 etiam R. Bechai in Genes. f. 73. אין לנו
 : היום מלך ושרים: *Nos hodie non habemus
 Regem neque Principes:* Et R. D. Ganz זמח
 דוד p. II. in præf. Inter decem causas quibus
 impulsus fuerit ad contexendam suam
 Chronologiam, postremò hanc commemo-
 rat: ut si lectores percipiant robur magnificen-
 tiæ Regum ac Cæsarum, atque deprehendant
 Judæis in exilio *Nullos esse Reges neque Principes,*
 orent Deum, ut Judices populo restituat, ac
 germinare faciat Davidis Germen. Nihilo-
 minus malefano quodam dominandi pruritu,
 vastissima Israelitarum Imperia tantum non
 digito ostendere, ac sesquipedalibus verbis
 describere conantur plurimi. Quale putidissi-
 mum non minus quam decantatissimum com-
 mentum circumfertur, de invisibili quodam &
 inac-

inaccessibili Regno Judæorum ultra Amnem (ut vocant) SABBATHICUM, qui impurissimis Rabbīnorum lacunis suam originem debet atque scaturiginem, videlicet *Talmudi Babyl. Sanhedr. cap. VII. f. 65. & Tanua Perasach c. IX. Beres. Rabba, peras. LXXIII. & Falcut. Lib. II. super Jes. fol. 52.* Hinc itaque derivatus fluvius ille Chimericus, universum Orbem Judaicum inundavit, quod è *R. Sel. Farchi Commentar. ad XXVII. c. Jesaiæ, v. 13. R. Mose Gerundense, R. Abrah. Zac. Seph. Juchas. fol. 155. R. Gedal. Schalsch. f. 37. R. Elia in Thisbi, voc. Sabbation, & Men. ben. Israel מקוה ישראל Sect. XIX. p. 59.* minimè obscurum erit. Crassum hoc de fluvio Sabbathico mendacium, cum Judæortum quidam olim *Cl. Helvico* obtrudere conatus fuisset, lepida quadam fabella condiebat. Etenim narrabat, ante triennium quosdam advenisse mercatores, qui attulerint inde repletam terra capsulam, quam dicebat per omnes hebdomadæ dies perpetuo motu fuisse agitatum; die autem Sabbathi plane quievisse. Pluris verò hoc de terra pariter ac fluvio Sabbathico figmentū nō est faciendū, quam Alcoranicū illud, (*Azoar. VII.*) de piscibus in Sabbatho, nec alijs diebus, capita sua è mari exerentibus.

tibus. Prolixius autem fabulæ istius Judaicæ examen, infra exhibituri sumus, evolvantur interea *P. Galatinus* Lib. II. c. 9. *Elias in Thisbi*, voc. Sabbation, *Is. Casaubonus* Exerc. XV. adversus *Baron.* n. 37. Incomp. *Buxtorffius* Lex. Talm. voc. סבטון p. 1417. *Jo. Seldenus* Lib. III. c. 13. de Jure Nat. & Gent. è Script. Ebræor. *Petrus Cunnæus*, de Republ. Ebr. Lib. II. c. 24. & *Nicolaus Fullerus* Miscell. S. Lib. I. c. 9. Præter Benjaminem insuper, Eldad Danitam, nugatoresque similes, quidam *Isaacus Akrisch*, (vel ut seipsum vocat יצחק בן אברהם בן יהודה עקר"ש *Isaacus fil. Abrahami, nepos Jehudæ Akrisch*), libello peculiari, cujus Titulus קור מנשר Vox Evangelij, post varias aliorum relationes, ipsi magna ex parte suspectas, narrat, quæ ipsemet tandem de Regnis Judæorum comperit, scil. cum Anno CCCXXII. seu Christi M D LXII. Constantinopolin petiisset, in eâdem (quâ vehebatur,) navi, grandævum quendam se reperisse Religionis Muhammedicæ Sectatorem, qui post plurima alia, de Regionibus Indicis, & Terra cum primis חבו"ש *Chabusch*, seu Regione Abyssinorum colloquia, non solum affirmaverit, verum propriâ etiam experientia confirmaverit, Judæos alicubi absolutum possidere dominium, quod & *R. Samuel Schullam* Medicus,

cus, Alexandriae postea aliquot comprobaverit testimonijs; Tunc etiam sibi oblatam ejusdem argumenti fuisse Epistolam, à *Raf Chafdai* ad Regem Cosaræorum exaratam, cum Regis ad eandem responso, utriusque exemplum typis postea mandavit, ac nuper demum cum vers. Latin. eruditissimæ suæ præfationi, Cosreano codici præfixæ, inseruit Incomparabilis Buxtorffius. Duabus autem illis Epistolis, Tertia quædam de Regnis Judæorum eorumque potentia sub Imperio Presterjani, annexa est, quam tamen ad eò absurdam deprehendit, ut eam, licet ad institutum maxime facientem, unà publicare erubuerit. Illam tamen Incomp. istius Viri benignitate nobis oblatam, latino sermone hic compendiosè exhibebim⁹, omisis quandoque puerilibus istis, (quibus ad nausèam usque scatet) nugis atque ineptiis. Narratur itaque Terram illam Judaicam, Prete Johannis Imperio vicinam, esse amplissimam, & opibus non minus ac divitiis, quam omnis generis fructibus refertissimam, duorum Imperiorum intercapedine distantem à fluvio Sabbathico, qui septima quavis die cursum sistat, Gentes verò, anni huic vicinas, nunquam ex eodem ad levandam sitim haurire aquam, eò quod sacrum illum, atque divinorum manda-

torum studiosum esse credant ; Scabie verò laborantibus , fluminis hujus ope , ocyus conferri sanitatem pristinam. Traditur insuper, Judæis, ultra fluvium istum degentibus, XXIV. esse Reges , ac contribules quidem, quorum singuli amplissimam possideant civitatem, cum pagis adjacentibus. Regem ordine primum, dignitateque præcipuum, esse fortissimum atque potentissimum , centum virorum armatorū millibus stipatum, ac Aaronem tunc temporis nuncupatum, hunc numeroso illo exercitu, exsiccatum septima quâvis luce fluvium Sabbathicum mira celeritate transivisse , terrasque deinceps hostiles invasisse. Aaronem insuper sex cubitorum esse gigantem , quingentosque pro lubitu (gladii duntaxat, omnia consumentis, hastæque formidine) fugantem ; Infinitam sic Gentilium perire multitudinem , telis etiam acutissimis confossam. Monomachiam verò, à Judæo fortè Prete Johannis subditis oblatam, tot semper redimi auri libris, quot moles provocantis corporea constituat. Judæos istos omnes hostium adjacentium terras pro lubitu invadere, diripere ac consumere omnia, peraëtaque feliciter expeditione, reditum in terras suas meditari. Alium insuper inter illos
exti-

extitisse formæ Gigantæ Regem, Simeonem scil. mille quandoque hostes in fugam conjicientem, esse Regem egregium, ab omni ira atq; indignatione alienum, sapientem item, insignique prudentia conspicuum, plura de Aaronis uxore, admiranda ejusdem forma, Palatio gemmis exornato, corporis cultu, filiis item atque filiabus perhibentur; Tum pretiosissimæ cujusdam gemmæ, Regiam universam (Sabbatis cum primis singulis) illustrantis, virtus enarratur, fortitudo item filii natu minimi 80. virorum nece comprobata, exponitur, cum soli Judaici fertilitate, terræque istius qualitate. Porrò de adventu exterorum Judæorum mira referuntur, qua item ratione Rex Aaron (oblato sc. codice) originem illorum Judæicam exploraverit. Sapientissimi deinceps Senis, Doctorisque (illarum terrarum) excellentissimi, mentio fit, cujus opem & consilium in rebus arduis, atque difficilioribus negotiis implorent, qui singula facienda pariter ac ommittenda exponat, eoque nomine Sacerdotis & Prophetæ titulo superbiat, honoreque inenarrabili afficiatur. Tandem fabulam universam, commentum quoddam de Juvene Ebræo à Prete Johanne capto absolvit. Huic summas oblatas esse opes atque dignitates,

modo Religionem Judaicam abjurare velit, quas tamen omnes atque singulas generosè contempserit his verbis: Absit ut æternum illud atque immortale Numen, cum Gentili eoque mortali commutem, & cum adhæc Prete Johannes mortem interminasset, sponte se ad eandem pro Cœlesti Numine subeundam obtulisse; Cui ille; constans fama infinitam meorum multitudinem à te interemptam narrat, ad quæ Ebræus: sic est, data opera id egi, invadunt enim terras nostras, quæ omninò defendendæ sunt, non mitior herclè fortuna nostrates, Regiones vestras devastantes, maneret. Quo responso laudato, Prete Johannem, illum veste sericâ, auro coruscante, donasse, quò munere (ex gentis suæ consuetudine, nigras vestes haud permittente) recusato, vestem aliam æque pretiosam afferri curasse, hacque etiam sprete, tandem Prete Johannem jus jurandum exegisse, ne in posterum suorum quemquam neci tradere velit, hacque conditione admiffa, tutum illi in patriam suam reditum concessisse, adjecto XL. fortissimorum virorum (ad turbam hostilem reprimendam,) comitatu, ante discessum tamen poscentibus aulicis, dulcissima quâdam cantilena Ebraica, omnium stuporem atque lachrymas

mas provocasse, sicque feliciter in terram illam Judaicam (trajecto flumine Sabbathico) pervenisse, & ab amicis lætitia ineffabili exceptum, elapso spatio menstruo obiisse. Huc etiam pertinet recentissima quædam, de decem tribuum latibulis Relatio Germanico-Rabbinica, quæ latinè ita sonat: *Significo vobis, quendam ex urbe בצרר* prope Babelem sita, mihi retulisse, se cum terras Indicas petisset, reperisse Regionem amplam atq; spatiosam, cujus incolæ partim colant ignem, partim Solem, lunam astraq; reliqua, abstineant item ab omni animali vivo, inter quos etiam degant Israelitæ, propriis tamen Regibus gaudentes, nec reliquarum gentium imperio subjecti. Dan, Naphthali, Gad & Ascher habitare à latere fluvii Sambatio, filios Judæ verò incolere Insulam in ipso vivo sitam; Menasem prope fluvium Sambation; in circuitu nil nisi ignem reperiri, nec reliquis gentibus eosdem adnumerari, Rege peculiari instructos, nec mortalium quenquam colloqui cum illis posse, Linguam enim illorum esse sanctam, idiomatis mixti ac diversi, Filios Simeon degere à latere plagæ meridionalis, suo quoq; Regi parentes, Sebulon & Ruben colere desertum prope Pharan & Phrat, nec alia præterquam sanctâ Linguâ uti, possidere Mischnam, & Talmudem, Regiq; peculiari esse subjectos.

Relationibus istis respondet alia cujusdam
Geo.

Geographi anonymi, quem laudat R. Afaria in Meor Enajim fol. 69. quâ perhibetur, in obscuris quibusdam montibus Africæ magnum reperiri Judæorum numerum, qui tributum pendant Regi Æthiopiæ, cujus nomen sit Preste Joan.

Magis mirandum est, ipsum *Abarbanelum*, suorū verborum paulò ante exhibitorū, adeò immemorem extitisse, ut Commentar. super cap. III. Jerem. tanta cum lætitia retulerit, sibi, eo ipso quo illa scripserit tempore, de Judæis Indicis quoddam exhibitum fuisse nuncium, quo certior fuisset redditus, plurimos Israëlitas in Terris Occidentalibus quiete & tranquillè degentes, esse repertos. Ipsa Abarbanelis verba hæc sunt: והנה כימים האלה אשר כתבתי זה ראיתי בכתב אמתִי שהביאו בני המערב ההולכים היום ממלכות פורטוגאל לארץ הודו להביא הבשמי שהעירו שראו שמה יהודים הרבה והביאו כתב מיד חכם אחר מהם והם אומרים שהמה מבני יהודה: *Et ecce, in diebus illis quibus hæc scripsi, vidi Epistolam fide dignam, quæ ex Occidente à viris quibusdam allata est, qui hoc tempore ex Regno Portugal abeunt in Indiam ad accersenda aromata, quiq; restantur, multos ibidem se reperisse Judæos, & asportasse literas manu cujusdam Sapientis ex illis*

exa-

(exaratas) quibus asseratur illos esse Juda & Benjaminis filios, &c.

Ut mirari tandem desinam, qua de causa Ebraeorum ævi nostri doctissimus, & Abarbanelis (ducta ex ejusdem familiâ uxore,) Adfinis, MENASSE BEN ISRAEL, obscuram quandam & incertam cujusdam ANTONII MONTEZINI, de repertis in America decem Israelitarum Tribubus, Relationem, non Lucisolum & Latio donare; verum tractatu insuper peculiari, (quem מקוה ישראל SPM ISRAELIS nuncupavit) applausum eidem tanto molimine conciliare laboraverit. Quum verò Relatione ista, non solum insulsa Americanorum, ab Israelitis origo à MENASSE sit confirmata; verum nonnullorum etiam credulitati maximoperè hæctenus fuerit illusum; hinc cum eodem non tam de illius (quippe se ipsam nullo negotio destruentis,) veritate, quam argumentorum ad confirmandam illam pariter ac originem Americanorum Israeliticam allatorum, soliditate, sumus disquisituri, ejusdem sententiam iis ipsis, quibus proposita verbis est, Dialogi cujusdam formâ exhibituri, nostrasque solutiones atque exceptiones statim subjuncturi, hocque modestè, placidè, profligato damnifico illo maledicendi genio, solius

us veritatis indagandæ studio. Ordinem verò MENASSIS observaturi, ipsam MONTEZINI Relationem, tractationi subsequenti præmittendam esse duximus.

RELATIO ANTONII
MONTEZINI.

Die 18. mensis Elul Anni 5404 à creatio
Mundo, venit in hanc urbem Amstelo-
damum Aron Levi, alias Antonius Mon-
dezinus, ac narravit Domino Menasseh
ben Israel, aliisq; Nationis Lusitanica Primatibus,
diète Urbis incolis, hæc quæ sequuntur.

Duos nempe esse annos ac dimidium, quod ille
ex portu Honda in India occidentali profectus ad ju-
risdictionem Papians, in provinciam Quili, condu-
xerit aliquot Indi cujusdam, cui nomen erat Fran-
cisci Castellani, mulos, atq; in suo aliorumq; Indo-
dorum comitatu fuisse alium nomine Franciscum,
qui ab omnibus Cacicus vocaretur. Accidisse verò,
ut ipsis Montes Cordelleras transeuntibus, ingens ex-
oriretur tempestas, quæ mulos onustos in terram
dejiceret. Aegrè id, ac malam tempestatem ferent-
es Indi, inter se quisq; sua enumerabant damna, a-
gnoscentes tamen, omne id, ac graviora ob peccá-
torum numerum se meritos, Franciscus patienter
hæc ferre jussit, brevi nempe ex in tempore quietem

*naçturos. Indignos eã se esse fatebantur reliqui, imò
 verò insignem crudelitatem ab Hispanis exercitam,
 à Deo immissam, eò quod male adeò exceperent po-
 pulum ejus sanctum, atq; omnium innocentissimum.
 Jam igitur quid confecerant vie, cum in ipso mon-
 tis verice subsistere, ac noctem transigere constitue-
 rent. Hic ex pyxide aliqua, accepta quadam præter
 caseum ac panem bellaria Francisco obtulit Montez-
 ñus, exprobravitq; ei in Hispanos contumeliosius di-
 cta. Respondit autem ille, ne dimidiam quidem par-
 tem miseriarum, ac calamitarum, à populo crudeli
 adeò ac inhumano illatarum, sibi enarratam, sed
 non inultos hæc se esse passuros, suppetias vindican-
 tibus laturo populo aliquo incognito. Finito colloquio
 urbem Indorum Carthagenam petiit Montezinus,
 ubi inquisitione habita, in carcerem conjectus fuit,
 oranti autem Deum talia exciderant verba: Bene-
 dictum sit nomen Adonay, quod non me fecerit Ido-
 latram, barbaram, nigrum aut Indum, cumq; dicta
 Indi voce, sibi ipsi succensere videretur, ac diceret
 Hebræi sunt Indi, dein rursus ad se rediens, nugari
 se agnovit; & an Hebræi possunt esse Indi? subjun-
 xit. Secundo tertioq; easdem reiteranti preces, ac
 reliqua addenti, in mentem venit, non fortuito ali-
 quo casu ita se labi. Ruminatus igitur subinde ea, quæ
 ab Indo audisset, diligentius omnia sciscitaturum se,
 usq; quo veritatem omnium resciret, continuoq; ac
 ex*

ex carcere dimissus esset, quaesituum se Franciscum, omniaq; ab illo dicta se repetituum juravit. Libertati itaque divina favente gratia redditus, ad portum Hondæ concessit, invenitq; pro voto hominem, quem sermonum in monte habitorum meminisse se dicentem, rogavit Montezinus, an non aliquod ingredi iter secū vellet, omneque offerenti officii genus, tres dedit Imperiales, quibus necessaria quaeque sibi compararet. Fam urbe excesserant, cum Montezinus Hebraum se esse ex Tribu Levi, Deū suū esse Adonay, ceteraq; omnia nil nisi vana esse ludibria Indo retulit: qui haec miratus parentum percunctatus est nomen; dicentique Abrahamum, Isaacum, & Jacobum; an non alius est tibi pater? ait; annuenti, ac Patrem Ludovicum Montezinum vocanti nondum acquiescens ille, modo inquit gaudeo, cum hac te dicentem audio, modo eo reducor, ut Tibi non credam siquidem parentes tuos videris ignorare. Hac ita esse uti dixerat jurantem Montezinum, an non filius Israelis esset, longiorem sermonem exorsus, rogavit: qualem cum esse didicisset, prosequi jussit quod ceperat, addiditq;, melius de in mentem explicaret, eò quod ante ita fecisset dubium, ut nihil certior unquam reddi posse videretur. Postquam verò consedisset uterq;, ac refecisset corpus, rursus ita auspicatus est Indus: quod si tibi is est animus, ut audeas me Ducem sequi, scies, quaecunque scire aves.

Id ve.

Id verò te velim monitum, pedibus Tibi hoc quocunq; est itineris, faciendum esse, vescendumq; tantum cibo hoc assato (Mayz) nec quicquam eorum omitterendum, quæ tibi dixerò. Morem gesturum se in omnibus regessit Montezinus. Eum sequenti itaq; die, qui Luna erat, rursus accessit Cazicus, iussitq; quidvis, quod gereret in pera abicere alpergatas induere, ac sumto baculo se sequi, relictiis igitur à Montezino pallio & gladio, aliisq; quæ habebat, iter ingressi sunt, ferente Indo in tergo tres mensuras istius Mayz, duos funes, alterum nodis plenum cum unco bidenti, ad ascendendum montem, solutum alterum, ad paludes fluviosq; transeundum, cum securicula, & alpergatis. Hunc in modum accincti per totam hebdomadam, usque ad sabbathi diem iter promovère; qua quieti dato, postridie progressi sunt usq; ad Martis diem, quo circa octavam matutinam ad fluvium Duero non minorem devenère; dixitq; tum Indus: videbis hic fratres tuos, factoque ex duabus xylis syndonibus, quæ cinguli loco ipsis erant vexillo, signum dedit; quo factò viderunt ab altera fluvii parte fumum densissimum, ac momento post tale etiam signum dari ejusdem generis vexillo. Paulo post tres Viri unaq; femina in scaphula quadam eos accessere, quæ jam appulsa, femina in Terram profiliit, cæteris in scapha manentibus. Illa itaq; habito longo cum Indo sermone, quem

non intellexerat Montezinus, in navem redit, ac quacunq̄, ab Indo accepisset, tribus istis Viris retulit: qui continuè fixis in ipsum oculis, è nave egressi, ac Montezinum amplexi sunt, secutaque eorum exemplum est femina, quo factò unus rursum navem ascendit, ac cum ad duorum & femina pedes se incurvasset Indus, illi perquam humaniter eum excepere, cumq̄, ipso multum contulère. Paulo post Indus Montezinum bono animo esse iussit, & non expectare ut secunda vice ab illis conveniretur, priusquam bene animadvertisset illa, quæ primo ipsi dicta essent.

Tunc verò duo isti viri, utrumq̄, Montezini latius regentes, vers. 4. cap. VI. Deut. Hebraicè pronunciarere: SEMAH ISRAEL, ADONAI ELOHE-
NV ADONAI EHAD. Id est: Audi Israel, Dominus Deus noster Deus unus est. Dein rogato interprete Indo, quomodo quæq̄, in Hispanico idiomate essent enuncianda talia Montezino dixère, factò tamen parvo postquamq̄, periodum habitam, intervallo.

I. Patres nostri sunt Abram, Isaac, Jacob & Israel, & quatuor istos, tribus digitis erectis representabant. Fungebant dein Ruben, tribus digitis uno addito.

II. Varia dabimus loca iis, quibus animus fuerit nobiscum commorandi.

III. Josephus habitat in medio Maris, factò duobus digitis compressis signo, ac dein separatis.

IV. Bre-

IV. Brevi, dixere, citissime loquentes, quidam nostrum exhibunt ad videndum & conculcandum, quo dicto nictarunt, ac terram pulsarunt pedibus,

V. Omnes colloquemur aliquando, pronunciantes ba, ba, ba, & exhibimus non aliter, ac si ex terra, matre prodiissemus.

VI. Ibit nuntius aliquis.

VII. Franciscus de his dein paulò plura dicit; digitis signum facientes, non multa dictum iri.

VIII. Permite nobis ut nos preparemus, & motis undiquaq³, versus manibus ac ore, ita orabant Deum: Ne diu differ.

IX. Mitte duodecim homines; signum facientes barbatos se velle, ac scribendi gnaros.

Finito colloquio, quod per integrum durarat diem, idem, sequentibus Mercurij & Jovis diebus reversi, reiterabant, nullo verbo insuper addito. Pertesus ad finem Montezinus, quod nihil ad rogata responderent, nec permetterent ut fluvium trajceret, in scapham se projecit, sed ab illis expulsus baculo, in aquam cecidit, non sine magno vite periculo inde ereptus, eò quod natare non posset. Reliqui verò ex undis extracto, noli, inquebāt irati, tentare transitum, nec plura investigare quàm Tibi indicamus. Quod ipsi quoq³, explicabat Indus, reliquis idem signis variis ac verbis docentibus.

Notandum est, cymbam istam, toto isto triduo

nunquam eodem mansisse in loco; sed quatuor, qui venerant, abeuntibus, alios rediisse quatuor, qui quasi uno ore omnes illos novem supra dictos articulos repeterent, numero venientium & abeuntium, ad trecentos quasi excrecente.

Homines isti paululum à Sole adusti sunt, aliq̄ promissas usq̄ ad genua comas, alii breviores, alii quales nos plerunq̄ solemus, alebant: pulchro erant corpore, pulchrè instructi, pedibus ac tibiis ad ornatum factis, linteo verò aliquo caput redimiti. Montezinus narrat, quod cum die Jovis sub vesperam inde discederet, illos multa humanitatis officia exhibuisse, allatis quæcunq̄, ipsi in via necessaria existimassent, addidissetq̄, omnibus illis se instructos, ut cibis, vestibus, gregibus, aliisq̄, quæ in India Hispani sua dicerent.

Cum eodem die deventum esset ad locum ubi diverisissent nocte illà, antequam ad fluvium accederent, Montezinus dixit Indo: Meministi Francisce, à fratribus meis dictum, te mihi quid indicaturum, rogo itaq̄, ut id referre mihi non graveris. Narrabo tibi quæ scio, dixit Indus, modo mihi non sis molestus, & veritatem nosces ut ab antecessoribus meis accepi. Sin autem nimium me roges, ut facturus mihi videris, induces me ut falsa dicam. Adverte igitur Animum quæso, ad illa solum quæ tibi narrabo.

Fratres

Fratres tui Iſraëlis filii ſunt, & eo conducti
 fuere providentia Dei, multa in eorum gratiam fa-
 cientis miracula, quæ non crediturus es, ſi tibi enar-
 rabo ut ut ita à Patribus edoctus ſim. Nos Indi bel-
 lum ipsis inferebamus in iſtis terris, duriusq; tracta-
 bamus eos, quam nos tractamur ab Hiſpanis. Dein
 ex juffu Magorum noſtrorum (qui Indis Mohanes)
 eò, ubi fratres tuos vidisti, armis accincti redimus,
 ipſos debellaturi, ſed ne unus ex omnibus qui eò com-
 migrarunt, ad ſuos reverſus eſt. Ingentem igitur
 reſtauravimus exercitum, eosq; adorti ſumus eo-
 dem planè ſucceſſu, ut nullus ruruſum evaderet,
 quod etiam tertia factum vice, ſic ut omnibus penè
 incolis deſtituta, præter ſenes ac mulieres India fue-
 rit. Fraudem itaq; Magorum ſubefſe rati Senes, cate-
 rig; qui remanſerant, de eiiciendis Magis omnibus
 conſilium ceperunt: ac multis eorum jam caſis, illi
 qui ſupererant ſe ignotum quid dicturos polliciti ſunt;
 quo dicto ſe vire deſitum eſt. Illi verò talia edocuere:

Deus iſtorum filiorum Iſraëlis verus Deus eſt.
 Omne id quod lapidibus ipſorum inſcriptum eſt, ve-
 rum eſt. Domini erunt totius Terra ſub finem Mun-
 di. Venient qui vobis adferent multa bona, & poſt-
 quam omnibus terram ditarint, filii iſti Iſraëlis ex
 patria ſua migrantes, omnem Orbem ſibi ſubjicient,
 ut ſubjectus ipſis erat ante.

Felices eritis, ſi fœdere aliquo vos iis jungatis

Tum quinq₃ primates (Cazici Indis,) qui Majores mei erant, intellecto Magorum vaicinio, quod ab Hebræorum sapientibus acceperant, eo profecti sunt, ac precibus multis tandem obtinuere, postquam desiderium suum femina isti, quam interpretem agere videbas, (eo quod fratres tui nullum commercium cum nostris Indis habere voluerunt) explicassent. Quisquis autem nostrorum fratrum tuorum terram ingrederetur, illicò ab illis occidebatur, nemine fratrum tuorum ad loca nostra transeunte. Fœdus itaq₃ juvante ista fœmina, tale cum iis pangebamus:

I. Ut quinq₃ Cazici nostri, singulis 70 mensibus soli ipsos accederent.

II. Ut ille, cui arcana revelanda essent, excessisset ætatem trecentarum Lunarum sive Mensium.

III. Et ne ulli talia aperirentur in loco aliquo ubi habitaret populus, sed in deserto, solumq₃ presentibus istis Cazicis. Et ita, addebat Indus, arcanum illud internos servamus, & quod magnam nobis polliceamur ab illis gratiam, ob officia fratribus tuis à nobis prestita. Non invisere nobis licet eos, nisi singulis LXX. mensibus, aut si quid novi forte superveniat. Id quod in vita mea tribus tantum contigit vicibus: primò, cum Hispani has in terras venirent, dein cum venirent naves in mare Meridionale, tertio, te veniente, quem diu admodum desiderarunt,

runt, & expectarunt. Ob tria illa nova insigniter sunt gavisi, eò quod Prophetias impleri dicerent. Narravit etiam Montezinus, dein sibi Honda à Francisco missos tres alteros Cacicos, non dictis tamen eorum nominibus, priusquam dixisset, liberè licet tibi hos alloqui, qui socii mei sunt, in hoc quo fungor munere, de quibus & tibi dicere me memini, quintus ob senectutem venire non potuit. Arctissimè verò tres isti illum amplectabantur, rogatusque Montezinus, cujus esset Nationis? Hebrææ respondit, ex Tribu Levi, & Deum suum esse Adonay, atq; alia: quibus auditis, rursus amplexi sunt illum ac dixère; videbis nos aliquando, & non agnosces; fratres tui sumus omnes, singulari Dei favore, ac dein vale utringq; dicto discessere, dicentes singuli, mea curatum eo, solus itaq; remanens, qui Montezinum ut fratrem salutabat, Franciscus, ita valere iussit. Vale mi frater, alia jam agenda habeo, & eo ut invisam fratres tuos cum cæteris Cazicis Hebræis. quod terram hanc attinet, securus sis, omnibus enim imperamus Indis. Postquam vero negotium, quod nobis cum scelestis Hispanis est, ad finem perduxerimus, ex servitute, in quâ estis, vos ducemus, Deo juvante, non dubii, quin ille juxta verbum suum, mentiri nesciens, opem laturus sit. Tu interim da operam, ut homines isti veniant.

HActenus RELATIO, quæ adedò insulsa, ad-
 eò anilis, & ab omni veritatis specie alie-
 na apparet, ut mirum non immeritò videatur,
 quî Vir non ineruditus, non tantam solum
 eidem fidem tribuere; verum maximi etiam
 momenti rem exinde confirmare non dubi-
 taverit. Quid autem de Relatione illa statuen-
 dum sit, aliquot adsertionibus breviter decla-
 rabimus, nec enim animus est singulas nunc
 persequi nugas, utpote quæ à quolibet nullo
 prorsus negotio observari poterunt. Cumque
 Menasseh quali quali argumentorum appara-
 tu, aliorum applausum emendicare laborave-
 rit, è prolixiori illorum examine, RELATIONIS
 ipsius NOŒIA haud obscurè deprehendetur.

A D S E R T I O

I. *Nemo unquam sive Geographorum, sive Nau-
 rarum, Mercatorum, sive peregrinantium aliorum,
 qui navigando totum fermè Orbem circumiverunt,
 locaq; omnia perlustrarunt, simile quid unquam, vel
 audivit, vel retulit. Hispanorum certè aviditas, &
 Belgarum curiositas, loca hæc nobis hucusq; minimè
 reliquissent incognita, non igitur in tantâ luce præ-
 stigiis agere licebit.*

Hanc adsertionem infringere conatur Me-
 nasse

nasse ben Israel, (מקוה ישראל) Sect. XX. pag. 68. h. m. *Non valet argumentum à quibusdam mihi motum: si in mundo sunt, cur non ipsorum nobis est major notitia? Nempe etiam multarum rerum quas novimus, non novimus tamen originem; & annon hæctenus quatuor fluviorum Nili, Euphratis, Gangis, & Tigridis, latuere nos fontes? Sed Bone Vir, non quæritur jam de Israelitarum Americanorum origine, seu unde sint? sed negatur plane quod sint. Quis illum non rideret, qui Chimæræ, aut rei alterius in cerebro suo natæ, causas & originem operosè indagare vellet? perinde ac si ante repertas Terras Americanas, de Gentium istarum origine fuisset disputatum, & ante exploratam Magnetis virtutem, de occulta ejusdem qualitate litigatum. Concedimus, res interdum satis esse perspectas, quamvis ignoretur origo, quod quatuor istorum fluminum ignotæ scaturigines, & ipsorum forte Americanorum incertæ origines satis evincunt; nondum verò explorata Israelitarum illorum existentia, de eorundem origine frustra disquiritur. Quis verò diversissimam fluminum istorum, & Terrarum Israeliticarum in America rationē non apprehendit? quum illa satis perspecta sint, quamvis latente origine; hæc verò à nullo unquam fide digno teste*

exploratae aut indagatae. Pergit Menasse: *Certum etiam est, per quam multas esse terras nobis incognitas.* Quis dubitet? an igitur fingendae sunt, & pro noviter repertis venditandae Utopicae? Et si remotissimae vastissimaeque Regiones Australes sint incognitae, neutiquam tamen in Orbe habitabili, amplissime ad eam Provinciam (qualis Pseud-Israelitarum Regio perhibetur,) haec tenus latuere illos, qui Indias occidentales toties peragrarunt, suisque commentariis accuratissimis illustrarunt. Nec tibi vitio digna est Menassis instantia. *Quaquam nonnulli in Terris cognitis & vicinis habitent, latent tamen*
POST MONTES. Anne verò eadem ratio est obscurissimorum ejusmodi latibulorum, atque vastissimarum provinciarum Israëliticarum, quales finguntur in America? Quis inficias iret, in occultis Montium cavernis, aliisque solitudinibus, quasdam superesse Gentium reliquias; eodem verò modo, Terras istas Israëlitico-Americanas, Hispanorum aviditati, atque Batavorum curiositati haec tenus subductas fuisse, ab omni veritatis specie videtur alienum. Hoc denique urgemus, si etiam nemini, excepto Montezino, haec res unquam innotuisset, illeque primus Terras istas detexisset, num altum adeò annis à reditu ejusdem
 proxi-

proximis fuisset silentium, ut novissimi etiam, totaque die ex Americanis Regionibus advolantes nuncij, rem notatu dignissimam in Relationibus suis præterire potuerint?

II. *ANTONIUS ille MONTEZINUS Homo non suspecta solum, verum nullius etiam fidei est, & Benjamini Tudel. aliisq; per omnia similis.*

Hoc ut tanto manifestius appareat, σύγκρισιν seu convenientem quandam collationem, inter Tudensem atque Montezinum instituamus.

(1) Satis decantatum *Benjaminis* elogium est, multa illum in Gentis suæ gratiam confinxisse; præcipua quippe ejusdem eloquentia, in describendo Judæorum consistit dominio, quod (ut antea diximus) ignorarunt, quicumq; orientem postea lustrarunt, affirmantes, Judæos in oriëte nec gladii jus, nec celebrata toties Synedria, nedum amplissima & à Tudense enarrata Imperia possidere. Idem omninò de Montezino illo statuendum est, utpote qui primarium Relationis suæ scopum infeliciter adeò dissimulat, ut statim à quolibet (rhinocerotis præsertim nasum habente) deprehendatur; hisce enim verbis forex manifestè se prodit: *Quod terram hanc attinet securus sis,*
OMNIBUS ENIM IMPERAMUS INDIS,
 & pau-

& paulò ante: *Filii isti Israelis ex Patria suâ migrantes, omnem Orbem sibi subjicient, ut subjectus ipsis fuit ante.* En fictæ ἀναξαρτορίας Judaicæ femina, & manifestissima fraudis atq; præstigiariu m indicia!

(2) *Benjaminem* plurima ex relatione tantum habuisse, nec cuncta à se memorata recte apprehendisse; diu est quod eruditorum Principes sunt conquesti, & ipsa libri præfatio illud abundè docet, idemque confirmat *R. Dav. Ganz, Chronic. p. I. fol. 55.* Sed & multa male & perperam percepit, quod aliquot exemplis ostendit *Cl. L'Empereur* in Notis. Sic & *Montezinus* (ut ex ipsa relatione constat) pleraque tantum à Cazico quodam Indico sibi narrata fuisse tradit: *Narrabo Tibi* (ait ille) *que scio, modo mihi non sis molestus, &c.* Et calidè admodum Relatio fingit Israelitas illos Americanos, omnem aditum capitali pœna in terram suam prohibuisse, ne sc. instituta paulo accuratiori inquisitione, fraus tandem atque dolus prodatur. Ex ambiguo igitur rumore Narratio illa magnam partem conflata, Eruditorum applausum nunquam inpetrabit.

(3) Egregium *Benjaminis* stratagema observat doctissimus, *L'Empereur*, (in Not. p. 217.) illum sc. per ambages & IGNOTANOMI-
NA

NA Lectorem deducere, ne in ista loca inquirens, falsi eum convincere queat, quasi hoc ad rem adstruendam sufficiat, si locus licet, ignotus apponatur, sic Itiner. p. 112. narrat, plurimos Israelitas reperiri in *Adan & Telassar*, ubi autem loca hæc sita sint, prorsus incertum est ac dubium, procul in oriente fuisse, est inconfesso, sed destinatam climatis partem adjicere, omnino difficile. Exempla alia, magno numero Itiner. Benjam. suppeditabit. Ejusdem fraudis insignis certè artifex Montezinus noster, commemorat loca, in quibus tantus Israelitarum reperiatur numerus, nec exponit in qua provincia, sub quo climate sita sint, saltem narrat ex Quiti, absoluto duodecim dierum itinere, se eò cum Indo pervenisse. Quis universam fermè peragrabit Americam, ad investiganda obscurissima illa Pseud-Israelitarum latibula.

Sed instat Menasse (מקוה ישראל Sect. XIII.) *Cur non credam homini virtuti dedito, omnisque lucri, quod lucrum æstimamus homines osori?* Hem, raram inter Judæos avem! plures forte numeraveris coloris nivei corvos, quam lucri omnis apud eosdem osores. Sed ad rem. Alia sunt quæ fidem Montezini reddunt suspectam. Est honestius quoddam
lucri

lucri genus, pias fraudes insignes illarum Architecti nuncupare solent, insitum videl. & Judæis cum primis familiare, patriam Gentem evehendi studium, quod tantum à Montezino, quantum Benjamine, Eldad Danita, aliisque fuit alienum.

Regerit tamen Menasse (Sect. XIII. p. 40.) *Plus fidei habeo Relationi Montezini nostri, Lusitani, ac nostri ordinis Judæi, nati in urbe Portugallia, cui nomen Villefleur; honestis ac notis parentibus, hominis quadragenarij, probi neq; ambitiosi. Ivit in Indias ubi inquisitionem passus est. Inquirebat ille liberatus ab inquisitione hæc curiosius, quam dici possit, & compellabat homines istos sepius neq; acquievit dein, priusquam huc venisset, nobisque nova adeo læta communicasset. Multa verò in itinere isto perpeffus est, & ad summam pauperiem redactus, eo quod in nullius adibus victum sumeret & laborem suum compensari nollet. Ego ipse sex integris mensibus quos hic vixit, familiariter ipso usus sum; & aliquoties in præsentia honestorum virorum juramentum ab eo exegi, quo vera esse quæ narrabat, confirmaret. Abiit dein Phernambucum, ubi biennio post, factò etiam eodem ibi in agone mortis juramento, decessit. Minime hæc ad authoritatem Montezino ullatenus conciliandam sufficiunt, à quibusdam accepi, fuisse homi-*

hominem simplicem, vanum, vagabundum, ad quævis pro lubitu fingenda aptum natum, & nescio quam gloriam ex omnium subsidiorum etiam necessariorum contemptu sibi promittentem, qualem de eadem Gente nuper in Imperiali quadam civitate offendi. Cæterum quid de modernorum Judæorum juramentis vulgò statuatur, omnium ubique ore divulgatum, & quotidiana experientia abunde comprobatum est.

III. *Relatio ipsa aliquot scætet contradictionibus*: Nunquam sane aliorum consensum impetrabit, si sibi ipsi dicat contraria. Quædam exempla cape Lector: Memorat Montezinus, (p. 22.) quanto studio Israelitæ illi Americani caveant, ne quisquam eos accedat, verba hæc sunt: *Quisquis nostrorum fratrum tuorum terras ingrederetur, illico ab illis occidebatur*, & cum Montezinus, (pertæsus tandem, quod neque ad interrogata responderent, neque permetterent, ut fluvium trajiceret,) in scapham se coniecisset, baculo ab illis expulsus, in aquam cecidit, non sine magno (ut narrat,) vitæ periculo inde ereptus; Ast, inter novem illos articulos, quos uno ore Pseud-Israelitæ illi toties repetierunt, secun-

secundus ita se habet : *Varia dabimus loca iis, quibus animus fuerit nobiscum commorandi.* Quomodo hæc conciliari possint, ego non apprehendo. Sic, quid tandem de Indico isto Cazico Montezini comite statuendum sit, prorsus ignoro, mox Indus, Idololatra, & parti Israelitis adversæ addictus est, dum Montezinū sic alloquitur (p. 32.): *Nos INDI Bellū ipsis infer abamus in istis terris, duriusque tractabamus eos, quam nos jam tractamur ab Hispanis, dein ex jussu Magorum nostrorum eò ubi fratres tuos vidisti, armis accincti rediimus, ipsos debellaturi &c.* Hactenus igitur Pseud-Israelitarum hostis infensissimus, mox Montezinum Judæum, Indus ille complexus, exclamavit cum Cazicis reliquis: *Fratres tui sumus omnes:* ac discedentibus reliquis Indus Montezinum rursus ut fratrem salutabat: *Vale mi frater, alia jam agenda habeo, & eo ut invisam Fratres tuos, cum ceteris Cazicis Hebræis.* Atque sic ex Israelitarum stirpe oriundus. Denique cum frequentissimè in ipsa relatione FRANCISCI appellatione distinguatur, haud incongruum esset eundem nuncupare CHRISTIANUM. Nomen certè illud non magis Judæicum est quam Indicum, & Neophytis forte Americanis à sacerdotibus Hispanicis impositum.

Quid

Quid verò ad hæc noster Menasse, placet adhucdum Relatio? *Placet, & præ cæteris quidem Montezinus, (verba ejusdem sunt Section. XXXVIII.) p. 105. quemadmodum enim alij populi Israelitas coegere, ut montana quærerent; ita habitata primùm Americâ, à persequentibus Tartaris pulsî fuere usque ad montes Cordilleras, ubi ad extremum Deo ita volente latuere.* Hæc pro Rabbinicâ autoritate suis persuadet Menasse, omni fide digno authore omni solidiori fundamento destituta, huc opportunè illud: *credat Judæus Apella.* Qui meliora sunt edocti, rident duntaxat suavissima hæc Ebræorum commenta, de quibus postea paulò prolixius differendum erit.

Ex his itaque de Monteziniana illa Relatione, tot nominibus suspecta, dubia, sibi que ipsi contraria, liberum B. L. sibi formabit judicium. Nos, prolixiori discussioni neutiquam inhærentes, ad ipsum MENASSEN, originem Americanorum Israeliticam ex illa Relatione adstruentem, properamus, ejusd. argumenta eo quo proposita ordine sunt, examinaturi, fabulæ que istius *νοθεϊων* deinceps ostensuri.

MENASSE BEN ISRAEL,
מקוה ישראל seu Tract. de SPE ISRAELIS

SECT. I. pag. 15.

G

Inter

Inter tot varias de Indorum Novi Mundi origine opiniones, easq; incertas adeò, difficile est certi quid dicere.

ANNOTATIO.

Quantæ difficultatis sit inter infinita adeò sententiarum divortia, certi aliquid statuere, non ignoravit *Petrus Cotton* Jesuita, dum Anno MDCIV. cum aliis hanc Diabolo in obsessa puella quæstionem proposuit: *Quomodo Insule Animalia acceperint, & eò homines post Adamum pervenerint?* Remotas videl. atque noviter repertas Orbis recentis Insulas intelligens; Alii quibusdam prophetiis atq; revelationib⁹ è Sacra Scripturâ petitis usi sunt, ut docerent, vel Hispanos vel Judæos ad incolendum Novum Orbem venisse, vid. *Lescarbotus*, *Histor. Nov. Franc. Lib. I. c. 3.* adeò tamen inextricabilis quæstio non est, ut non alia eaque longe commodiori ratione expediri queat. Ab Anno quidem Dni. Mcccc xci. quo admirabilis *Columbus* primus in Americam penetravit, nobilissima Europæorum ingenia sunt excitata, quibus parum fuit incognitas antea detexisse terras, nî vastissimarum adeò Gentium origines indagari ostendi que possint. Primis statim annis inepte non minus quam ridicule in Hispaniâ disputatum est: *Utrum Americani ab*

ni ab Adamo oriundi, an verò tertiam quandam inter Simios & homines constituerent speciem? Magis ineptire cœpit *Theophrastus Paracelsus*, duplicem Adamum alium in Asia, in America alium statuens, quas nugas numeris suis perfecit famosus ille fabulæ Præadamiticæ promachus, aliorum telisatis superq; jam confossus. Haud majoris momenti sententia est *Alexis Vanegan*, statuentis, primas Indiæ occidentalis colonias à Carthaginensibus positas; eò quod illi non secus ac Peruviani picturis vice literarum utantur, pro eadem origine æque ineptis rationibus pugnat *Emanuel de Moraes in Histor. Brasil.* nondum editâ. Quam infirma autem argumenta illa sint, quæ à simili petuntur, infra prolixè ostendemus. *Arias Montanus*, opinione quidem cæteris subtiliori, nullis tamen idoneis rationibus fulta, docere voluit, Americam ipsissimam esse OPHIRAM, quod & *Columbo* & *Fr. Vatablo* visum. Sententia hæc Montani in ejusd. Phalego reperitur, ubi contendit ab OPHIR ortos eos, qui Novam Hispaniam & Peruviam tenent, quæ Regionem per transpositionem literarum PARVAIM dictæ fuerint, (אפיר Ophir enim per metathesin literarum, idem valet ac PERU) hasque terras esse illas Ophir,

unde Salomon aurum, gemmas, aliaque acceperit, de eâd. sententiâ agit, etiam Menasse, sect. II. Primarium autem Ariæ fundamentum in nominis OPHIR & PERU convenientia consistit, cum tamen notum sit, vocem illam demum ab Hispanis repertam hâc occasione: Quidam piscator, Beru appellatus, à primis illarum Regionum inventoribus de Regionis nomine rogatus, respondit Beru, hoc sibi nomē esse innuens, illi ex templo tractum univèrsum PERU nuncuparunt, quod etiam Garcilasso Inca vir non exiguæ authoritatis perhibet. Ariæ tamen opinio præ aliis placuit *Francisco Bivario*, in *Chronic. Luc. Dextri* ad Annum C. LXVI. addit insuper, à posteris Ophir quoque Americam cultam fuisse. Et omnino mirandum est, tantis Viris sententiam illam minimè displicuisse, videlicet, Becano, Possévino, Genebrardo, Brixiano, Eugubino, Mornæo, aliisque. Nonnulli Americam vocarunt Atlanticam, cujus in Timæo suo Plato meminit. *Job. Lerus* cum Gomara Americanos à Cananæis metu Josux profugis, deducit. Idem, *Lescarbotus* Hist. Novæ Franc. lib. I. c. 3. non confirmat solum; verum etiam è cap. 12. lib. Sap. vers. 4. 5. stabilire conatur, ubi narretur Cananæos ante adventum Israelitarum

rum fuisse Anthropophagos, quales in America reperiantur plurimi. Non opus verò est Anthropophagos è Cananæa accersere, etiam in Æthiopia produntur à *Plinio* lib. vi. cap. 30. item in Scythia, lib. iv. cap. 12. & in eâdem usq; ad promontorium Tabin, lib. vi. c. 17. & alibi. Quidam, teste Gomarâ Hispanos à Mauris, victo Roderico, Americam petiisse crediderunt, eò quod in Jucatanâ cruces repertæ sint, & de Cumanæ incolis perhibeatur, quod inter idola potissimum venerentur crucem decussatam, quam credant sibi præsidio esse adversus Dæmones nocturnos, collisque infantium appendant. Sed hanc de crucibus fabulam Hispani excogitarunt, ut jus sibi suum in eadem novi Orbis terras quasi postliminio vindicarent. Eandem sententiam Gomara refutat ex eo, quod in Insulis ad quas primo venire necessum fuerit, nullæ cruces repertæ sint. Romanorum colonias Americanos nuncupat *Marineus Siculus*, argumento Numismatis, effigiem Augusti exhibentis, inque Americæ fodinâ reperti, Romanoque Pontifici à Jo. Ruffo Archiepiscopo missi; Nummum illum vel supposititium, vel ab Hispanis illatum fuisse, magis probabile est. Nec defuere qui Peruanis & Chilensibus Frisiam originem adsignavere.

Abrab. Mylius Commentar. de Belgic. Lingv. Americanos omnes à Celtis ortos tradit, duplici quidem via, primo per Orientem, unde ad Anjan pervenerint, deinde per occidentem ex Islandiâ & Frislandiâ in terram Labradoris. *Athanasius Kircherus* in Prodr. & Oedipo suo Ægyptiac. ut infinitas Gentes, sic Americanos etiam Ægyptiorum colonias nuncupat, ob Solis, Lunæ, siderum, ac aliorum animantium religiosum cultum. An sola hæc ratio sufficiat, & annon omnium Nationû Idolatricarum originem Ægyptiacam arguat, aliis relinquo dijudicandum. *H. Grotius* (*Mylij* opinionem suppresso nomine secutus) primam in Americam expeditionem à Norvvagis susceptam fuisse, differt. peculiari ostendere conatus est, sic tamen ut post aliquot temporum intervalla, novæ ex Suecia & Daniâ coloniæ supervenerint. Pervanos tamen Sinenfibus attribuit, quorum nonnullos in terras illas aut quærendi curiositas, aut magnus humani generis propagator casus pertulerit, quam malè autem bonam quandoque causam egerit, suis ad eandem Grotii dissertationem, animadversionibus ostendit *Jo. de Laet*. In eadem controversia aliquid tentavit *Robertus Comteus Normannus*, qui examinatis Grotii & Laetii argumen-

argumentis commentarium adornare cœpit, quem tamen fati præcocis truculentia erudito Orbi denegavit. Credit ille Americanos à Phœnicibus, five Tyriis five Carthaginensibus ortos, solamque hanc Gentem vastissimas illas Regiones inhabitasse, priusquam ex aliis provinciis eo pervenerint. Egregiam deniq; in hâc controversia operam navavit Vir celeberrimus *D. Georgius Hornius*, quatuor de Origine Gentium Americanarum Libris, quibus medium quasi inter tot tantaque dissidia tenuisse visus, plurimas quidem Gentes in Americam pervenisse statuit, nec omnes tamen sine discrimine admittit, primò Septentrionalem Americam cultam fuisse, inde in meridiem Gentes migrasse, sua sponte numero auctas, & à succedentibus pulsas. In septentrionalem autem Americam triplici via perventum à totidem populis fuisse, ex occidente Phœnicibus, ex Septentrione Scythis, ex Oriente Sinensibus, quibus etiam per intervalla aliæ Gentes atque aliæ accesserint. Nec displicent ea quæ *Doctiss. Ursinus* Anal. S. lib. 6. c. 24. de Gent. Americanarum origine affert, ubi aliquot argumentis ostendere conatus est, post Salvatoris demum tempora colonias in Americam fuisse traductas; an verò allata senten-

tiæ hujus fundamenta satis firma atque solida sint, nunc non disquiremus. Tutissima verò pariter ac certissima illa sententia est, quæ statuit, ex Oriente pariter ac Septentrione, omnem Americam post diluvium à Semi & Japheti posteris inundatam fuisse. Filii enim Semi, cum post longa temporum intervalla, paulatim ultra orientem sese extendisset, plurimasque in illis partibus Asiæ Regiones incoluissent; à littoribus illis orientalibus solvissent, & ad Insulas inter Asiam & Americam Aquilonarem jacentes perrexissent, atque inde in ipsam Americam penetrasse videntur. Postquam enim per plagas Asiæ Aquilonares, (quas nunc Tartari incolunt,) disseminati tandem, ad orientales ejusdem Asiæ fines (propè fretum Anjan, quo Asia ab Americâ sejungitur,) devenissent, in Americam facile transfretare potuerunt. Succedentibus deinde temporibus, cunctisque Regionibus repletis, ad fretum tandem Magellanicum eosdem devenisse, & ad regiones quoque Antarticas non magno negotio transfretasse, veritati maxime operè videtur consentaneum.

Sed quænam est diversissimis adeò de Gentium Americanarum origine Sententijs, nostro arridet MENASSI? Nulla. Peculiarem sequitur, olim jam à nonnullis approbatam, plurimis

rimis verò ad Caucasum seu potius in Americam ipsam unde provenit, relegatam atq; profligatam. Audiamus illam atque expendemus:

MENASSE BEN ISRAEL

(præfat. ad Tract. מקוה ישראל,
col.2.)

Ego quidem examinatis curiosus, quæcunque hæcenus hæc de materia scripta fuere, non invenio aliam magis verisimilem, nec magis rationi consentaneam, quam Montezini nostri opinionem, dicens, PRIMOS AMERICAE Incolas fuisse ISRAELITAS EX DECEM TRIBUBUS; que à Tartaris bello victa ac fugata, post montes Cordilleras, ita nempe volente Deo, se abscondidere.

DISCUSSIO.

Ego verò indagatis fermè omnibus discrepantium adeò sententiarum fundamentis, non invenio aliam magis verò absimilem, magisque Rationi rectè adversam, quam illam ipsam è Montezinianâ relatione haustam atque derivatam opinionem. Sentiunt mecum Viro- rum eruditissimi, & Jo. de Laet Grotio hæc in parte adversatur minimè. Genebrardus saltem id à nemine ante se observatum, ut solet, insolenter miratur & jactat. Ast non minus inepta est ista opinio de origine Ameri-

canorum Israelitica, quam ea, quæ tradit primos ejusdem Americæ incolas eò pervenisse, gradientes per Insulam Atlantidem, ab occiduis Africæ oris (ut ajunt,) olim ad ipsius Americæ fines pertingentem, de qua Plato in Timæo fabulosè multa refert, certissimum enim est nec talem Insulam hodie extare, nec à Geographis antiquis, uspiam ejusmodi terminis fuisse descriptam. Quæ verò Jos. à Costâ Lib. J. c. 6. origini Judaicæ opponit, paulò leviora sunt, nec solidè eandem destruunt; videl. (1.) Hebræos Literis semper usos fuisse; inter Americanos verò nullum earum reperiri vestigium. (2.) Hebræos numerum semper fuisse cupidos, Americanos non item. (3.) Circumcisionem, Catholicum Ebræorum Symbolum, in America nuspiam fuisse deprehensum, (quæ ratio fortè alicujus esset momenti.) (4.) Judæos semper & ubique Locorum conservasse Linguam & antiquitates suas; quomodo fieri possit, ut in solâ Americâ obliti fuissent generis sui, Legis, ceremoniarû, Messicæ, & totius Judaismi? Sed majoris ponderis & momenti argumenta illa sunt, quæ à migrationis ad eò longinquæ impossibilitate, reclamante Scripturæ pariter ac Historiarum aliarum fide, argumentorum ab adversâ parte produ-

productorum infirmitate, vulgari denique Judæorum quævis fingendi libidine petuntur. Hic noster deinceps labor, hæc porro studia, hoc subsequendum pagellarum argumentum. Quænam igitur sententiæ illius prodigiosæ de Origine Americanorum Israelitica sunt fundamenta?

MENASSE BEN ISRAEL

Sect. III. p. 22.

Primum fundamentum istius opinionis sumitur ex IV. Esdræ, cap. XIII. (quem licet Apocryphus sit citamus tamen ut antiquum.)

DISCUSSIO.

Omninò miramur, tantam fidem huic à MENASSE tribui pseud-epigrapho, cum illustria adeò de Salvatoris nostri Deitate, persona, officiiisque testimonia exhibeat, quibus tamen à nullo ferè Christianorum vel infimam emendicare potuit auctoritatem. Semi-Christianus ille pariter ac Semi-Judæus Pseud-Esdræani hujus codicis author, salutiferis non minus Christianorum placitis, quam futilibus Rabbiorum fabulis strenuè imbutus, tantum non ἀμφίβιον agere, & utriusque Religionis conclamatam olim harmoniam haud obscure est meditatus. Legat, relegat, seduloque per-

vol.

volvat totum huncce codicem qui otio abundat, reperiet sane præter solidiora Religionis Christianæ fundamenta, putida quandoque & inepta Judæorum commenta. Appositissimè Grotius, Dissert. de Orig. Gent. Amer. *Scriptor IV. Esdræ plenus est inanum somniorum, ideòq; ab omnibus rejectus.* Quod inter Hezram Prophetam & Sacerdotem quidam distinguunt, ineptissimum est. Quisquis autem fuerit Pseud-Ezra iste, certe sui generis oblitus est, in Libri statim exordio: quid enim sibi volunt illa, quæ vulgata lectio habet principio vers. 2. *filij Achia, filij Pinchasi, filij Heli?* atque hoc non dixit Esdras ille genuinus cap. VII. Quem insuper latet Helin, Pinchasum & Achijam ex Ithamare; Esdram verò ex Eliazare procreatos fuisse. Quis ullâ igitur Libro huic deinceps fidem arroget, qui in ipso statim limine enormes adeò errores, manifesta que mendacia animadvertat, nec quenquam illius obstringit auctoritas (si quæ in crassa adeò nævorum colluvie) quo minus ad lidium veritatis lapidem sermones ejus examinare queat. Nec Genebrardum Christianum testimonio hocce (Chronograph. p. 159.) superbientem miramur, quam Ebræorum ævi sui Coryphæum MENASSEN ben ISRAEL, qui si tempestivè recepisset sparsa in
 sa in

fa in illo volumine doctrinæ salvificæ semina, magis sollicitus fuisset de extirpanda Judaica (quam producit) zizania; dum verò concalcatis illis, hanc duntaxat alere constituit, primum statim, sicque facile præcipuum opinionis suæ corrui fundamentum. Quale?

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

Ubi dicitur, quod Decem Tribus, quas Salmanasser captivas abduxit

INTERPELLATIO.

Cur callidè quæso Menasseh dissimulat illum DEI FILIUM, quem Pseudo-propheta vidit colligentem aliam ad se multitudinem pacificam, QUAE DECEM TRIBUS SINT, quas Salmanasser abduxit, &c. Ille ipse verò Dei filius est, de quo ejusd. Libri cap. VII. v. 28. extat: *Revelabitur enim FILIUS MEUS JESUS, cum his qui cum eo sunt; & judicabuntur qui relictæ sunt in annis quadringentis, & v. 29. post annos hos morietur FILIUS meus CHRISTUS, &c.* conf. cap. XIII. 32. Nonne allegati illius loci pudet Judæum? Sed audiamus integrum.

MENASSE BEN ISRAEL

Ubi dicitur, quod Decem Tribus, quas Salmanasser captivas abduxit sub Regno Hoseæ inde iras Euphratē, consti-

constituerim in alias ire Regiones, longius remotas, in quibus nunquam habitasset quispiam, quo magis meliusq; Leges suas observarem.

DISCUSSIO.

Antequam itineris hujus Israelitici descriptionem paulò accuratius perpendamus, minimè ab instituto hocce erit alienum, si primò ostenderimus, quam aperte eadem contraveniat non Scripturæ solum Canonicæ, verum omni etiam Historiæ atque Geographiæ Judaicæ, nec non rectæ sanæque Rationi.

Ac primò quidem manifestè testantur Historiæ Sacræ, (II. Reg. XVII. 23. cap. XVIII. 11. 1. Paral. VI. 26.) Israëlitas in Assyriam transportatos, & in Chalachum, Chaborem, Haram & Nehargazanem **IN EUM USQUE DIEM** fuisse abductos. Si itaque sacræ Historiæ veritatem constanter sequendam judicaverit Menasse, fieri non potest, quin pro certissimo habuerit, Decem illas Tribus ab Assyriorum Imperatore abductas, in Regionibus haud ita longinquis hæsisse, & ejusd. decreto, sedem constantem ibidem collocasse. Quid igitur opus est, ut ad incognitas prorsus Terras relegentur ij, quos Scriptura aperte intra Mediæ & Assyriæ terminos permansisse perhibet? Quàm bellè

bellè verò Pseud-Esdræ hic respondet Magno illi Israëliticæ Gentis Magistro, ESDRÆ vid. genuino, quem non solum R. David Kimchi & R. Salomon ex Sententia Seniorum, sed ipse etiam Menasse, Sect. XXI. p. 70. expressis verbis Chronicorum authorem pronunciat, quo stante, manifestum est, Decem illas Tribus ex Assyriâ nondum migrasse, cum iste Liber adornaretur, ad *eum enim diem* in Terris illis habitasse perhibentur. Sed Paralipomenon Libros post Babylonicam demum captivitatem fuisse conscriptos, exinde patet, quod circa Secundi Libri finem Cyri Monarchæ, ipsiusque edicti de Judæorum dimissione, & Hierosolymorum restitutione fiat mentio, iisdem fermè verbis, quibus primus adeoque genuinus Esdræ Liber inchoatur. Qui itaque Pseud-Esdræanum illum Quartum suspiciunt, mirantur, & pro divino agnoscunt, ex hoc saltem loco, quo spiritu isthæc allata sint colligant, cum verba ista veritati divinæ ab ipso Esdra traditæ, profus repugnent atque adversentur. Tempore igitur Esdræ neutiquam migrarunt. Sed nec ætate Josephi: utpote qui Antiquit. Lib. XI. cap. 5. narrat, suo tempore ultra Euphratem, in innumerabilem multitudinem auctos fuisse Israëlitas, verba hæc sunt: *ὁ ὅς πᾶς λαὸς τῶν ἰσραηλ.*

ἰσραηλιτῶν, καὶ χώραν ἐμοινε. διὸ καὶ δύο Φυλάς
 συμβέβηκεν ἵππῃ τε τῆς ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος,
 ῥωμαίοις ὑπακούσασ. Αἱ ΔΕ ΔΕΚΑΦΥΛΑΙ ΠΕ-
 ΡΑΝ Εἰς ἰν ΕΥΦΡΑΤΟΥ ΕΩΣ ΔΕΥΡΟ ΜΥΡΙΑΔΕΣ
 ΑΠΕΙΡΟΙ, καὶ ἀριθμῶ γινώσκῃαι μὴ δυναμέναι.
 i.e. *Reliqua Israelitarum multitudo, assuetum jam
 domicilium noluit relinquere; quapropter duae tan-
 tum tribus per Asiam & Europam sub Romano de-
 gunt Imperio: DECEM ALIEM TRIBUS NUNC
 QUONIAM ULTRA EUPHRATEM SVNT, infi-
 nita hominum millia, quae vix numero comprehen-
 di possunt: Quid clarius quaeso aut evidentius
 hoc Iosephi testimonio, Pseud-Esdræanæ re-
 lationi per omnia aduerso. Juxta illum igitur
 noluerunt tempore publicæ Liberationis as-
 suetum suum relinquere domicilium, multò
 minus certè (ex mente Pseud-Esdræ) alias lon-
 giusque remotas petere Regiones, in quibus
 nunquam habitasset quispiam. Idem Iosephus
 Procem. Libb. de Bello Judaico, narrat, Ani-
 mum Judæis fuisse additum, ἐπειδὴ ἄπαν τὸ
 ὑπὲρ Ἑφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι
 σφισιν ἤλπισαν. Quoniam cunctos etiam, qui
 TRANS EUPHRATEM essent, Gentiles suos,
 secum rebellaturos crediderunt. Et Agrippa in
 oratione ad Judæos Hierosolymitanos habita-
 ne aduersus Romanos insurgant, (apud eun-
 dem*

dem Lib. II. de bello Jud. c. 16.) πινας εν, (inquit) Ἰπὶ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς οἰκῆς παλαιῶν συμμάχοις; οἱ μὲν γὰρ Ἰπὶ τῆς οἰκῆς οἰκῆται πάντες εἰσὶ ρωμαῖοι. ΕΙ ΜΗ ΤΙΣ ΥΠΕΡ ΕΥΦΡΑΤΗΝ ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀδιαβηνῆς, ὁμοφύλης οἴεται προσημνεῖν, h.e. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? siquidem omnes, qui in orbe habitabili degunt Romani sunt; nisi forte quis vestrum spes suas ultra EUFRATEM porrigat, & Adiabenaarum Regionum gentiles, suos aestimet adjuutores.

Nec tempore Benjaminis Tudelenfis (qui ante D. annos bonam orbis habitabilis partem perlustravit,) de loco suo moti fuerunt. Ubique ille Israeliticarum reliquiarum hinc inde dispersarum meminit. Illustris cum primis locus (quem cum alijs subseq. non eum in finem adscribimus, ut auctoritatem illius, supra jam elevatam, defendamus; sed domestico quodam teste Menassen convincamus, & proprio quod ajunt gladio jugulemus,) occurrit Itinerar. p. 90. ubi narrat Benjamin, se in Ariam & Haphton, Israelitarum à Salmanassare abductorum posteros, magno numero reperisse, verba hæc sunt: ומשם המשה ימים לעאריה ושם כמו המשה ועשרים אלף מישראל והיא תחלת הקהל הררי בהרי חפתון

חפתון כי שם יותר ממאה קהלות מִיִּשְׂרָאֵל
 והיא תחלת ארץ מרי והם סן הגלות הראשון
 שהגלה שלמנאסר המלך והם מדברי' בלשון
 : חֲנֻמִּים תִּרְגְּמוּ וּבְנֵיהֶם תִּלְמִידֵי חֲנֻמִּים : h.e. Exinde

quing, dierum itinere Ariam devenitur, in qua viginti quing, propemodum ISRAELITARUM sunt Millia: Estq, initium illorum agminum, qua in Montibus Haphion degunt; nam ibid ultra centum Israelitarum caetus commorantur, (estq, Mediae principium,) Hi captivitate priori à Salmanassere Rege deportati fuere, & Chaldaico idiomate utuntur: è quibus etiam nonnulli Sapientia navant operam.

Adeò manifesta hæc sunt, ut salva Benjaminis apud Judæos autoritate, cum Pseud-Esdræana illa relatione, nunquam stare possint. Quod verò Benjamin de Mediae initio addit, non solum cum v. 6. cap, XVII. II. Reg. verum etiam Josephi Historia (Lib. IX. c. 14.) convenit, ubi hæc verba reperiuntur: *Καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν ἡγεμονίαν ἀρδὴν ἠφάνισε, καὶ πᾶσι τὸν λαὸν μετώκισεν ἕως τὴν ΜΗΔΙΑΝ καὶ περὶ ἴα.* h. e. *Extinguiturq, funditus Israelitarum Imperio, populum traduxit (sc. Salmanasser) in MEDIAM & Persidem.* En verò alium Benjaminis locum, quo quatuor Israelitarum Tribus (nimirum Dan, Zabulon, Aser, & Naphtali) in finibus Persiæ ad montes Nisebor, juxta flumen Gozan habitare p. 97.

ומשם מהלך כתי' יום להרי' perhibet, h. m. ניסכור אשר על נהר נוזן ויש שם אנשים מישראל בארץ פרס שהם משם ואומרים כי בערי ניסכור ארבעה שבטים מישראל שבט דן ושבט זבולן ושבט אשר ושבט נפתלי הגולה הראשונה שהגלה שלמנשר מלך אשור כמ' שכתו ויגלס בחלת ובחכר נהרנוזן וערי מרי:

n. e. Hinc (videl. à terminis Persiæ) viginti octo dierum itinere ad montes Nisebor devenitur, qui sunt juxta fluvium Gozan. Israelita inde in Persiam delati, narrant, in Civitatibus Nisebor QUATUOR TRIBUS esse superstites, videlicet Dan, Zabulon, Aser, & Naphtali, priore captivitate à Salmanassare Rege abductas juxta II. Reg. cap. XVII. 6. deportavit eas in Chalach, & Chabor, flumen Gozan, ac montes Media. Fortè regeri posset, non omnes Israelitarum Tribus longinquam illam migrationem suscepisse, verum unam duntaxat vel alteram, reliquas permanuisse; sed omninò reclamatur ad raucedinem usque Pseud-Esdræ: DECEM (ait) Tribus quæ captivæ factæ sunt, (ad eoque quicquid captivitatem subierit,) in alias Regiones ire constituerunt. in quibus nunquam habitasset quispiam, &c. Nec me latet à Beniamine dissentire Eldad Danitam in Libello suo de Tribubus Israeliticis, ubi Dan, Naphtali, Aser & Gad in antiqua Havila latere narrat his verbis:

הללו ד' שבטים דן נפתלי גר ואשר הם חונים
 בחוילה הקרומה אשר שם הזהב:

He quatuor Tribus, Dan, Naphtali, Gad & Ascher, degunt in antiqua HAVIL Azubi aurum reperitur. Non meum

est fabulatores illos invicem conciliare, sed manifestum duntaxat utriusque à Pseud-Efdræana illa relatione, & Menaffis sententia dif-
 fensum ostendere, uterq; loca à se lustrata scribit, qua veritate videant illi, qui pro utriusque

authoritate dimicant. Idem Eldad Danita, Rubenem alibi apud Zebulonem collocat. Ad

Benjaminem redeo, qui Tribum Ruben, Gatis, & dimidiam Menasseh ex communi traditione Cebarem incolere p.84. narrat. En verba!

ומט"ל מאס לכיבר" שלשה ימים ואומרים
 בני אדם שהם שבת ראובן וגר וחצי שבת
 מנשה ששבת שלמנאסר מלך אשור:

h.e. A Tilimasse Tribus diebus Cebarem pervenitur. Vulgò hic esse Tribum Rubenis, Gadis & dimidiam Manassis ferunt, quas Schalmaneser Assyria Rex captivas duxerit.

Plura Benjaminis loca proferre possem, quibus Israelitarum passim meminit, nunc ex alleg. migrationis illius NOΘEIA abunde appareret. Ostendi itaque illam ante Benjaminis tempora minime fuisse susceptam. Postea

verò h.e. seculis quinque superioribus, illustrem adeò migrationem accidisse, nemo facile affirmabit

Quam egregiè etiam longinqua illa Israelitarum in Americam migratio, respondeat trito atque vulgari Judæorum de fluvio Sabbathico (qui juxta plerosq; in Media) figmèto, nemini obscurum erit. Sic expressis verbis legitur in Beresch. Rabba Sect. LXXIII. לא למקום שגלה עשרת השבטים גלה שבט יהודה ובנימין עשרת השבטים גלו לפנים מן נהר סבטיון שבט יהודה ובנימין מפוזרים בכל הארצות: i. e. *Non ad locum in quem deportatae sunt decem Tribus, deportata quoq; est Tribus Juda & Benjamin. Decem Tribus deportatae sunt antea ultra fluvium Sambatjon, Tribus Juda & Benjamin dispersae sunt in omnes Terras. Et R. Salom. Jarchi ad illud Jesajæ, qui perierant in Aegypto, c. 27. 13. scribit לפי שנפוצו מארץ רחוקה לפנים מן הנהר סבטיון קראם אוברים: i. e. Eo quod dispersi fuerunt olim ex Terra longinqua ultra fluvium Sambatjon, vocat eos perditos. Si itaque Decem Tribus ultra fluvium Sambatjon (ex Judæorum sententia) delati sunt, quomodo quæso Terræ ab eodem remotissimæ (& juxta Menassen Americanæ,) iisdem assignari possunt? Et cum in Talm. Sanhedr. cap. X. sub fin. in tria exilia missi dicantur Israelitæ, (primo ultra fluvium Sambatjon, deinde in Daphnem, Antiochiæ suburbium, tertio quando nubes super*

ipfos descendens, texit eos,) nulla prorsus remotissimarum adeò Regionum mentio occurrit, quam Talmudistæ certè nullatenus præterissent, si per febrem aut somnium saltem illa iisdem in mentem venisset.

Non solùm autem non migrarunt, sed nec migrare etiam si vel maximè in animo habuissent,) potuerunt. Abiectæ illæ & dispersæ Israelitarum reliquiæ, durissimum tunc captivitatis Assyriacæ jugum subierant; ane unquam Salmanasser cum suis permisisset deportatæ Gentis discessum? Data sane opera eandem in diversas Imperij sui partes distribuit, Chaborem videl. Chalacham, Haran & Nehargazanem, ne tale quid unquam moliri valeant, nonne seditionem congregatione tali factâ metuisset, ac tempestivè rebus suis consulisset? Promulgata verò postea in universo Cyri Imperio Populi Israelitici dimissione, quis quæso reliquias illas Decem Tribuum adeò stolidas fuisse credat, ut spreto hocce beneficio, constituerint in alias ire Regiones, longius remotas, in quibus nunquam habitasset quispiam? Sua quoque Legitima longè feliciter in ipsa Palæstina observare potuissent.

His itaque præmissis, de ipso itinere quædam adjicienda restant, è quibus Relationis illius

Pseud-

Esdraeanæ falsitas magis magisque apparebit. Ac de *Via* (1) sollicitis, duplex se ex Assyria in *incognitas* illas Regiones (per quas Menasse Americam intelligit,) se offert; altera quæ ad Orientem vergit, altera ad occidentem, ambæ quidem longissimæ, posterior tamen multò prolixior. Si ergò per viam orientalem, nonnihil ad Septentrionem flectentes tanquam breviorẽ, faciliorem & commodiorem petierunt, nulla transfrætatione miraculosa (quam Pseud-Esdra refert) opus fuit, præsertim si juxta sententiam Ariæ Montani Asia nullo mediante freto cum America copulatur, & quod Menassi (Sect. XXXVIII.) non absurdum videtur, Israelitæ terrestri itinere Americam petierunt; Sin-verò (Geographis affirmantibus,) inter Asiam & Americam fretum est Anjanum, brevi ejusdem transitu, ad Novi Orbis Regiones pervenire potuissent, nec opus cum Menasse ad miracula statim confugere; Deum scil. qui servare suos voluerit, inter alia etiam hoc præstitisse, ut terra inundaretur ubi fretum Anjanis est; Si itaque iter tale ponamus, (concedamus verò minime,) non opus fuisset transire Euphratem, quem in Assyria existentes, habebant ad occidentem, falsa sic rursus esset Pseud-Esdraeanæ

Narratio, perhibens Altissimum ad eorum transitum mirabiliter venas fluminis sicasse. Si autem per viam occiduam Euphrate transmissio incedere maluerunt, necesse fuisset universæ Syriæ, Arabiæ, Africæque latitudine peragrata, ad Atlanticum usque oceanum, & eo longa navigatione transmissio, tandem ad Americam pervenisse; vel ab Assyriâ ad occiduos Syriæ fines, terrestri itinere, mox navibus totâ Mediterranei maris longitudine, usque ad freti Gaditani exitum emensa, inde per vastissima, & tunc minimè cognita oceanii maria, ad Novi Orbis oras postremò appulisse. Cùm verò codicis illius auctor, in memorati itineris narratione, nullius prorsus nautici trajectus meminerit, tam longinquam autem populi navigationem minimè prætereire potuerit, manifestum est præfatas decem Tribus, ad Novi Orbis plagas nunquam transmigrasse. Adde & illud, quod tunc iisdem, æque ac Orbi reliquo, Terræ illæ fuerint incognitæ.

Sin verò nihilominus viam Occiduam defendant migrationis illius adsertores; Quomodo quæso transitum per ferocissimas & potentissimas Nationes stabilire poterunt, quas nec Assyrii nec Persæ subjugare valuerunt. Quorsum enim se verterent miseræ & inermes
 reli-

reliquiæ, tristi servitutis jugo subditæ, per quæ hostium Regiones variè dispersæ atque dissipatæ, impossibilis erat reditus, inexplicabilis verò processus. Aut enim revertendo, invincibiles hostium copiæ erant perrumpendæ; aut progrediendo, teterrima universæ Scythiæ movenda fuisset Camerina, & infinitæ potentissimarum Nationum phaianges expugnandæ pariter ac profligandæ. Ac si hæc omnia tandem fuissent superata

Quâ (2) *alite*, quoque consilio in Terras illas incognitas pervenere? forte id factum auspicijs Cretenfis cujusdam Mosis, cujus Historia turpissimum Genti Judaicæ inuisit stigma, quo de Auctor Schalschelet Haccabalah: אחר החרבן קם איש א' שהיה נקרא בר כוכבא שבן דרשוהו על פסוק דרך כוכב באיכה רבתי ואחר כך לפי שמרד בקיסר אדריאנו קראותו בן כוזיבא מלשון שקר וכזב ועשה עצמו משיח:

i.e. Post excidium surrexit Vir quidam qui appellabatur Barcoceba, ex in quod mysticè de illo explicarent dictum Num. XXIV. 17. Orietur Cocab sive stella ex Jacob, in Medrasch Echa rabati. Postmodum autem quia rebellavit adversus Casarem Adrianum, nuncuparunt eum Ben Coziba, sive filium MENDACII, & fraudis. Ipse se fecit Messiam, &c vid. insuper Talm. Tit. Sanhed. fol. 93. 2. & 97. 2.

Gittin fol. 57. 1. Talm. Hierosol. Taanith. fol. 68. & 69. Auctor צמח 77 ad ann. 880. Millen. 4. adde observat. *G. Vorstij* p. 290. nec non *Juchas. Zacuthi* p. 32. 35. & 142. item Librum *Meor Enajim* cap. XII. pag. 68. col. 2. Memoratur etiam in *Hist. Eccl. Lib. XIV. c. 6.* & ap. *Justin. Philos. Apol. II. p. 146.* & apud *Hieron. Apol. contra Ruffinum, Lib. III. c. 9.* Adde *Sepher Nizzachon* p. 137. 184. Celeberr. *Buxtorffij* Lex. Talm. Rad. צמח p. 1027. & *Synagog. Jud. c. 36. p. 440. Drus. Quæst. per Epist. p. 93. & Cl. Voisen Not. ad Reim. Martini Pug. fidei pag. 212.* De aliis Judæorum Impostoribus vid. *Schebet Juda Num. XXXI. & XXXII. p. 25. seqq. & Vorstij* observat. ad צמח 77 p. 294. seqq. Siccine igitur paribus auspiciis, à promontorio Mediæ initio itineris factò, ad exemplum Populi ex Ægypto exeuntis, per vastissimas Maris Indici Gurgites, per que immensas tot terrarum Gentium que fortissimarum difficultates, in Terris illis incognitis DECEM TRIBUS appulerunt? Quomodo denique Euphratis freta superarunt? En! portentum ingens, quod universi Orbis (si accidisset,) stuporem provocasset, illud v. ex *Pseud-Esdrâ* narrat

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

Trajicientibus Tribubus itaq; freta quedam Euphratis, Deus miracula exhibuit, cursum fluminis sistens, usque dum transfretassent.

DISCUSSIO.

Miraculis itaque opus fuit ad illustrem adeò Argonautarum Americanorum expeditionem! Sed tale quid accidisse, nulla fide digna Historia, ne dum sacrum quoddam monumentum docet. Anne Orbem universum latere potuisset transitus ille admirabilis, Ægyptiaco aut Jordanico si non præferendus, certè æquiparandus? Nec favore divino tunc gaudebant, à Summi Evergetæ facie, ob immensam peccatorum multitudinem, rejectæ tum reliquiæ. Quis credat inter horrenda supremi vindicis judicia, exhibitum fuisse splendidum adeò summæ benevolentiae documentum? Et quis quæso de tanto miraculo Decem illas Tribus reddidit certiores, priusquam initum de migratione adeò longinqua consilium dederunt effectui? Inepti fuissent, si tale quid unquam sibi promisissent. Nullus tunc Moses, miraculosæ adeò liberationis miraculosos exhibuit prodromos. Anne denique Scriptura tacuisset,

cuiisset, ane Josephus? nemini profectò cum Pseud-Esdra suo hoc persuadebit Menasse, quid verò aliis? vix sibi ipsi. Sed quorsum tandem quæso pervenère, tanto prodigio sublevatæ Tribus, in qua Terra, qua item Regione substitère? Respondet ex Pseud-Esdræano codice

MENASSE BEN ISRAEL

Regio ista vocatur ARSARETH.

DISCUSSIO.

Quis unquam præterea *Regionis Arsareth* meminit? Sed en fraudem! ARSARETH, Hebraicè *הר שארית* *Mons reliquiarum* exponitur, aut si mavis *עיר שארית* *Civitas Reliquiarum*, ab imaginariis videl. Decem Tribuum reliquiis, quæ eò usque pervenisse dicuntur, ex antlato vel e mentito potius anni unius ac dimidij itinere, sicut Pseud-Esdras velut Beton aliquis memoriæ prodidit. Conjectura Tremellii, (Arsareth, pro *ארץ* Ararat, seu Regione Armeniæ venditantis,) locum hic nullum habere potest. Isto autem Reliquiarum nomine frequenter Gens Israelitica olim & hodie designata fuit. Reperio quidem in fictitiis Berosi fragmentis (Lib. III.) & Ptolemæi Tabulis (Geograph. Lib. V. c. 15. & in Tab. III. Asiæ)

fiæ) civitatem quandam ΑΡΣΑΡΑΤΑ, ad ostia Araxis, in Mare Caspium se exonerantis sitam; REGIO tamen à nemine antea habitata, & octodecim mensium (à promontorio Tabin,) itinere remota, civitati huic respondet, sicut Terra peculiaris Arfareth dicta, Geographiæ. Equa neutiquam obscurum est, agrum Arfaretanum in ipsa Media esse situm; Atropatenes enim pars est, & cis Araxem omnem Mediam versus jacet: Araxem verò Atropatenem ab Otene provinciâ Armeniæ, ætate sua fuisse separatum, testatur Plinius Lib. VI. c. 13. Ptolemæi autem tempore, Armenij illos Medorum terminos invaserunt, urbemque & tractum Arfaretanum legitimis Dominis eripuerunt. Haud difficulter concedo, Israelitas à Gozané fluvio, inter populos finitimos (absque dubio Caspios,) ad extremos Mediæ terminos, versus Septentrionem, proximè Araxen fluvium, dispersos postmodum fuisse, sicque celebratam Ptolemæo Urbem Α'ρσάρητι incoluisse, verum mirabilem illam migrationem in REGIONEM quandam Arfaretanam, ab Assyria octodecim mensium itinere distantem, tantumque non toto penitus Orbe divisam, susceptam fuisse, ab omni veritate abhorret.

Non minùs proscribimus laudatam à ME-

NASSE Genebrardi sententiam, qua docere vult
 ARSARETH esse *Tartariam* Majorem, ac inde
 Israelitas abiisse in Grœnlandiam, exindeq;
 transire potuisse per fretum Daves, in Terram
 Labrador, (quæ jam Indorum sit), distantē in-
 de quinquaginta milliaribus. Non diffitemur,
 multos Magni Nominis Viros phantasia hâc
 fuisse correptos, nimirum DECEM TRIBUS
 ex Perfide & Babylonia, in Mediam Hyrcani-
 niâm & Bactrianam, inde per vasta Scythiæ, in
 extremum angulum, ubi Americæ Asia immi-
 net, delatas, in TARTARORUM Gentem
 coaluisse, incultas tunc Regiones excolendas
 suscepisse, ab iisq; prodiisse partim Colchos,
 (Herodoti tempore circumcisos,) partim
 prædictos Tartaros, qui circa annum D. MCC.
 Duce Cingi terræ faciem inundarint, indeque
 paucorum seculorum spatio, potentissimum
 illud Chami Imperium in Asia constituerint.
 Placuit hæc sententia *Genebrardo* Lib. I. Chronogr.
Postello, Descript. Syr. c. I. *Botero* Relat.
 p. I. Lib. II. & p. III. Lib. II. cap. de Gvidei, &
 Chil. Mornæo, Cap. XXXVI. de Verit. Relig.
 Prist. tantopere, ut rationes ad eandem stabi-
 liendam undecunq; petierint, quas hâc oc-
 casione breviter discutiemus. Urgetur I. Vo-
 cabulum Syriacum תותר, quod Reliquias seu
 Resi-

Residuos significet, unde *Tartari* vel rectius *Totari* dicti sint. Etsi verò non profus ineptè nominis hujus Etymon à Syris petatur, cum iisdem pariter ac Assyrijs, Tartari non nisi Armenia ac Media interjecta proxime imminerant, quin & magnis olim incursionibus Tartari Syriam devastarint; Certum tamen est, illos hoc nomen neque ab Hebraico, neque Syriaco Etymo accepisse, sed fluvio TATARO, vel etiam à Provincia TATAR, quam Primates illorum olim inhabitarunt, vid. Haythou: Lib. de Tartar. C. XVI. Porro nomen תרתר aut תרתר reliquias notans, Tartaris minimè respondet, utpote qui numero & multitudine Gentes etiam vastissimas superant, omnes enim Nationes à fluminibus Wolga & Obii ad ortum, & à Caspio mari ad fluvium Oxion, Tartarorum nomine comprehenduntur. Itaque quum manifestum sit, Tartarorum Gentem, omnium fermè quos Terra alit, numerosissimam esse, (præsertim si Regiones Indiae & Chinae eò quoque referantur,) appellatio Reliquiarum certe eidem minimè competit, Quin redundante enim Tartarorum Natione omninò pugnat restricta *Reliquiarum* appellatio, diminutionem potius quam abundantiam notans. Accedit quod תרתר Syris propriè sit

τὸ περισσεύμα, seu id quod *redundat*; Vocem illam hoc sensu adhibuit Paraphraustes, Mat. 12. 34. dum Christi verba ἐκ τῆς περισσεύματος) reddidit: *Ex redundantiæ cordis, os loquitur, &c.* Cui respondet nomen אַבּוּנְדַנְיָא *abundantia*, Luc. 12. 15. & אַבּוּנְדַנְיָא *amplus, abundans, copiosus*, Luc. 15. 17. quæ significatio Tribubus Israeliticis, captivitatis jugo *diminutis*, minimè convenit. Reliquias verò seu Residuum (Græce λῆμμα,) Syri שְׂרַבְנָא appellat, Rom. 11. 5. II. Etiam hic adducitur Locus IV. *Esdra* c. 13. quorsum referenda sunt ea, quæ de eodem jam jam annotavimus. III. Quidam se reperisse putant Tribuum Hebraicarum nomina inter Hordas Tartarorum, quæ ad Septentrionem vergunt, videlicet *Dan, Zabulon, & Nephtali*, verum illa non tam Hebraica, quam vetera sunt Scythica, quod à Viris eruditis hætenus abunde ostensum atque declaratum. Denique IV. certissimum sententiæ illius fundamentum in Tartarorum *circumcisione* quærent, cum tamen notissimum sit, eandem apud illos neutiquam esse Muhammedismo antiquiorem, sed cum eodem ab illis receptam, teste etiam *Michovio de Sarmat Lib. 1. c. 5.* Antiquitus autem circumcisi neutiquam fuerunt, & hodiernum etiam non nisi ab iis qui Muhammedicam Religionem

gionem sectantur, usurpatur. Et M. Paulus Venetus, qui totos 17. annos in aula Magni Chami versatus, ei que intimus factus, multa de Tartaris annotavit, de illorum tamen circumcissione ne verbum injicit, hoc tradit, eosdem vetusto instituto Idololatrias fuisse, Numenque quoddam fictitium *Natigai*, (quod eorum lingua *Deum Terræ*, significat,) coluisse, (Lib. III. cap. 47.) Si que vel maxime circumcissio antiquissimo in usu apud eosdem fuisset, neutiquam tamen originem Tartarorum Israeliticam firmiter stabiliret, quia notissimum est, consuetudinem illam olim pariter ac hodie apud infinitas Gentes fuisse observatam, quo de infra prolixius erit differendum. Nunc ad Menassen nostrum redeamus, percepturi, quid ex Pseud-Esdræana illa relatione porro colligat.

MENASSE BEN ISRAEL

Sect. III. p. 23.

Unde colligere est, X. Tribus visse in Novam Hispaniam, ac Insulam Peru, & duo ista Regna hætenus habitatoribus destituta, occupasse.

DISCUSSIO.

Ne levissima veritatis specie, ne unico quidem probabili argumento. Miror sanè Virum

E crud-

eruditum sive Montezinianam relationem, si-
ve hanc suam de origine Americanorum Isra-
eliticâ opinionem, tanti fecisse, ut absurda ad-
cò consequentia utramque confirmare non
dubitaverit. Si enim vel maximè Pseud-Es-
dræana illa relatio admitteretur, quis quæso
exinde colligere posset: Ergò non alias Ter-
ras præter novam Hispaniam & Insulam Peru
petierunt? Quærimus insuper: quomodo
tanta hominum copia, terrestri itinere in A-
mericam, eâ parte Mari cinctam, pervenire
potuerit? Deprehendit omninò hanc diffi-
cultatem Genebrardus, ideoq; per Tartariam
Majorem in Groenlandiam potius, quam A-
mericam, Israëlitas pervenisse statuit.

MENASSE BEN ISRAEL,

Sect. III. p. 23.

*Eadem Decem Tribuum in Indiam transmigra-
tio confirmatur eo, quod P. Malvenda refert; Arsa-
reth nimirum esse illud promontorium, quod est
confine Scythiæ sive Tartaria, mari imminens, Plinio
Tabin dictum.*

DISCUSSIO.

Sic tota narratio Pseud-Esdræana in fumum
abit, & ab illo, cujus patrocinium sibi promi-
sit, rejicitur apertissimè. Quomodo? Ait
Pseud-

Pseud-Esdræ, Arsareth esse *Regionem* illam *incognitam*, à nemine antea habitatam, octodecim mensium itinere ab Assyria distantem, in quâ Israelitæ post longinquam ad eò migrationem habitaverint; Menasse verò Arsareth (cum Malvendâ) illud nuncupat promontorium, quod est non Scythiæ solum, verùm etiam illis Regionibus in quas Israelitæ abducti fuerunt à Salmanassere, confine, Plinio Tabin dictum. Quâ arte hæc conciliari invicem possunt, rursus minimè apprehendo, scil. Arsareth simul esse terminum à quo discesserunt Israelitæ, & ad quem etiam exantlato octodecim mensium itinere pervenerunt. Destructo itaque primo Opinionis illius fundamento, audiamus quid porrò ad eandem stabilendam offerat

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. IV. p. 24)

Opinionem hanc fulcit, quod in Insula S. Michaëlis, quæ est Azorum, ad Novum Mundum spectantium, invenerint Hispani sepulchra subterranea cum litteris Hebraicis admodum antiquis.

DISCUSSIO.

De perditas Tribus Menasse nunc quæritur Azoribus, in quæ Insula S. Michaelis, ad-

versa sane tempestate eò delatus. Quis verò pro Israelitarum in Americam migratione, argumentum petere auderet ex Azoribus? Quis non ita arguentem rideret: In Hispania præcipitante seculo superiori, anno videlicet צו"סל"ז mense Aprili, è monte Illipulitano erutæ sunt Inscriptiones quædam Arabicæ; (imperitè pro literis Salomonis habitæ, ad quarum explicationem Præsul Hispalensis invitavit Thomam Erpenium,) ergo Hispani originem debent Arabibus, vel quod magis absurdum: ergò Galli etiam aut Italicorum quoque sunt coloniæ, talis omnino hæc est collectio: In Insulâ S. Michaelis repertæ sunt Inscriptiones Hebraicæ, ergò Hebræi non illam solum, verùm universam etiam Americam (longissimis parasangis ab eâdem remotam,) primi inhabitarunt. Quasi non ex Hispaniâ forte relegati Judæi eò pervenire potuissent, & defuncto fratri quoddam ponere monumentum. Quale?

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

: מהטם אל שעלבין מת דעאל

DISCUSSIO.

Est illa ipsa inscriptio, quam G. Genebrardus

us è mendacissimi Theveti Cosmogr. (Lib. XXIII. c. 7.) descripsit Chronogr. p. 159. Anne verò illa spirat idioma Hebraicum? nescio quale potius peregrinum sapit, literis Hebraicis expressum. Sive enim pro ו scribatur ת ut sensus sit: Quam perfectus est Deus, Se habet mortuus est, Nosce Deum; sive cum Genebrardo מה טס אל reddatur: *Quid violavit Deus?* sive nomen & Patrem defuncti denotet, ita ut pro ם clauso substituendum ב h. m:

מהטבאל שעל בן מתרעאר :

MEETABEL SEAL, FILIUS MATADEL;

Sive alia quædam lectio fingatur, nullus Hebrææ Linguæ conveniens sensus elicitur. Talem verò Inscriptionibus hujusmodi inferre, ubi non sponte suâ eundem reddunt, lusus potius ingenii est. Nec voces nec phrasæ si aliquid significant,) Genium spirant Judaicum. Multo minus constat an hæc inscriptio sit perfecta, an verò ex prolixiori saltem excerpta? an antiquitatem ostendet lapis? & quæ similia. Magnus BUXTORFIUS (de hoc monumento à me compellatus,) conjicit, à Christiano aliquo, quali quali literarum Hebraicarum notitia gaudente, animi vel memoriæ gratia, (ut sæpe in locis hujusmodi fieri soleat,)

leat, seu nomē suum, seu aliquid aliud saxo illi incisum fuisse. A Judæo certè qui vel minimam Linguæ suæ cognitionem habet, profecta hæc inscriptio neutiquā est. Quid si vero prorsus confictam & supposititiam eandem nuncuparemus? nihil sanè à veritate dixerimus alienum, quemadmodum ficta hujusmodi Judæorum monumenta passim extant. Talia quædam (pro antiquissimis venditatâ) eruta feruntur prope Viennam in pago Gumpendorff, quorum unum annos à Creat. refert MMDLX. nimis sane aperto mendacio, Inscriptio hæc est:

מרדכי גבור הנדול ..... בשנת
מיברית עולם א"א ק"ה ס —

MARDOCHAI VIR FORTIS, ET MAGNUS, (mortuus sc. & sepultus est),

ANNO A CREAT. MUNDI MMDLX.

Adeo que post latam Legem Anno DLX.

Aliud quoddam EPHRAIMI Sacerdotis Epitaphium, in agro quoque Viennensi erutum, annos à condito Mundo MMMDCCCXCIX. exhibet. Sic monumentum illud Judaicum, (pro cuius *γνησιότητι* pugnat *Villalpandus*, Tom. II. p. II. in Ezech. p. 544.) ad Arcis Saguntinæ portam, seculo superiori effossum, & ADONIRAMO Salomonæi ærarij præfecto positum,

fitum, novitatem, manifestè prodit. Est autem tale:

זְהוּא קִבְרֵ אֲדוֹנִירָם עֵבֶר הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
שָׁנָא לְנִבְתָּאת חֲמֵס וְנִפְטָר יוֹם .....

H. E. HIC EST TUMULUS ADONIRAM SERVI REGIS SALOMONIS, QUI VENIT UT EXIGERET TRIBUTUM ET MORTUUS EST DIE---

Reliqua, ut & imprimis diem obitus, vetustatis injuria periisse dicunt. Quid verò de hoc monumento statuendum sit, hâc occasione obiter exponemus: I. Ipse Villalpandus affirmat, Lapidem istum undi que etiam quæsitum, reperiri non potuisse, nec apud quæquam Scriptorem ejusdem vestigia se deprehendisse, præterquam in MSCR. quod apud Gonzagam Mantuanum Episcopum asservatû fuerit, quasi verò præter Mantuanum hunc Episcopum nemo illud investigare potuerit. II. Prorsus absurdum est, Tempore Salomonis tantam in Hispaniam abiisse Judæorum multitudinem, ut Adoniramus ille colligendi tributi causa à Salomone eò fuerit ablegatus, nullas sane causas habuissent Israelitæ, Palæstinam tunc à Deo vix concessam deserendi, nec hujus rei sive Sacra sive alia Judaica Historia meminit. Et quis III. Adoniramum à Rehabeamo ad sedandos

E 4   rebelles

rebelles missum, lapidibus obrutum, & in Siche-
 m sepultum fuisse ignorat, I. Reg. XII. 18. IV.
 Denique vetustissima Fibræorum monumen-
 ta, diem obitus nunquam exhibuerunt, dum
 igitur vanus quidem homo, Adoniramo Cip-
 pum construxit, seculi illius consuetudinem
 minimè observavit. Talis quoque suppositi-
 tius ille, in Hispaniâ ostentatus Lapis, cum hac
 inscriptione :

שארן פקוד נבת מרת לשרו קחו יה .....
 והודה עד מלך אמציה .....

Quæ verba etsi ita explicentur, ut ש ab initio
 denotet שאול Sepulchrū, ארן v. & נבת nomen
 defuncti, adeoq; reddatur: SEPULCHRUM
 ORANI NEBATH PRÆFECTI, QUI RE-
 BELLAVIT PRINCIPI SUO, ABSTULIT
 EUM DOMINUS ----- ET GLORIAM E-
 JUS USQUE AD REGEM AMAZIAM --

Sensus tamen adeò corruptus est, ut nemo fa-
 cilè his tricis enodandis tempus perdere de-
 beat. Ejusd. *Ἐπιτομῆς* meminit R. Moses Schem
 Tos, (aliàs Kalonymus dictus, & è celebri fami-
 lia Chabhibh oriundus,) in Libello Gramma-
 tico Marpe Lafchon, illudque se reperisse ait in
 excelso quodâ môte, cum ipsius AMAZIAE *Ἐπι-
 γραφή* rythmica :

שאו קינה בקול מרה,
 לשר גדול לקחו יה לאמציה :

h. e. *Edite planctum voce amarâ, quia Deus magnam Principem Amaziam abstulit.* Quis verò unquam illum in Hispaniâ sepultum affirmaret, quem juxta com. 20. cap. XIV. Lib. II. Reg.) à conjuratis in Lachis oppressum, & Hierosolymam reductum, in civitate David conditum constat? Quanta difficultate laboret Capelli conjectura, (à *B. Walton* Appar. ad Bibl. Polygl. Prol. III. p. 22. approbata,) quâ statuit, Judæum hic sepultum, fuisse servum cujusdam Amaziæ, Reguli Maurorum (qui per Hispaniam multis annis regnaverint,) erudite ut solet, ostendit Celeberrimus Hottingerus, præf. Cipp. Hebr. præfixa. Et quanta deniq; in Ruderum ejusmodi explicatione committantur *παραφρασαι*, nemo harum rerum mediocriter peritus ignorat. In Professionis suæ socio Michael de Lunâ reprehendit Athanasius Kircherus To. I. Oedip. Ægypt. class. XI. p. 487. quod nimis cōfidenter quædam Arabica transfulerit, quæ talia non sint; Qualem verò ipse Kircherus in veterum Inscriptionum analysi interdum probarit peritiam, uno vel altero exemplo ostendit laudatus modo, nec satis unquam laudandus Incomparabilis Hottingerus loc. alleg. Quid verò noster interea Menasse? adhuc ne delectatur Monumeoto illo

Hebraico-Barbarico? Non admodum; deprehendit ipse ineptam esse Inscriptionem, ineptiorem interpretationem, ineptissimam vero factam exinde de origine Americanorum Israeliticâ conclusionem. Instat nihilominus

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. IV.)

Neutrum cui placet, si Literas Hebraicas inventas ibi esse sufficiat.

DISCUSSIO.

Neutrum certè placet; sed ne literæ Hebraicæ ibidem inventæ sufficiunt, præsertim ad stabiliendam originem Americanorum Israeliticam, si enim inscriptio illa ab omni ΝΟΘΕΙΑΣ suspitione liberaretur, quis quæso tantam eidem attribueret vetustatem, quanta pro stabilienda illa migratione & origine Americanorum sufficeret? quis non potius paucos ante annos eandem crederet adornatam, à quibusdam casu eo delatis? Plurimos sane, tempestatibus talia ad loca abreptos, Historiæ produnt, ut de Plocamo & Hispanis Plini^o, de Indis etiam Cornelius Nepos tradidère. Quæ cum minimè obscura sint, propria tandem vineta cedit

MENASSE BEN ISRAEL

Et

*Et quamvis Insula ista sit remotior ab India Occidentali, casu tamen factum potuit, ut illic ap-
pulsifuerint.*

DISCUSSIO.

En ! confessionem tandem ingenuam; quæ multum à priori Menassis sententia, parum autem à nostrâ, discrepat. Si enim Insula ista ab America remotior est, ut certè est, quis unquam è locis remotis argumenta ad Gentium origines demonstrandas petere fuisset ausus? Et si Monumenti istius authores casu eò pervenère, minimè sane destinato illud consilio, incognitas Regiones petendi (quod cum Pseud-Esdra suo Menasse prius affirmavit,) factum est. Atque in hâc Menassis posteriori sententia, possemus nunc acquiescere, si voluisset ipse; & non novo argumentorum apparatu, Thaidem suam exornare constituisset.

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. V.)

Illud verò ad rem facere videtur, quod Garcilasso de la Vega comm. de Peru Lib. 3. cap. I. ubi de magnis aedificiis loquitur, addit: In Tiahuanacu, (inquit) provincia Collai inter alias antiquitates, hæc immortalis memoria est digna; sita ad lacum ab Hispanis Chucuytu dictum; nimirum inter magna,

76 DE ISRAELITIS
que ibi sunt, ædificia, unum maxime molis videre
est, quod habet atrium quindecim orgyas latum;
murum quo cingitur, duo stadia altum; ab una par-
te atrii est camera quadraginta quinq; pedes longa,
viginti duos verò lata: Atrium autem, murus, pa-
vimentum, camera tectumq; ejus, vestibulum, po-
stes duarum Camerae portarum, ac ipsius vestibuli
omniaq; ex uno tantum confecta lapide, muri tres
quadrantes ulnae crassi sunt.

DISCUSSIO,

Nihil sane hoc ad rem facit, quid quæso
exinde elicit?

MENASSE BEN ISRAEL

*Ego ædificium illud conjicio esse Synagogam ab
Israelitis conditam;*

DISCUSSIO.

Cur non templum Salomonis, eâdem ve-
ritatis specie? aut ad exemplum ejusd. in A-
merica exstructam Ædem; cum Atrii, vestibuli,
Portarum, Murorum, &c. tam exacta fiat
mentio, imò omnia ex uno tantum lapide
confecta dicantur. Ast, quot quantorumque
splendidissimorum ædificiorum mentionem
injiciunt Rerum Americanarum scriptores:
Sic Gvainacapa (aliis Gvanacaxa) Peruanorum
Rex, (omnes profanorum Annalium Magna-
tes,

tes, Rerum gestarum fama, bellorum pacisq;
 gloria, copiis, ac luxûs magnificentia, longis-
 simis intervallis antecedens,) AURO fertur
 ædificasse: Pallatia quippe Regiamque (non
 lateritiarum ignorantia defectuque, sed sola
 majestatis ostentatione,) tegulis auro solidis
 intravit. Quid si tale Palatium fuisset Synago-
 ga Judaica? aut forte templum, referens il-
 lud Salamonicum, auro undique coruscans?
 Talia etiam splendidissima illa ædificia, à P. A-
 costâ (Lib. VI. Ind. Hist. c. 14.) descripta, &
 lapidibus 38. pedes longis, 18 latis, sex verò
 crassis exstructa. Tale illud cujus mentionem
 facit Cieza p. I. Chronic. Peruv. c. 87. ubi narrat
 in urbe Gvamanga, fluvio Vinaque vicina, in-
 gentem esse structuram, vetustate pene colla-
 psam, quâ de rogati Indi, retulerint, adorna-
 tam olim fuisse à populis peregrinis barbatis
 ac albis; Forte Barbati illi ac albi Israelitæ fue-
 runt, infallibili adeò criterio, quo ædes ab In-
 dis exstructæ, à Menasse nuncupantur Synago-
 gæ Judaicæ. Quis argumenti hujus infirmita-
 tem vel me tacente non intelligit? Hoc ne ad
 rem facere significat?

MENASSE BEN ISRAEL:

*Inde ajunt, Aedificiũ illud dedicatum esse Authori
 Universi; & paulò post: Quid, quod cum Idololatræ
 essent Indi, non potuit ab illis Aedes sacra Deo extrui.*

D I S C U S S I O .

Sinon vero atque summo hujus Univerſi Principio; (quod rationis ductu minus sunt affecuti) certe fictitiis illis, & pro cujuſvis Ingenio excogitatis Rerū Mundanarum conditoribus, ſplendida ejuſmodi ædificia dedicare potuerunt Americani. Quoddam enim hujus Univerſi Principium ab illis fuiſſe admiſſum, & ipſe Menaffe ſect. VI. fatetur; & Rerum Indicarum ſcriptores abunde teſtantur. Sic Souriquoſii (populi Americani) authore Fr. Sagardo in Hiſtor. de Huronib. cap. 18.) credunt unum eſſe Deum, qui omnia creaverit, dein plures in terram deſixerit ſagittas, è quibus hominum genus ortum & propagatum fuerit. Hurones autem (de quibus Sagardo potiffimum ſermo,) Mundi creatorem vocant Yoſacha, & Lingua Canadenſium Atacuacan; huic adhuc ſuper eſſe aviam Ataenſiq. Utriq̄ue imperium in omnes animantes tribuunt. Incolæ Virginiae (Thoma Hariotto referente) colunt Deum quendam Magnum, qui fuerit ab æterno, cum propoſuiſſet Mundum condere, fecerit primū alios Deos principalis ordinis, quibus veluti mediis & instrumentis uteretur in creatione & gubernatione ſecutura. In Uraſia ſuperſtitioſe colunt Idolum Dabaikæ, cui
& man-

& mancipia immolant; ferunt autem id esse matrem CREATORIS OMNIUM RERUM. De Mexicanis videndus Jos. à Costa, qui scribit, eos primo loco coluisse Vitzilipuzli, quem tota illa Natio nominabat omnipotentem & Dominum omnis creaturæ. Quibus coronidis loco adjicimus miranda Peruanorum de Mundi conditoribus placita, quæ a scriptoribus Hispanicis prolixè traduntur; videl. Insignem quendam Virum (Con ipsi vocant) à Septentrione quondam in terras illas venisse, ac primos homines ibid. condidisse, illisque herbas & fructus sylvestres, sustinendæ vitæ dedisse, mox ab Indis offensum, terras antea fertiles in arenas steriles vertisse, atque inhibuisse pluvias, donec ab Austro successerit alter, Pachakama nomine (id creatorem apud eos significat,) priore longè potentior, quo adventate CON prorsus disparuerit, istum autem creatos à priore mortales, in aves, ursos, leones, psittacos & alias volucres mutasse, atq; Indorum qui nunc eas terras obtinent Majores creasse, illosque terræ atque arborum culturam docuisse. Sed ut ad id cujus gratia hæc à nobis commemorata sunt, deveniamus, nonne fictis hisce Rerum Conditoribus Indi Sacras Ædes extruere potuerunt? Aperte hoc
trahit

tradit August. Zarat. Histor Peruv. lib. I. c. 12. & Benzo Relat. Recent. p. 403. scil. *Peruanos Pachakama* (cujus modo facta mentio) **TEMPLUM** consecrasset, & divinos honores tribuisse. Quid mirum igitur, ab Indis Sacras extractas fuisse **Ædes**? Et quæso qualis cōsequētia: Apud Indos repertū est ædificium Rerum Conditori dedicatum. Ergo adornatum est ab Israelitis; Sic enim Indorum illorum, de ædificio (à Garcilasso de la Vega descripto) effatum, est explicandum, ut per Authorem hujus universi, (cui destinatum sit,) non summum illud atque verum Rerum principium, sed quodvis aliud confictum Numen intelligatur. Quanto denique studio Diabolus ipse apud Indos Templorum structuram extorquere soleat, alibi jam (videlicet Comment. de Re Literar. Sinen. sect. 10. p. 196.) diximus, ex obsessio enim homine se discessurum negat, nisi **TEMPLUM** sibi exædificaturos esse recipiant; si pollicentur abscedit, si promissis non steterint, rursus revertitur, oppressumque hominem variis cruciatibus torquet, quousque Fanum ædificent, quale inferorum Regi dicatum, ibid. etiam delineavimus. Sed pergimus jam ad alia cum nostro

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. VI.)

Accedit huic opinioni argumentum, quod à loco, Dialecticis à simili dicto, sumitur, cui enim Leges ac consuetudines Indorum Hebræorumq³, conferre libet, in multis convenire eas videbit, unde facile colligere est, Indos, illas debere Hebræis cum ipsis habitantibus, ante vel postquam occultos montes quaererent.

DISCUSSIO.

Nisi exactissima Morum atque Rituum convenientia ostendi possit, argumentum hoc sane omnium levissimum est. Plurima equidem sunt omnibus Gentibus barbaris communia, ab ultima videlicet antiquitate descendente, talia verò tantùm non omnia à Menasse producta. Quem etiam (utpote Ethnicorum librorũ evolutioni non min⁹ quam Ebræorum incumbentem,) maxima quandoque profanorũ & sacrorum rituum harmonia late-re nullatenus potuit. Nec dubito, ab illo quoq; observatam fuisse ridiculi illius Simii sive mali spiritus, in imitandis divinis ritibus nefandam cacozeliam. Sed audiamus & examine-mus singula.

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

F

Jucatanenses, & Acuzainilenses Indi se circidebant.

DISCUSSIO.

Incerta hæc de Jucatenensibus traditio hausta est ex Martyre Anglerio qui Decad. IV. c. I. quosdam ex Americanis RECUTITOS nuncupat; Idem c. 3. de Cuzumel Insulæ incolis: *Sunt recutiti*: adde cap. 4. de Insulis versus novam Hispaniam; Sed hæc Martyr aliorum fide, tum Linguae illarum Gentium prorsus ignarorum, tum quidvis temerè credentium. Franciscus Lopez de Gomarâ in Histor. Ind. consentire videtur: Retajanse (inquit,) aunque no todos; *Circumcidunt se, licet non omnes.* Falsam autem & erroneam hanc esse de Jucatenensibus traditionem, ex Acosta & Herrera patet, qui cum ritus omnes atque singulos accuratissimè consignaverint, de illorum tamen circumcissione *è de xéu*, quin potius Acosta eò quod in America nullibi observetur, Judæos inde excludit, uti supra jam dictum. Idem Lib. I. c. 23. disertè negat, Circumcisionem unquam apud Americanos inventam. Et licet authores alleg. dicant quosdam eorum fuisse circumcisos, nemo tamen eorum prodit, quibus ceremonijs ritum illum peregerint, cæteri igitur Scriptores, re melius comperta, nullam ejusdem

dem faciunt mentionem. Quis verò exin colligeret illos esse Hebræos è decem deperditis Tribulus? Si enim hæc eò pervenissent, anne solum Circumcisionis ritum retinuisset, neglectis reliquis? Laetius Hispanos (circumcisionem Americanis tribuentes,) deceptos autumat, & ex arroso lue venerea (quæ ibi frequens,) præputio, circumcisionem collegisse suspicatur, non sine falso risu Grotij, *quasi* (ait,) *in Judaica esset illa lues, ut præputium perdere contenta, ceteris partibus parceret.* Si tandem exactiora circumcisionis indicia apud Jucatanenses reperirentur, quis quæso originem exinde inferret Israeliticam? Quot Gentes à Judæis ortæ, si hoc originis signum? Populi prope modum infiniti, quos nemo unquam de Israelitarum progenie esse vel dixit, vel suspicatus est, illum circumcisionis ritum adhibuere, ut Colchi apud *Herodot.* & *Diodor.* lib. I. Ægyptij, tradente *Philon.* Jud. de circumcis. & *Strabone* Lib. XVI. apud illos tamen pauci, & ut *Horapollon* in Hierogl. perhibet Sacerdotes dumtaxat circumcidebantur: Phœnices & Arabes, refer. *Cypriano* Lib. de Circumc. & *Nicephor.* Lib. VIII. c. 35. hi tamen tardius receperunt, quod exemplo Pœnorum in Africa patet, quibus nunquam in usu. Æthiopes ab Ægyptijs ac-

ceptam circumcissionem latissimè propagarunt, adeò ut omnes torridæ Zonæ subjecti eandem hodie observent. Edomitas, Ammonitas, Moabitas, desertique incolas seu Ismaelitas & Saracenos, suo adhuc tempore se circumcidisse tradit *Hieronymus* in Jerem. ix. 26. & *Epiphan.* Panar. Lib. I. Sect. II. c. 30. Et si vero quædam Gentes circumcissionis ritum ab Israelitis accipere potuerint, sive ab illis prognatæ, ut Ismaelitæ & Edomitæ, ab Abrahamo & Isâaco familiam ducentes; sive quodam adfinitatis vinculo junctæ, verbi gr. Ammonitæ & Moabitæ, quomodo tamen de Ægyptijs, Æthiopibus, Arabibus, Indis, infinitisq; alijs id ulla veritatis specie affirmari possit, non apprehendo, præsertim cum maxima adeò in circumcissionis tempore discrepantia occurrat, ab Israelitis quippe octavus à nativitate dies præcisè observatus, ab Ægyptijs verò annus demum decimus quartus; Arabibus decimus tertius, in utroq; sexus; à Turcis quandoq; octavus & decimus quintus, ritui huic destinatus fuit. Sed & apud Anzichos numerosam adeò Gentem, quæ occidentale Nili littus ultra Nubiam insedit, ceremonia hæc obtinuit. De circumcissione Tartarorum post receptam ab ijs Muhammedis superstitionem supra diximus,

vid.

vid. insuper Matthias à Michou, Lib.I. de Sarmat. Asian. cap. 5. Quem denique ridiculi illius Simij latent artes, quibus infinitos ferme ritus, divinis quam simillimos, barbaras Nationes, sive ipse, sive per emissarios suos docuit, quod vastissima vetustiorum pariter ac recentiorum authorum testantur volumina.

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid. p. 28.)

Totones Novæ Hispaniæ, ac Mexicani, prout Romanus & Gomara, in generali Indorum Historia testantur, vestes lacerant, si vel repentinum aliquod infortunium, vel mors alicujus supervenerit.

DISCUSSIO.

Adeò trita & ab omnibus propemodum Gentibus olim observata consuetudo hæc est, ut mirum non immerito videatur, quæ Hebræicas Americanorum origines exinde stabilire non dubitaverit MENASSE. Si non aliunde saltem è Jobi Historia (Israeliticâ videlicet vetustiori,) argumenti hujus infirmitatem deprehendere potuisset, cum cap. II, 12. perhibeatur, Jobi Familiares conspectâ doloris acerbitate *Vestes suas scidisse*. Et ex Historia Judithæ notus est tragicus Holofernus exitus, quo à Vagao, (seu Bigvai) propalato, Principes co-

piarum Assyriæ, e vestigio *suas disruperunt Tunicas*. Sed & apud Ægyptios, atque postea Lacedæmonios re infeliciter gesta *Vestes fuisse disscissas* Herodotus Lib. VI. author est. De Perfis hoc quoque testantur *Diodorus* Lib. XVII. & *Q. Curtius* Lib. IV. ubi dicitur, spadonem Dario nuntium attulisse *VESTE LACERATA*. Lib. V. perhibet, quosdam Regem deplorasse *laceratis vestibus*, lugubrique & barbaro ululatu. Lib. III. idem Curtius describit ingentem nobilium feminarum turbam, quæ laceratis crinibus, *abscissâq; veste* constiterit. & Lib. X. de Matre etiam Darii tradit, illam (tristi accepto nuntio,) *abscissa veste* qua induta fuerit, lugubrem sumsisse, laceratisque crinibus humi corpus abjecisse. Idem quoque mœstitiæ suæ planctusque documentum Viros dedisse testatur Herod. Lib. III, & VIII. Idemque confirmatur Ctesix verbis, quæ ab Hesychio in voce *Σαρὰπης* laudantur. Et *Livius* idem notat in Sabinis Dec. I. Lib. I. *Virgilius* Æneid. XII. inducit Amatam de laqueo cogitantem, Vestesque discindentem:

Purpureos moritura manus discindit amictus.

Et Latinum Regem eandem deflentem:

--- --- --- *It scissa veste Latinus.*

Quid multis? De Romanis & Græcis he-

mo non Historicus testatur, ut adeò ingenio-
fissimus Casaubonus ad illud Suetonii de Au-
gusto: *Dictaturam magna vi offerente Populo, ge-
nu nitens, dejecta ab humeris toga, nudo pectore de-
precans est*, rectè observet Lib. II. c. 33. *Ebrao-
rum Græcorum & Romanorum mos τῆ γυμνότητι
ταπειῶν ἑαυτὸν. ut loquitur Plutarchus: Quare in
omni graviore commotione vestes lacerabant, ut
passim in omnibus scriptoribus.* Anne igitur no-
vum hoc & Antiquitati inauditum, quod et-
iam INDI vestes lacerent, si vel repentinum a-
liquod infortunium, vel mors alicujus super-
venerit. Fuit quidem celebris apud Hebræos
hic mos (quo de vid. eâ quæ ex Scripturis col-
legit *Schindlerus* R. קרא & quæ ex Rabbinis
Schikardus in משפט המרד p. 155. seqq. adde
Viri Celeberr. *D. Mart. Geieri* tractat. eruditiss.
de *Ebraorum Luctu* c. XXII. n. 9. p. 412. seqq.)
Observabatur tamen juxta plurimarum alia-
rum Gentium consuetudinem, ab orientali-
bus reliquis, populo Judaico in tantam mul-
titudinem nondum excrescente, receptam,
quod ex Historia Jobi minimè obscurum esse
potest.

MENASSE BEN ISRAEL:

*Mexicani & Torones sive Toronacazenses, in a-
ris semper Ignem alebant, ut jubet Deus in Levitico,*

Peruensibus in Templis Soli dedicatis facientibus.

DISCUSSIO.

Exemplo totius propemodum Antiquitatis. Adeo profundas in diversissimarum, ac Terra non minus quam Mari disjunctissimarum Gentium animis, superstitione hæc egit radices, ut nil minus quam Hebraicæ Americanorum origines exin stabiliri possint. Caco-dæmonem quippe, maximâ ubique rituum atque ceremoniarum harmoniâ, Idolatricum cultum instituisse, jam olim ab Eruditis est observatum. Juvat ex amœnissimis pariter ac spatiosissimis antiquitatis campis, quosdam decerpere flosculos, quo magis appareat, quam infirmis opinio Menassis nostri nitatur fundamentis. De Persis nota res: Strabo Lib. XV. ἐστὶ δὲ καὶ πυραϊθεΐα (vulgo πυραθεΐα) σηκοί τινες ἀξιόλογοι ἐν δὲ τῆτοις μέσσοις βωμός, ἐν ᾧ πολλή τε σποδὸς καὶ πύρ αεβέστον φύλατ- τοῦσιν οἱ μάγοι i. e. *Sunt & Pyrathea septa quaedam ingentia, in quorum medio ara est; In ea MAGI & cinerem multū & IGNEM PERENNEM servant.* Persarum exemplum non Cappadoces solum, verum etiam Phryges secuti sunt, nec non Larinienses, horumque propago Albani. In ara Egnatiæ Nymphæ, quæ in Apulia
cultæ

culta fuit lignis superpositis extractisq; , Ignis sua sponte excitari incendi que ab antiquis existimabatur, conferatur Solin^o Polyhistor. c. II. Sacerdotibus verò Gentilium hæc potissimum data fuit provincia, ut Sacrum illum Ignem, præstigiis Dæmonum desuper acceptum, continuis alimentis, ne extingueretur foverent, ac summa Religione enutrent. Observavêre idem Ægyptii, adeò, ut Diodoro auctore, mos servandi Ignem Perpetuum, cœlesti similem, ab illis ortus, & ad alias Gentes propaga^o fuerit. Ex Plutarcho (de defect. Oracul.) perhibente, in Jovis Ammonis Æde ΑΥΧΝΟΣ ΑΣΒΕΣΤΟΣ sive LUCERNA INEXTINCTA arsit. Hinc decantatissima illa Infinitarum Gentium ΠΥΡΟΛΑΤΡΕΙΑ, à Chaldæis, Assyriis & Ægyptiis excogitata, Persis sanctè observata, & ad Græcos postea, ac Romanos cum superstitionum reliquarum colluvie devoluta. A Chaldæis primo Ignis cultus sub nomine **UR**, hinc orta notissima Judæorum fabella, quam legas in Medras Haggada, apud Salom. Jarchi & Mosen Gerundensem, reperias etiam apud Hieronymum, quæstionibus sive Tradit. in Genesin, Abrahamum sc. propterea in Ignem fuisse conjectum, quia Ignem adorare noluerit, Dei que auxilio liberatum,

turpissimā illam profligasse Idololatriam, similem fermè de Abrahamo traditionem habet *R. Mos. Majem. More Nevoch. p. III. c. 29.* Sed quicquid de Chaldæis fit, constat Ægyptios ignem sub nomine SFRAPHIM coluisse, quæ vox à שֶׁרַפִּים deducta ardere flagrare, splendere significat. A Persis PERPETUUM illum Ignem Numinis loco fuisse habitum notissimū est. Causam vide apud Jul. Firmic. Lib. de Error. Prof. Relig. Eundem Persarum cultum prodiderunt Isidor. Lib. XIV. c. 3. E Græcis Theodoret. lib. II. Hist. Eccles. c. 38. & Socrates Hist. lib. VII. c. 8. Qua ratione verò Persæ sacra fecerint Igni exponit Strabo Lib. XV. Appel- labatur ORIMASDA, quasi Ignem Sanctum dices, propterea noluerunt suorum corpora comburi, vid. Herod. Lib. III. Iidem teste Maximo Tyrio cum Igni sacra facerent, præb- ito alimento his utebantur verbis: EDE DO- MINE IGNIS. Et hanc superstitionem Per- sæ retinuerunt, donec Heraclius Imp. Persiam vastans, Pyræa illa sustulit, Suidas: $\text{ὁ δὲ ἡρό- κλειος τὰς τε πόλεις καὶ θήρει, καὶ τὰ πυρεῖα διέσρε- φε τῶν περσῶν.}$ adde Hist. Tripart. lib. X. c. 30. Procop. lib II. & Niceph. lib XIV. c. 19. Eun- dem cultum Græcos observasse, & custodiam ignis, mulieribus connubio solutis deman- dasse,

dasse, testis est Plutarchus in Numa Pomp. Apud Romanos superstitionis hujus, ut & cæterarum omnium architectus fuit Numa Pompilius, qui Græcorum exemplum imitatus, SACRUM IGNEM inpenetralib⁹ VESTÆ reconditum posuit, à virginibus intemeratæ castitati devotis, alendum & custodiendum. Hinc Servius in illud II. Æneid. *Æternumq³ adytis effert penetralibus ignem*: Ecce ipse posuit quid est Vesta, nempe ÆTERNUS IGNIS, de vocis illius origine vide erudite differentē doctis. *Vossium*, lib. II. Theol. Gentil. cap. LXV. Reliqua ad Vestam & Vestales pertinentia, nemo veterum prolixius est persecutus *Dionys. Halicarnas.* Antiq. Rom. lib. 2. adde *Gell.* lib. I. cap. 12. è recentioribus *Lilium Gyraldum & Justum Lipsium* peculiari de Vesta & Vestalibus syntagmate. Hæc verò è variarum Gentium Historia breviter repetere placuit, quo magis appareat, celebratam hanc IGNEM PERPETUUM servandi consuetudinem, nec ab Hebræis duntaxat observatam, nec ab iis ad Indos fuisse devolutam. Ut verò tandem cognoscatur quomodo ad eosdem PERPETUI IGNIS custodia pervenerit, juvat audire *Amm. Marcell.* lib. 23. de BRACHMANIBUS Magis seu Sapientibus Indicis: *ferunt, sè justum*

*justum est credere, ignem celitus lapsum apud se
 SEMPITERNIS focolis custodiri: Cujus portionem
 exiguam, ut faustam præisse quondam Asiaticis Re-
 gibus dicunt. Quid mirum igitur si inter ipsos
 Americanos ejuld. consuetudinis obscura re-
 periantur vestigia? Quantas enim radices in-
 sana hæc religio, in locis atque Regioni-
 bus remotissimis egerit, documento sunt
 ea quæ in Itenerario suo prodidit Benjamin
 Tudelensis. p. m. 108. ubi de Insulæ quam vocat
 דוגביא incolis דוגביא Dugbijanis sequentia re-
 censet: Ante excelsum sive altare Oratorii sui val-
 lem magnam habent, ubi singulis Mundi diebus
 Magnum ignem accendunt, quem vocant Divini-
 tatem, per quem filios suos transmittunt: mortuosq;
 suos etiam in medium ignem projiciunt. Quin &
 istic inter eos reperiuntur Regionis istius Magnates,
 qui se vivos igni comburendos devovent. Quum
 vero is qui votum concipit filiis suis domesticis &
 cognatis indicat, Ecce de me ipso votum concepi, ut
 me vivum in ignem projiciam, respondent omnes
 ac dicunt, O te beatum, bene sit tibi, qui ipso voti ex-
 solvendi die convivium ei magnum parant; ac ipse
 deinde equo suo vectus, si dives sit, aut si fuerit pau-
 per pedibus suis ad vallis usq; marginem procedit,
 seq; in medium ignem projicit, tota sua familia cum
 tympanis & tibis jubilante, donec totus combustus
 fuerit,*

fuerit. Finito triduo duo è primariis sacerdotibus
 illorum veniant in domum & ad liberos ejus, di-
 centes ad eos: Ornate domum, hodie exim venit ad
 vos Pater vester, ad precipiendum vobis, quæ agere
 debeatis; ipsi vero ad se assumunt de civitate testes.
 Tum venit Satan sub specie vel similitudine illius,
 & uxor ac liberi ejus accedentes quarunt, quomodo
 sese illic habeat in mundo illo? Ille respondit; Veni
 quidem ad socios meos, sed nolunt me admittere,
 donec exsolvero debita mea filiis & propinquis ac
 vicinis meis. Facit itaq; Testamentum, & distri-
 buit bona sua inter liberos, jubetq; solvere omnia sua
 debita, & vicissim recipere cuncta sua credita: quæ
 omnia testes adhibiti consignant. Quo factò absce-
 dit ipse, neq; amplius conspicitur. Hoc mendacio, his
 fraudibus, & prestigis, quibus sacerdotes illorum
 ipsis imponunt, ita in sua superstitione confirman-
 tur, ut dicant nullos sibi pares esse in universa terra.
 Hactenus Benjamin. Quæ licet non imme-
 rito à Constant L' Empereur (in Not. p. 215.)
 reliquis à Benjamine temerè affirmatis accen-
 seantur, haud obscure tamen exin superstitio-
 nis illius, **IGNISQUE PERENNIS** scintillæ,
 in remotis adeo Regionibus promicantes, e-
 lucent. Eiusdem prorsus farinæ historiam R.
 Menachem de Lonzano in libro שתי ידות fol. 50.
 col. i. è Medrasch quodam in Ecclesiasten
 MSCR.

MSCR. enarrat, quam cum versione Latina, Epimetri loco, Sacri Ignis Historiæ subjunxit Magnus BUXTORFIUS. Illam etsi paulo prolixiore, ad institutum tamen nostrum maximoperè facientem, nec Lectori forte ingrata, e lingua Hierosolymitana versam, coronidis etiam loco, huic de Igne Perpetuo dissertatiunculæ annectamus.

Fuit Judæus quidam qui profectus est in Terram Kédar (Arabiam,) cujus incolæ colunt IGNEM Gehenna, persuasi hunc Ignem esse AETERNUM inde à condito Mundo, & per eum judicari & purgari omnes animas. Ad latus autem Terra ipsorum est porta quædam gehenna. Impij itaq; isti Kedareni accipientes de igne Gehenna, colunt eum singulis diebus. Qualis autem est cultus quo colunt Ignem illum? Accendunt ei duo segmenta ligni singulis matutinis, & duo singulis vesperis. Ea, quæ manè apponunt, ardent usq; ad vesperam, quæ vesperi, ardent ad crastinum mane. Et sic faciunt singulis diebus. Ea autem est Ignis illius ratio, ut si omnia ligna quæ sunt in toto mundo illic comburerent, tamen nullum facerent cinerem. Hæc de causa errantes existimant illum esse Deum. Hinc multi ex illis quando ad senectutem perveniunt, conferunt se ad portam Gehenna, conjiciunt se in eam, & in oblatione se ipsos ei offerentes, dicunt; Si quis se ipsum offerat,
in obla-

in oblationem gehennæ, licet totus fuerit peccatis plenus, tamen ea omnia ipsi remissum iri, neq̄s judicatum iri in Gehenna, sed statim transferri in Hortum Edenis, Gehennæ oppositum; Si quis verò se non offerat ei, tum eum post mortem in Gehennam venire, & ibi judicari, donec omnia ejus debita sint soluta, & peccata expiata, & tum demum heredem fieri Paradisi. Judæus ergo ille per Terram ipsorum iter faciens, divertit apud senem quendam, ubi commoratus, intellexit, viam quâ porro iturus erat, esse plenam latronum & raptorum, qui omnes viatores exspolient. Timens ergo deposuit omnem suam substantiam, apud senem illum (eò quod essent fideles & integri homines illi,) nihilq̄, secum sum sit nisi viaticum, & sic perexit in locum illum, ad quem tendebat. Redux & repetens domum istius Senis ad recipiendam suam substantiam ab eo; non reperijt illum, & dictum ei fuit, illum mortuum esse, & se projecisse in Gehennam. Ille dixit eis, ubi est substantia mea, quam deposui apud eum? dixerunt ei, sibi nihil de ea constare. Ipse incipiebat flere super amissis suis facultatibus. Illi verò ad eum; Nolito ajunt, timere vel affligere te, sed manè nobiscum per triduum: tertio enim die revertetur ad nos & restituet tibi pecuniam tuam depositam. Ita namq̄, solent omnes illi, qui se in Gehennam projiciunt tertio die ad domum suam redire, & domui suæ præcipere

pere, Hac ab illis audiens, fidem dictis habuit, quia
 non addicti sunt mendaciis in suis sermonibus. Ter-
 tiò ergo die venit Damon quidam sub specie Senis il-
 lius, in ipsius domum, & precipit uxori & liberis
 ejus, quid de bonis suis facere debeant: Judæus ve-
 rò ille dixit ei; Et mea pecunia, quam apud Te de-
 posui, ubi est? Ille statim eam protulit, & ei reddi-
 dit. Judæus admiratus, dixit ei; An revera ex Ge-
 henna venisti? Ille; verè ita res habet; Judæus;
 Num in vita tua Te conjecisti in Gehennam? Ille;
 Omnino. Judæus; Quam ob causam sic fecisti?
 Ille; Ne in ea judicer (pœnis afficiar:) quisquis enim
 se in gehennam projicit in vita sua, non judicabitur
 illius igne: & beatus est ille, qui se eò conjicit; nam
 si expiationem facit pro omnibus peccatis suis, &
 liberatur ab igne. Judæus hac audiens subrisit,
 neq; verbis ejus fidem habuit, ac porrò ei dixit, Te-
 cum ibo, & videbo, num revera Te conjicias in i-
 gnem? Ille; quod si mecum iiveris, te ipsum etiam
 in eum conjicies. Judæus; quod mihi placebit id sum
 factururus. Ille vicissim non ibis mecum. Cum ergò
 absolvisset precipere uxori & liberis suis, & iterum
 discessisset, Judæus secutus est illum, quod ille re-
 trospiciens animadvertens, dixit ei, Ne sequaris me.
 Judæus; Imo vel Te invito sequar, & videbo quid
 factururus sis. Ille videns quod sequeretur etiam se
 invito, dixit ad eum: Nunquid Judæus es? Imò,
 respon-

respondit ille. Alter; Scito, me non esse Virum vel Hominem; Sed Satanas Gehennæ sum, qui seduco stolidos istos homines, qui deserto Domino illo qui mundum creavit, & conservat, colunt Ignem Gehennæ, & quando aliquis illorum se projicit in Gehennam, ego ab eo in domum ejus ex actis tribus diebus, sub illius specie, formâ & habitu, & præcipio domui ejus pro lubitu meo; insuper hoc nomine laudo eos, & dico felices esse omnes eos qui se conjiciunt in gehennam; cum in perditionem abeant. Nam impy sunt, & super omnes Idololatrias habemus potestatem ut seducamus & perdamus eos in viis ipsorum malis; sed quod ad Israelitas attinet, qui credunt in Deum vivum, qui est Dominus Mundi, & creavit omnia, quiq; acceperunt legem, non habent potestatem ipsos seducendi, quamdiu ambulant in via veritatis. Hæc Judæus audiens gavisus est, & vivit viam suam.

Ex hac Relatione, genium licet Rabbini- cum spirante, nihilominus apparet, ineptam illam de IGNE ÆTERNO superstitionem atque persuasionem infedis animis Barbararum adeò, & ab omni Ebræorum commercio alienarum Gentium. Dubium igitur nullum est, Americanos etiam, maligni Spiritus ductu, consuetudinem illam perpetuum ignem servandi recepisse; & in hunc usque di-

em, cum reliquis à Menasse productis ritibus, originem Israelitam nullatenus confirmantibus, retinuisse. Quod prolixius deinceps erit ostendendum.

MENASSE BEN ISRAEL

(Sect. VI.)

Nicaragvacenses verabant feminas, quæ partum nuperé eâdissent, templa ingredi, priusquam menstruo forent purgata. Insula Hispaniola incole peccare eos ajunt, quibus res est cum femina recens enixa, & Indi novæ Hispaniæ gravissimè puniebant Sodomie reos, sepeliabant etiam plurimi Indorum suos mortuos in montanis, qui mos etiam est Judæorum.

DISCUSSIO.

Adeò frivola & insulsa argumenta pro origine Americanorum Israelitica hæc sunt, ut prolixiori discussione minimè digna videantur. Qualis enim consequentia: In hæc vel illa Gente feminae modo enixæ, ab ingressu templorū & thoro maritali arcentur; In Sodomie scelus graviter animadvertitur, & mortui in montanis sepeliuntur; Ergò illa Gens Israelitis suam debet originem, nimis profectò inepta illatio. Quæ feminae quæso statim à partu in publicum prodeunt, ne dicam templa ingrediuntur? Quis eos non vituperabit, quibus cum

cum feminâ recens enixa res? Quæ denique Gens (si modo non omnes honestatis limites prætergressa fuerit,) adeò barbara, adeo profana quæ non detestetur, debitisque pœnis insectetur nefandum Sodomix scelus, exinde verò originem Israeliticam inferre, non absurdum solum, verùm etiam profus ineptum & ridiculum. Et nescio sane annon ab alijs Nationibus, præsertim Germanis, (qui nihil tale novère,) in illud Sodomix crimen gravius animadvertatur, quam ab ipsis olim Hebræis, qui (ut è Judic. XIX. & XX. manifestum est) ob Gabaensium in puniendo illo pariter ac alio quodam crimine segnitiam, integram propemodum Tribum Benjamiticam amisissent. Porrò sepelire mortuos in montanis, mos quidem Judæorum est, sed aliarum etiam infinitarum gentium, quod notissimum. Omnia certe hæc criteria, nescio quarum aliarum Gentium inter Americanos exhiberent vestigia, quibus ut prolixius inhæreamus, operæ minimè foret pretium.

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

Et nomen Chana istis in locis inventum, referente Gregorio Garzia.

G 2

DISCITE

D I S C U S S I O.

Si non Syllabarum harum sono etiam respondeat significatio, argumentum hoc omnium evadet ineptissimum. Talia infinita prope modum vocabula accuratior Glottosyncrasis exhibet, quæ tamen diversissima denotant. Indos verò, longè aliud quid voce Chana designare quam Hebræos, ipse Menasse inficias ire minimè potuit.

M E N A S S E B E N I S R A E L

(Ibid.)

Id mireris, quod ab ÷sdem Jubilæum L. annorum in urbe Mexico, ut totius Provinciæ Metropoli, magna cum Pompa celebretur.

D I S C U S S I O,

Non miror. Quoties cum primis nefandam Dæmonis in imitandis ritibus atq; ceremoniis à Deo præceptis cacozeliam mecum reputo. Illud potius miror, Virum eruditum, ejusdemque neutiquam ignarum, in hoc argumento tantopere sibi placuisse, nec ullum tamen (ut aliàs consuevit,) fide dignum testem in medium attulisse. Infinitâ sic pro lubitu fingi poterunt, nec ego hæctenus (instituta etiam paulò accuratiori inquisitione,) quoddam hujus rei vestigium reperire potui. S.

verè

verò vel maximè apud Americanos tale quid fuisset deprehensum, nihil minus tamen, quam originè Israeliticam confirmaret. Quis enim publica illa Indorum gaudia, aliquot annorum effluxo spatio (ob insignem forte victoriam, vel aliam quamcunq̄ue ob causam) celebrata, Jubilæa nuncuparet Judaica? Rectius solennes lætities, certis quibusdam temporibus iteratas, appellaveris, quales aliarum Gentium historiæ neutiquam ignorant.

MENASSE BEN ISRAEL:

(Ibid.)

Quid quod die Sabbathi omnes ceremoniis ac sacrificiis in templo faciendis interesse tenebantur.

DISCUSSIO.

Siccine à Judaica duntaxat Gente observata fuit consuetudo SABBATHI? Sic omnibus reliquis Nationibus despecta aut neglecta hæc ceremonia? Nonne השביעי אומרים האומות שכל העולם שמר יום השבת מלעבדו בן ער ימי מתן תורה מרכתיב ויברך אלהים יום *Dicunt Genes universum Mundum observare diem Sabbathi, ne quod in eos facerent opus, ex eo quod scriptum est, & benedixit Deus diei septimo &c. inquit R. Gedal. Schalschel. Haccab. p. 90. Et Josephus Albo Lib. עקרים Orat. 3. c. 25. acriter*

contra Christianos, (primam, non septimam
 hebdomadis lucem religiosè observantes,)
 disputat, eo quod septima illa dies PER SE
 SACRA sit, & omnibus omninò quieti à Deo
 destinata. Sed quem Menassi rectius oppone-
 re possemus, quam Menassen ipsum, Probl. 8.
 de Creation. p. 36. ita differentem: *Certum est,*
eos omnes qui per traditionem à Majoribus suis cre-
ationem Mundi acceperant, etiam observasse Sabba-
thum; Sed notitiam creati Mundi, Menasse
 rursus (מקוה ישראל p. 92.) confirmante, ha-
 buerunt Americani; exinde sic infero: A
 quibus illi habuerunt notitiam creati mundi,
 ab illis etiam acceperunt observationem Sab-
 bathi; Sed à Majoribus suis (Japeti forte poste-
 ris) *non autem Hebræis* (quod infra ostendam) A-
 mericani acceperunt notitiam creati Mundi,
 Ergo etiam observationem Sabbathi Validis-
 simum hocce telum à se ipso paratum, vix e-
 ludere potuisset Menasse. Et quis profanarum
 institutionum adeò rudis aut imperitus, quem
 Sacri cujusdam diei per singulas hebdoma-
 das recurrentis fugiat observatio. Morem il-
 lum τὰς ἱεροποιίας μὲν αἰέσεως ἑορταστικῆς ποιῆσαι.
Sacra curare cum laborum intermissione solenni,
 veluti satis celebratum, describit Strabo lib. X.
 Ipse Aristobulus Judæus, sed Philosophus Pe-
 ripate-

ripateticus, de popularium suorum Sabbatho seu die septimo apud Euseb. Lib. 13. de Præp. Evang. c. 12. differens, Διασώφει (inquit,) ὁμηροῦ καὶ ἠσίοδος, μεταληφότες ἐκ τῶν ἡμετέρων βιβλίων ἱερῶν εἶναι. *Palam docuere Homerus & Hesiodus, cum id nostris haussissent ex libris, sacram esse, ad hunc modum Hesiodus:*

Ἐβδομάτη δ' ἤπειτα κατήλυθεν ἸΕΡΟΝ
Υ΄ ΜΑΡ.

Septima dein illuxit SACRA dies.

Optimè Josephus Lib. II. contra Apion: ἔδ' ἔστιν ἡ πόλις ἐλλήνων, ἔδητισῶν ἔδ' ἐβάρβαροι, ἔδ' ἐν ἔθνος, ἔνθα μὴ τὸ τῆς ἐβδομάδος ἦν ἀργῶμεν, ἡμεῖς τὸ ἔθος ἔδιαπεφοιτήκεν. *Quod vulgo vertitur: Nulla est Civitas Græcorum usquam aut Barbarorum, nec ulla Gens ad quam septimana, in qua vacamus, consuetudo minimè pervenerit. Satis etiam perspicua sunt verba Philonis de opif. Mundi: ἑορτὴν γὰρ ἔμιας πόλεως ἢ χώρας ἔστιν, ἀλλὰ τῶ πάντες, ἦν κορίως ἄξιον καὶ μόνην πάνδημον ὀνομάζειν καὶ τῶ κόσμῳ γενέσιον. Quod in editis redditur; Est enim festus non unius Populi religionisve, sed in universum omnium, qua sola digna est, ut dicatur popularis festivitas, & Mundi Natalis, conf. eund. de vita Mosis Lib. II. Exinde Clemens Alexandrinus rectè infert V. Strom. τὴν ἐβδομάην ἱερῶν, ἔμόνοι οἱ Ἑβραῖοι, ἀλλὰ*

καὶ οἱ Ἕλληνας ἴσασιν. *Septimum* (sc. diem) *Sacrum esse, non Ebraei modo verum etiam Graeci agnoscunt, addit Clemens: ἀλλὰ καὶ Σόλωνος ἐλεγῆαι σφόδρα τὴν ἐβδόμηδα ἐκθεάζουσι. Quam diem uti Sanctiorem ipsa quoque Solonis Elegiae mirum in modum pradicant.* De Romanis dubitare nemo potest, qui prima duntaxat illorum delibavit instituta. Sic apud Ciceronem in Sacris Legibus, sic Halicarnasseum videre est, Romæ diem sacram quieti servitiorum & Animalium fuisse destinatam. Afferit Dion Historicus, ejusdem Sabbathi, quod apud Judæos erat, usum ad Græcos Romanosque fuisse translatum. Idem haud obscurum esse poterit è Calendario Julij Cæsaris, quòd cum Calendar. Ecclesiastico novo prodijt Venet. 1552. in quo non festorum solum; verum Dierum Hebdomadarios ratio egregiè ostenditur. Si itaque Cessatio ab opere quotidiano, (quippe quæ Sabbathum potissimum constituit) à Gentilibus fuit observata, mirum sanè non est, ab Americanis septimâ quavis luce congregationes tales, ad ceremonias & sacrificia, in templo peragenda, fuisse institutas.

Reperiuntur tamen quædam eruditorum hîc divortia, cum nonnulli diei septimi nomine septimum septimanatim recurrentem; alij

verò

verò septimum mensis religiosè à Gentilibus habitum fuisse existimant. Priorem sententiam asserit H. *Grotius* de Ver. Rel. Christ. p. 43. posteriorem verò Doctiss. *Seldenus* Lib. III. de Jur. Nat. & Gent. c. 17. prolixè tuctur, sic locum explicat Hesiodi cum diem septimum appellat $\text{IEPON HMAP DIEM SACRUM}$; mensis nempe cuiusvis. Quæ verò *Clemens* ex Homero & *Callimacho* habet $\text{\pi\pi\iota\ \epsilon\beta\delta\ \acute{o}\mu\eta\varsigma}$ non de die septimo, sed septenario intelligit. Quicquid tamen hujus sit, manifestum certe est, intra septem dies, exantlati operis memoriam observatam fuisse non apud Græcos solum & Romanos, sed apud Celtas quoque & INDOS, quibus fermè omnibus per Hebdomadas distributa tempora, ut præter *Justinum Martyrem*, *Cassium* & *Philostratum* docent vetustissima dierum nomina. Quem denique Muhammedanorū latent de septimæ diei hebdomanatim recurrentis (Veneris vid.) instituta? Nuncupant illum יום ארל נמעה seu diem congregationis, quod eod. homines congregentur. Hoc ex Abu Walid Mahumed ben Elshecîna Historico Vet. docet *Seldenus* d. l. p. 427. Ille enim Rerum initia & sex creationis dies exequens, ait: *Tunc creavit stellas & Solem, & quæ sunt id genus cætera. Et continuatum est opus illud*

à die primo in diem *Giuma*. Ideò autem vocatur dies *Giuma*, quoniam eo in uniuersum rerum primo creaturarum compages est absoluta. Sic Saidus Batricides Patriarcha Alexandrinus, scribit, Adamum è Paradiso ejectum hora nona diei *Giuma*. Arabes verò Sabbathum nuncuparunt ערוכה *Arubah*, qua de voce plura docet Magnus Hottingerus *Primit. Heidelberg.* p. 374. Sic etiam ס'ר אר'א' א'ם *Dominum dierum* salutant, diem item esse ΣΩΤΗΡΙΟΝ illis præsertim qui ungues præcidant, quin & observatu omninò necessarium, atque sic illis פריצה *Lex* dicitur. Diei etiam illius studium statutum divinum vocatur in jure Mahummedico, collecto ab *Abdallà Abumuhamed ben Abi Zeid*, p. 36. Nec commercia luce illa Muhammedani permittunt: *O vos qui è credentium sitis numero*, (sic in Alcorano Azoar 62. legitur) *quando convocatur ad precandum in die Giuma Mercandi negotia relinquere, quod bonum est vobis, si sapitis*. Etsi verò è plurimarum Religionum ceremoniis, conflatum sit dogma Muhammedicum, primorum tamen Noachidarum vestigia apud illos haud obscurè deprehenduntur. Mirum itaq; non est apud Indos etiam, quoddam quasi Sabbathi ἀποσχιασμα fuisse observatum, ex quo tamen minimè inferri debet, eosdem

AMERICANIS DISSERTATIO. 107
eosdem propterea Israelitis suam debere originem, aut non nisi ab eorum posteris, Sabbathicam ceremoniam esse deducendam.

MENASSE BEN ISRAEL:

(Ibid.)

Iidem divortium faciebant à feminis, quæ quid minus honestum parassent.

DISCUSSIO.

Divortii usum pro libitu alterutrius Conjugum, apud Novi Orbis incolas repertum esse tradit *Alfonsus à verâ Cruce* (in Acad. Mexicanâ olim Professor primarius,) Spec. Conjug. p. II. art. 5. Anne verò Judaicam sapit originem? Minimè. Quis ignorat quot quantæque Gentes morem illum observaverint? appositissimè *Josephus Scaliger*, Animadv. Euseb. n. 2015. *Apud Romanos & Græcos tam mulier quam Vir potest alter alteri dicere, ut res suas sibi habeat. Quin nominare rei illius propriâ jure Attico prodita erant, ut si vir discederet ab uxore, hoc diceretur ἀποπομπή, si mulier à viro ἀπόλειψις.* Has divortii voces Græcas habet *Julius Pollux*. Lib. III. Onomast. c. 3. sed differentiam illarum optimè explicat *Samuel Petitus*, Comm. in Leges Atticas, Lib. VI. p. 459. In vêtustissimis quidem scriptis Talmudicis (*Gemar. Hierosol. ad t. Kidd-*

108 DE ISRAELITIS
Kidofchim cap. I. f. 58. col. 3.) legitur: בני נח אין להן גירושין:
:להן קירושין. אין להן גירושין. i. e. *Noachidis
nec sunt Nuptiae nec divortia*; Talia vero ibid. in-
telliguntur, qualia ab ipsis Ebraeis, (ritibus atq;
ceremoniis variis accedentibus,) observan-
tur. Divortii etiam libellus & Græcis & Ro-
manis in usu. Illi τῆς ἀποπομπῆς, ubi vir femi-
nam ejiciebat; sive τῆς ἀπολείψεως γράμματα,
ubi hæc illum relinquebat, appellarunt, ut mo-
do dictum, quibus adde Plutarch. in Alcibia-
de, & Alexandr. ab Alex. Genial. dier. Lib. IV.
cap. 8. Et Archontis Athenis erat eligere judi-
ces apud quos de legitima divortii causa dis-
quireretur. ἀπολείψεως consuetudinem à Ju-
dæis minimè observatam, aliarum gentium
exemplo introducere conata est Salome
Herodis soror, missa ad maritum Costobarum
repudii libello, quod constat è Josepho
lib. XV. cap. II. Aliud exemplum in Herodia-
de Aristobuli filia (Lib. 18. c. 7.) occurrit. Ex his
itaq; obscurum neutiquam est, hanc divor-
tiorum consuetudinem, ut apud gentes pluri-
mas, sic Americanos etiam, absque ullo E-
braeorum commercio observatam fuisse, nec-
quicquam exinde pro stabilienda illorum ab
his origine inferri potuisse.

MENAS-

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

*Fratrū defunctorū viduas ducebant Indi
Insularum Peru, Novæ Hispaniæ & Guatimalæ.*

DISCUSSIO.

Ex observatione fortè Legis Mosaicæ? Minimè; sed nullâ hoc ipsum prohibente lege positiva, à summis istarum terrarum Magistratibus lata. Nec idoneum rursus Menasse hujus rei affert testem, nec præcipuam illam addit conditionem: Si frater absque legitimis liberis è vita discesserit. Neminem fermè latet, Gentes Americanas promiscuo cõtaminari concubitu; Quid mirum itaque si brutali quodam affectu, fratrum etiam defunctorum viduis, ad nefandas utantur libidines.

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

*An non ex hisce judices, habitasse illic locorum
Judeos, à quibus Gentes ista talia acceperint.*

DISCUSSIO.

Minime. Ex instituto enim prolixiori hætenus examine omnino apparet, quam infirmis opinio hæc nitatur fundamentis. Fufius ostenderem argumentum à simili petitum (nisi exactissima morum atq; rituum convenientia

tia ostendi possit,) omnium esse levissimum, è dictis tamen abunde illud apparet, observandum etiam, controversiæ statum à Menasse nunc prorsus esse immutatum. Aliud enim est Judæos illic locorum habitasse; aliud verò primos in Americam venisse, utrumq; absurdum, prius tamen tantopere à veritate alienum non est ac posterius.

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

Supra dictis adde & illud. quod notitiam creati Mundi, ac Diluvii universalis, quam habebant Indi, Israelitis acceptam ferre debeant.

DISCUSSIO.

Plurimum de *diluvio* sermonem Americanis tribuit Acoſta, ita tamen, ut juxta illum determinari neutiquam possit, utrum diluvium de quo loquuntur, sit *universale*, cujus S. Scriptura meminit, an aliquod aliud *particulare diluvium*, seu inundatio illarum Regionum, in quibus ipsi habitabant, præsertim cum haud obscura magnæ cujusdam inundationis indicia in iisdem occurrant. Duas autem quæstiones hic manifestè confundit Menasse, quæ maximoperè sunt invicem distinguendæ (1) An Creationis & Diluvii notitiam affecuti fuerint Indi? (2) An illam debeant Israelitis? Priorem

orem facillè concedimus. Non enim videmus cur Americani non potuerint obscuram diluvii cujusdam memoriam conservare, præsertim si vestigia atque signa etiamnum conspicua, non sint ejus quod tempore Noachi accidit, sed alicujus particularis, quale id quod prodit Plato, aut Deucalionis de quo Poetæ. Anne verò concessa quæstione priori, concedenda etiam posterior: Ergò notitiam illam acceptam ferre debent Israelitis? Siccine enim celeberrima illa de Mundi productione & subsequuta per diluvium corruptione traditio, in sola Semi & Eberi propagata fuit familia? Nonne salvifici hujus dogmatis semina, sub ipsa quandoque Gentilium latere zizania? Quam spatiosus nobis dicendi campus aperiretur, si Sacra Ægyptiorum penetralia, aut vasta profanorum volumina evolvere vellemus. Indos solos accedamus, illorum de Mundo creato & devastato sententiam exploraturi. Atque ut Americanos (de quibus nunc controversia) prætereamus; quam exacta sacrorum illorum dogmatum vestigia apud SINAS reperiuntur! Primus eorum Ordo, Chaos rerum omnium initium constituit, è quo Spiritale summum (ut ipsi loquuntur,) procreaverit id quod materia constat. Quo-
modo

modo verò Chaos illud in productione rerum fuerit divisum, quales exinde derivatæ sint rerum Mundanarum qualitates, formæ item ac symbola prolixè diximus Comm. de Re Liter. Sinenf. sect. IX. Sic de diluvio multa est apud Sinicos scriptores mentio : de illius verò origine causaque nulla. Ab ipso Martinio Hist. Sin. p. 3. illud non tam pro Noetico quam alio quodam Sinis peculiari (quale Ogygium olim in Attica, in Thessalia Deucalionicum,) habetur. Et tamen Sinis (ob Gentis hujus antiquitatem) non incommode Noetici memoria tribui posset. Quis verò exinde originem Sinarum inferret Israeliticam? Sed ais: Longè accuratior apud Americanos quam Sineses Diluvii extat descriptio, quæ non nisi cum Noetico conveniat. Juxta Acoftam enim tradunt diluvio illo omnes homines fuisse deletos, narrantq; è grandi lacu Titicaca prodiisse Viracocham, qui sedem fixerit in Tiaguanaco, ubi adhuc deprehendantur ruinæ & rudera antiquorum & mirabilium ædificiorum, atq; inde transiisse ad oppidum Cusco, & ita genus humanum de novo coepisse multiplicari. Alii narrant è quadam specu per fenestram exiisse sex aut nescio quot homines, eosq; initium dedisse generi humano, in loco qui ob eam causam

causam ipsis Pacari Tampo dicitur. Hinc ajunt ortum Mangocapam, quem authorem & caput Ingarum agnoscunt, & ab eo duas familias ortas, unam Hanan Cuzco, alteram Urin Cuzco. Referunt Reges Ingas, quum bellum inferrent & plures provincias subjugarent, hanc rationem attulisse, omnes gentes illis obsequium debere, quia ex suo genere & patria totus Mundus sit restitutus. Verum hæc fabulis anilibus ita sunt inquinata, tot scatent mendaciis, ut ipse Menasse (stante sententia sua de origine Americanorum Israelitica) fidem iis adhibere minimè possit. Dum enim ad suas Terras diluvium applicant, quomodo ab Israelitis primò inhabitata fuisset America? Addo, quod Acofta alijsque affirmantibus, omnia Americanorum monumenta, omnesque relationes non adscendant supra quadringentos annos, vetustiores meræ sūt tenebræ, è quibus nihil certi erui potest. Nec mirum: cum enim Libris destituantur, vix possibile, quadringentorum annorum rationem reddi ab iisdem posse. Ad quartum tandem opinionis suæ fundamentum, infelici tamen pede pergit

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. VII.)

Quartum opinionis hujus fundamentum sit, quod fusci coloris ac imberbes sint Indi; at verum

Novo Mundo albos, ac barbatos, invenerint, quibus nullum unquam intercessit cum Hispanis commercium, & quos non alios quam Israelitas esse dixeris.

DISCUSSIO.

Igitur specifica Judæi differentia in albo colore & barba promissâ consistit? Infinitæ sic Gentium excursiones in Americam statui possent; Sic Carthaginensium, sic Norvvegorum, Germanorum, Tartarorum coloniæ (juxta nonnullos in Terras illas ductæ) confirmantur, si enim argumentum à colore & barba promissa sufficit, unde quæso constat, barbatos illos & Albos non alios præter Israelitas fuisse? Sed quot barbatae etiam Gentes apud Americanos repertæ sunt? Miges in Zapoteca, Scheries in Rio de la Plata, inter Brasílios Malopaques alijsque barbas alunt. In novo etiam Mexico Franciscus Vasquets de Coronado *Barbatos* reperit. Quòd verò hæctenus Hispani Israelitas illos Americanos nondum visitaverint, causa est, quod in remotissima Provincia Utopiæ degant, quæ non secus ac Terra Australis in hanc usque diem mansit incognita. Certe Hispani (qui in ipsâ patriâ, Judæorum opibus tantoperè inhiant,) ne utiquam pepercissent contribulibus Americanis. Infatiabilis enim illorum avaritia, quæ nullum in America angulum, nullum fermè sepulchrum

chrum reliquit intactum; integram Provinciam minimè præterijisset. Nec ab Israelitarum Americanorum abstinuissent commercio, illo præsertim, quo oblatam ab Indis maximam auri rerumque pretiosarum copiam, horrendis supplicijs olim compensare consueverunt.

Quæ porrò MENASSE ad exornandam suam Thaidem, è Scriptoribus quibusdam Indicis affert, non minus insulsa sunt, quam consequentia: Ergò Americani Israelitis suam debent originem. Nec per febrem unquam authoribus in mentem venit, Relationibus istis prodigiosam ad eò sententiam confirmare. Scilicet e Petro Simone Francisc. narrat, Philippum quendam d^r Utre Genti cuidam Americanæ bellum inferre constituisse, & emenso itinere urbem invenisse, populo ac pulcherrimis ædificijs divitem, nec procul ab ea, duos Agricolas terram colentes, quos captivos abducere voluerit; Illos verò cum se peti animadvertissent, occyssimè urbem versus aufugisse, sed Philippo insequente substitisse, lanceisque suis illum in pectore læsisse. Philippum itaq; retrocessisse, gentium istarum dexteritatem miratum. Hinc Menasse (risum teneas Lector!) verosimile esse ait: *Israelitas esse, quos illic loci Deus servet usq; ad tempus redemptionis.* Idem Menassi accidit, quod bonis quibusdam Viris, qui

dum non tam argumentorum pondere, quam numero vincere conantur, ineptissimarum quandoq; rationum colluvie, reliquas, majorem veritatis speciem habentes, reddunt suspectas. Ejusdem prorsus farinae illa sunt, quae ex Jo. Castellani, Caspari Bergarenfis, aliorumque, cum primis Nautarum, relationibus, profert Sect. VIII. IX. X. XI. XII. Quae omnes in eo solum conveniunt; reperta esse in America Gentes quasdam seorsim degentes, proceræ staturæ, habitu ad ornatum composito, egregiè barbata, fortesq; & belligeras, qui navibus Canois navigare nescirent, quanquam cæteri Indi non alijs uterentur; A nauta etiam Batavo se accepisse tradit Menasse, repertos fuisse Indos Hispanicam Linguam callentes, albos, barbatos, benè instructos, opipare vestitos, auri & argenti divites, habitantes in urbibus muro cinctis, & incolarum plenis, nunquã ipsis cum Hispanis commercium fuisse, (unde igitur lingua Hispanica, cujus notitia ipsis modo attributa?) ac securè iter ab incolis undiquaq; versus suscipi posse. *Historiam istam (ad dicit Menasse,) fortè fortuna audiebam ab isto navis gubernatore Belga: unde nonnulli nostrum, conjicientes Israelitas esse illos proposuerant remittere eum, ut ea penitus inquireret; sed cita morte decedebat anno proximè elapso; unde videtur non permit-*

tere Deum, intentiones istas ullum sortiri effectum, ante dierum finem. Nimis certe vana & inepta omnia. Quis nunquam è Belgici illius nautæ relatione colligere potuisset, Gentem illam bene instructam, divitè &c. non aliam esse quam Israeliticam? fortè quia Judæi Europæi opibus plerunq; abundant? nullam herclè aliam convenientiam deprehendere possum. Anne verò operæ fuisset pretium, propterea ad Indos illos ablegare nautam? Hocq; defuncto, nonne alius spartam illam, atq; splendidam Judæorum Amstelodamensium ad Israelitas Americanos Legationem, suscipere potuisset? Sed fabulosa hac sunt χρυσόφυγετα, minusque tuta Ifacidarum Indicorum latibula. Nec obscure etiam figmentorum fermè omnium generis communis hic deprehenditur. Et quid de intentione Menassis Decem Tribus deperditas inveniendi tandem statuendum sit, ipse exponit, dum (juxta illum,) *Deus minimè permittat Intentiones istas ullum sortiri effectum, ante dierum finem.* Heu! misera itaque ISRAELIS SPES, quam Menasse Tract. peculiari (מקוה ישראל) fovere quidem constituit, ast verbis illis fermè in fenum abire jussit.

Maximoperè autem miror, Menassen, illud ad originem Americanorum Israeliticam stabilendam omisisse, quod antiquissima apud Brasilianos traditio vigeat: *Majores suos divinitus è Mari servatos;*

quod de Mari Rubro nonnulli intellexerunt, sed absq; dubio illud non ad Mare rubrum, sed particularis cujusdam diluvij memoriam referendum est, qua de paulò antea differuimus. Afferuntur à nonnullis alia etiam argumenta, quæ tamen Menasse absq; dubio propterea quod Gentis suæ vitia prodant, sponte omisit. Videi, quod Novi Orbis Incolæ (eo quod Israelitis originē debeant,) sint naturâ timidi, superstitionibus dediti & mendaces, quemadmodum etiam, inquit, in Vestitu conveniunt, cum vel nudis pedibus ambulent, vel calceis utantur plantam tantummodo pedis operientibus, & duplici duntaxat vestiantur indumento, nimirum tunica & sindone, hæc q; esse talia, qualia à Samsonne promissa fuerint problema suum dissolventibus, Jud. XIV. 12. 13. Sed hæc omnia ne titivillitio digna sunt, quod enim Americani timidi sunt, non magis arguit eorum ab Israelitis originem, quam ab alijs ejusdem Naturæ populis. Sed nec omnes Novi Orbis incolæ stigmate illo notandi sunt; reperiuntur animo audaciores quam plurimi, quod & testatur Acosta suarum Histor. Indicarum Nat. & Moral. Lib. I. c. 23. & Hispani quandoq; prælijs victi, & crudeli mortis genere trucidati, experti sunt. Mendacij crimen proprium esse videtur Idololatriæ omnibus, magisq; originem Americanorum Cretensem, quam Israeliticam arguit. Vestitus item satis simplex & humilis magis illorum rusticitatem & imperitiam, quam originem Abrahamiticam prodit, adde & climatis æstum, propter quem pluribus indumentis neutiquam opus habent. Samson

non

non ab Israelitis sed Philistæis (ut d. l. vers. 19. narratur,) Tunicas ac Sindones abstulit, sicq; horum potius, quam illorum posteri dicendi essent Americani. Sed leviora hæc sunt, & prolixiori discussione minimè digna,

Examinatis itaque omnibus atque singulis, pro migratione Israelitarum Americana, argumentis, expedienda restat Quæstio satis ardua: QUALIA TANDEM IN LOCA DEPERDITAE ILLAE TRIBUS FUERINT TRANSLATAE? Si verò rejectis omnibus Librorum Apocryphorum fabulis, putidisq; humani ingenij figmentis, Scripturam duntaxat sequimur Canonicam, nullo ferme negotio, viam, quâ nos expedire optimè poterimus, inveniemus. Illa etenim docet apertissimè, DECEM illas TRIBUS ab Assyriorum Imp. abductas, in Regionibus haud ita longinquis hæsisse, & ipsius decreto, fixam ibidem sedem collocasse. Verba II. Reg. XVII. 6. hæc sunt:

בשנת התשעית להושע לכה מלך אשור את שמרון ויגל את ישראל אשורה וישב אותם בחלה ובחבור נהר גוזן וערי מדי:

h. e. Anno Nono Hoseæ cepit Rex Assyria Samariam, & deportavit Israelem in Assyriam, collocavitq; eos in Chalach & in Chabor, & ad fluvium Gozan, & in Civitatibus Mediæ. Confer. c. 18, 11. & I. Paral. 6, 26. sensus est: Abductos fuisse Israelitas in Assyriam, ut partim in provinciis remotioribus, partim in Regionibus ac Civitatibus Mediæ deinceps collocarentur, nec congregationes ullæ instituerentur. Sed loca illa paulo accuratius sunt perlustranda: חלה Chalach (Ptolemæo Calacine, & Calachene,) pars est Assyriæ versus Septentrionem, ad occidentem tamen aliquantum decli-

declinans, Carduchis & Mardis (Plinii ætate Cordurnis dictis lib. VI. cap. 15.) vicina. **חבור** CHABOR Regio montana est, Assyriæ & Mediæ contermina. Græcum Ptolemæi exemplar exprimit *ὁ χαβώρας τὸ ὄρος*, *Chabaros mons*, qui aut idem est, aut parum distat à monte Chapton, in quo Benjamin Itiner. p. 90. plusquam centum Israelitarum cœtus reperit. *Choatras*, sed perperam appellatur in Latina Bilibaldi versione, quam Moletius Geographus Venetus commētariis suis illustravit, quo cum cōsentit Mercator Geographus non incelebris, nisi quod transposita litera aspirata montem CHOATRAN nuncupet. **גוזן** GOZAN *Fluvium* eundem cum Cyro amne in Media esse, dubitari vix poterit, à Medis enim temporibus antiquissimis Gozan dictus est, postea (appellatione ut apparet Persica) Cyrus nuncupatus, ut vicinus alter Cambyles, in Cyri & Cambysis gratiam. Cum verò Textus Sacer affirmet, ad *Fluviū Gozan* collocatos fuisse Israelitas absq; dubio capiendum est de fluvii istius ripa ad urbem *Gauzaniam*, aut ulterius etiam ad Mare Hyrcanum pertinente. Totus verò ille Tractus commodè Regio Gozanis saluari potest, quæ licet Mediæ pars, quia tamen crebris barbararū Nationum incursionibus devastata fuit, merito in textu nostro à *Civitatibus Mediæ* (utpote cultioribus, nobilioribus, frequentioribusq;) distinguitur. Illum itaq; locum Israelitis incolendum assignavit Assyriorum Rex; eundem Ptolemæus tribuit *Cadusiis*, quos Plinius Lib. VI. c. 16. *Getas* nuncupat. De his itaq; quæri potest; an Israelitarum sint Reliquiæ

liquiæ? Affirmat Fullerus, (Miscell. Lib. II. cap. 5.) & Cadufios dici vult quasi **קדושי** sanctos, ratic-
 ne vocacionis: Et Gelas Plinii à Chald. **קדושי** quod
 migrare est. Accedit quod apud Strabonen Cadu-
 fii dicantur *Advena*, verba sunt: ἡ ἢ προσάρκτι
 ὄρεινῃ ἔτραχία ἔψυξεν ΚΑΔΟΥΣΙΩΝ καλοικια,
 τῶν ὄρεινῶν, καὶ Ἀμαρδῶν, καὶ ταπύρων, καὶ κυρτίων καὶ
 ἄλλων τοιούτων οἱ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΙ εἰσὶν? *Media, pars A-*
quilonaris est Montana, & aspera, & frigida, Cadusiorum
montanorum sedes, & Amardorum, & Tapyrorum, & Cyr-
tiorum, aliorumq; id genus, QVI ADVENAE sunt. *Amar-*
dos quidem & Cyrtios ex Armenia venisse postea
docet, sed Cadufii & Tapyri unde migrarint, incer-
tum relinquit. Hos verò advenas non esse patet ex
vetutissimo scriptore Ctesia, qui utrosque Nino
subjicit apud Diodor. Lib. 3. p. 64.) ἐκυρίευσέ (in-
quit) τῆς δὲ κατ' ὄρεινῶν χώρας καὶ ταπύρων. Im-
peravit Caddusiorum Regioni ἔψυξεν. Fallaci de-
niq̄ue Caddusiorum à קדושי etymo, neutiquam est
nitendum, tale etiam illud, quod in Festo Avieno
nuncupentur Gerri, (quasi à קדושי) Advena. Sed
hæc obiter. Priori tandem Paral. c. 6. 26. loco Me-
diæ reperitur קדושי HARA, quæ vox à novissimis In-
terpretibus haud incommode redditur Montosus;
mediterraneus etenim ille tractus Ecbatana & ul-
terius tendens, amœnis montibus molliter asurge-
bat. Neglecta aspiratione Hieronymus legit Ara;
ipsa certe Media à Græcis alio nomine Aria, & Me-
di Arij appellantur, Paus. in Corinthiacis de Me-
dia: παραγενομένη δὲ εἰς τὴν λεγομένην τότε ΑΡΙΑΝ.
Τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκε τὸ ὄνομα ΜΗΔΩΝ ἀπ' αὐτῆς.

cum in eam Regionem venisset, quæ tum *ARIA* dicebatur, incolis à se *MEDORVM* nomen dedit. Xenophon Rer. Græcar. Lib. II. Θαμνήριος τῆς Μηδείας, ἐγγὺς καὶ ὁ ὄριον. *Thamnerij Media prope Cadusios sunt*; Conflata voce ex *Aria* vel *Ariis* אַרְיָא h. e. meridie. Doctissimus Bochartus Geogr. S. p. I. Lib. III. c. 14. credit *Haræ* nomine propriè significari *Mediæ* partē, Septentrionem versus, quam Arabes vocant אַרְגַּבָּא *Algebal*, propter Montium continuam seriem. Sane אַרְגַּבָּא Hebræis id ipsum est quod Arab. גֶּבַל *Gebal* mons, sicq; esset Montana Regio, quod eodem recidit. Sed per *Chabor* fluvium & oppidum *Chaboram* cum Tremellio intelligere, item *Nehar Gozan*, Regionem *Gauzan* itidem nuncupare nollem, hæc enim cum ipso fluvio neutiquam est confundenda. *Chabor* sane provincia est non fluvius, sicuti *Gozan* fluvius non provincia, ad cuius ripam *Israelitæ* fuerunt collocati, licet totus ille tractus à fluvio isto Regio *Gozanis* dici possit, accuratè tamen ab eodem est distinguenda, ut paulò ante diximus. E fontibus autem illis *Gozanicis* magnam partem promanavit fictum illud *Judæorum* Flumen *Sabbathicum*, quod *Ebræorum* nonnulli (de quibus vid. *Elias* in *Thisbi*, voc. *Sambation*) & *Moses* cum primis *Gerundensis*, ipsum fluvium *Gozan* nuncupant, eò quod à voce אָגַב abripiendi significationem habente, deducatur.

Sed paulo accuratius nunc fabulam istam *Judaicam* expendere animus est, præsertim cum ipse *Menasse* sèct. XIX. non magno solum molimine eandem adstruere, verum *Judæi* etiam communi-
ter,

ter, Utopicam & Chimericam suam in quibusdam locis *αυτοκατορίαν* exinde stabilire conentur. Sunt verò qui Amnem illum Sabbathicum *E-leutherum Strabonis* (cujus Lib. VI. meminit) appellant. Valaniam nuncupat *Brocardus* (Descript. Terræ S. Cap. II. p. 9.) qui fluvius juxta eundem à montibus haud longinquis prorumpens, disterneret Regnum Hierosolymitanum à Principatu Antiocheno, meminit etiam *Fulgosus* Lib. I. Exemplorum, c. 6. & *Agricola* de natura eorum quæ ex terra fluunt, Lib. 3. p. 114. Sabbathicus autem & Sabbathion juxta *Eliã* loc. all. dictus est *מפכי שביתתו*; *בשבת* propter cessationem ipsius in Sabbatho, narrant enim Hebræi fluvium hunc currere & magno impetu ferri: *כל ימי השבוע הוץ בשבת* omnibus diebus septimana præter Sabbathum. Sic *Plinium* adversus *Josephum* tuentur omnes *Rabbini*; Ille enim de flumine isto verba faciens) *Nat. Hist. Lib. 31. c. 2.* inquit: *In Judæa Rivus Sabbathis omnibus siccatur;* Hic verò *Antiq. lib. 7. c. 24.* refert, eundem sex diebus siccum exhibere locum, septimo vero semper currere; Manifestam hanc discrepantiam omnes agnoverunt. Solus fermè *Menasse ben Israel*, *Josepho* cæteris Ebræis æquior, communem verborum istorum sensum ita pervertit, ut *Pliniano* per omnia respondeat, sic enim verba *Josephi* reddit: *Titus Imperator inter Arcas, & Raphaneam, urbes Regis Agrippæ transiens, vidit fluvium mirabilem, qui ut ut rapidissime feratur, quovis tamen septimo die siccatur; eo verò elapso, ordinarium cursum resumit, quasi nulli mutationi obnoxius, eundemq; semper servat ordinem. Sabbathicus verò*
à sacro,

à sacro Iudaeorum festo dictus est, eò quod quietem eorum septimo etiam die imitetur. Hoc verò non est vertere sed pervertere, & contrarium prorsus authoribus sensum affingere. Magis quidem voci שבת consentanea sunt Plinii verba, cum enim illa notet cessare, quiescere, vix commode Sabbathicus juxta Josephum appellari poterit, Sabbathis enim omnibus minimè esset Sabbathicus, cum tunc (ex illius sententia) pleno alveo rapidus fluat; contra fluxum sistere & siccare (quod Plinius septima die fluvio illi tribuit) verè esset σαββατισμὸν quiescere & ab opere vacare; propterea tamen aliã prorsus Josepho mentem affingere (quod Menasse tentavit,) magna certè audacia est. Egregia hæc conciliandi esset Methodus, & opportunum compendium, si discrepantibus authorum sententiis, alterius verba prorsus pervertantur, sic nullo laborioso sacrorum locorum Conciliatore (à Menasse adornato) opus esset. Præterea an ne ab omni prorsus errore absolvendus est Josephus? Φιλαλήθη quidem illum cum eruditus Viris judico, qui in media luce vix sui temporis historiã ignorare poterit, lapsum tamen quandoque esse in obscurioribus præsertim antiquitatibus, pauci negare audent, nec quisquam sui temporis res ita consignare valet, ut ab omni prorsus errore alienus dici possit. *Isaacus Casaubonus* quidem (Exer. XV. n. 37.) suspicatus est, Josephi locum de fluvio Sabbathico jam ante Ruffinum fuisse corruptum. Quid si verò fluvius ille, juxta Josephum nomen Sabbathici non exinde acceperit, quod septimã quavis Luce quie-

quiescat, sed quod singulis Sabbathis insigni quâdam mutatione gaudeat; ita sane videtur, conjectura mea est, doctiorum esto iudicium. Sed cur tanto studio Menasse Josephum suum Plinio conciliare laborat, cum & hunc paulò post manifesti erroris arguat, eò quod scripserit: *Rivum Sabbathis omnibus sicari IN IVDAEA*; Sed exinde omninò apparet, tantam inter Plinianum illum & Rabbanicum fluvium esse discrepantiam, quantam inter Judæam, & remotissimas illas ab eâdem Regionem, ad quas flumen hocce fabulosum à Judæis positum est. Plinio hâc in parte responder Josephus his verbis: *ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος Ἀρκείας τῆς Ἀρξίππα Βασιλείας καὶ Ραφαναῖας*. h. e. *Fluit medius inter Arceña Agrippæ Regni civitatem & Raphanaam*. Si itaq; Agrippæ ditio eundem comprehendit, quomodo longinquæ (Rabbinis asserentibus,) à Judæa Regionem? Idem situs Eleuthero amni à signatur à Geographis, & juxta Brocardum (Descript. Palæst, c. 2.) disternat Regnum Hierosolymitanum à principatu Antiocheno. En, quam belle hæc cum fabulis conveniant Jûdaicis! quam mirifico saltu tanto terrarum tractu, tot altissimis montibus superatis, rivus iste Sabbathicus à Mari mediterraneo ad Caspium, è Judæa in Mediam abierit. Nec dubium est fluvium illum (si per Sabbatham licuerit,) porrò perrecturum, usq; dum ad Hyperboreos, ultra omnem Aquilonis flatum degentes, pervenerit, admirandas illas Danitarum, Nephtalitarumque reliquias, ac fabulosa Israelitarum agmina quæsiturus. In India certe (juxta *Abrah. Frisol Orchot olam cap.*

26.) feliciter appulit, verba illius hæc sunt: מוצה נהר סבטיון בגליות האנדיאה הזאת העליונה : בין נהרי ננגיס: h. e. *Origo fluvii Sabbathici. est in Regione India superioris, inter fluvios Gangis.* Imo (juxta eundem) pervenit in Kalicout. נהר סבטיון למעלה מקליקוט מוצאו ומפסיק בין האינדיאני ההם לקצת מלכות היהודים ושם תמצאנו : בודאי h. e. *Fluvius Sabbation originem suam habet ab altera parte Kalicout, separatq; Indos à Regno Iudaorum, quem certo ibi invenies.* Satis verò exinde manifestum est, neque Plinii neque Josephi autoritate confirmari posse putidissimum illud de fluvio Sabbathico figmentum, cum nec situs respondeat, nec illi ipsi invicem convenient. Ex impurissimis igitur lacunis Talmudico-Rabbinicis duntaxat promanavit flumen hocce Sabbathicum, putida illa scaturigine longè dignissimum. Judæi enim (locis in præfamine supra citatis) magno molimine regnum sibi confinxere ultra Amnem illum Sabbathicum ad portas Caspias, unde nullus unquam nuncius, nullæ literæ provenerint, quod nec viderit quispiam, nec visurus sit unquam, figmentum hercèle callidum! & propterea à Rabbinis excogitatum, ne Jacobæum illud varicinium Gen. XLIX. jam impletum credatur in Salvatore nostro Christo Jesu. Eodem argumento Rabbini utuntur ad evincendum, non solis Judæis, sed omnibus gentibus imperatam esse quietem Sabbathi, sed figmentum hocce Rabbinicum & fluvium illum Sabbathicum, eo unde promanavit, relegamus.

Et ad perditas nostras Tribus reversi, pro certo habemus, illas ab Assyriorum Rege abductas,

partim

partim in Assyria partim Media permanfisse, inq̄;
 locis illis (continuatis forte sceleribus) periisse.
 Juxta graviffimam illam comminationem Lev.
 xxvi. 38. **וְאָכַרְתֶּם כְּנֹעִים וְאָכַלְתֶּם אֶת־כֶּסֶף אֲרָץ אֲבוֹתֵיכֶם**
 : **אֲבוֹתֵיכֶם** h. e. *Peribitis in ipsis gentibus, & & absument vos*
terra Inimicorum vestrorum. Quid Jesaias cap. vii. 8?
Intra sexaginta quinque annos : **יַחַת אֲפְרַיִם מֵעַם** *Desi-*
net Ephraim esse Populus, ut non incommode Latinus
 reddit, Græcus: ἐκλείψει ἡ βασιλεία ἐφραϊμ ἀπὸ
 λαῶν, ita sane futurum **יַחַת** à R. David Kimchi expo-
 nitur **יִשְׁכַּר וְיִתְבַּטֵּל** *confringetur & abolebitur,* quod
 in tristi illa Decem Tribuum deportatione, perq̄;
 Assyriam dispersione, omninò impletum est. Etsi
 enim illæ temporis successu demum deletæ atque
 extirpatæ sint, paulatim tamen quasi ita contabu-
 erunt, ut cum infinita profanarum gentium multi-
 tudine confusæ, velut quidam rivulus Mari vasto
 conjunctus, penitus tandem evanuerint. Per E-
 phraim autem sicuti passim, ita illo Jesaiæ loco u-
 niverfa Domus Israelitica est intelligenda. Terque
 quaterque igitur miseros Judæos! Qui fide nihilo-
 minus indubia Decem Tribuum Restitutionem,
 & cum duabus reliquis conjunctionem sibi pro-
 mittunt. Hanc aliquot sectionibus SPEI SUÆ IS-
 RAELITICÆ, Menasse stabilire conatur, ut eo
 magis in fide atque SPE Judaica conserventur flu-
 ctuantes Ebræorum Animi, non obstante insigni
 quodam loco Talmudico, SPEM illam ISRAELITI-
 CAM prorsus evertente. Occurrit ille Tit. Sanhe-
 drin. פרק seu sect. x. (juxta nonnullas edit. xi.)
 sicque se habet: **עֲשֵׂרֶת הַשְּׁבִטִים אֵינָן עֲתִידִין**
לְחֻזֵק שְׁנֵאמַר וַיִּשְׁלַח אֶל אֲרָץ אַחֲרַת כְּנֹעִים
הַזֶּה

הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף הם הולכין
: ואינם חוזרים: h. e. *DECEM TRIBUS non revertentur,*
q. d. (Deut. xxix. 28.) Et abjecit eos Deus in terram aliam,
sicut dies hic, Diesabit non redit: atq; etiam illi abeunt,
NON REDEYNT. Sic apud R. *Salom.* super Oseam
c. III. 5. talis extat Traditio: אר שמעון בן מנסיא
: אין מראין סימן טוב לישראל: h. e. *dixit R. Simeon*
filius Mansija non ostendetur signum Bonum Israeli. Et Isa-
acus Abarbanel cum Davide Kimchio ad c. xxxi.
Jeremiæ, diserte scribunt, neutiquam sciri utrum
Decem Tribus superstites sint nec ne. Infelices ni-
hilominus Judæi, dum Decem Tribuum deper-
ditarum restitutionem credunt, statuere etiam
tenentur illas alicubi esse superstites. Contulit
hac de re cum Rabbino quodam Magnus Bux-
torfius, ubi ille post multa tandè eò devenit, ut licet
ipsi hæc ignorent, Deum tamen qui per Ezechie-
lem decem Tribuum redemptionem promiserit,
sciturum quomodo vel unde eas velit reducere.
Tantopere autem misera hæc ISRAELIS SPES Tal-
mudicis illis atque Rabbinicis locis turbatur, ut
nec A. *Montezini* Relatio, nec *Menassis ben Israel* dis-
sertatio, ad eandem sive restaurandam, sive conser-
vandam amplius

SUFFICIAT.

Pag. 64. lin. 23. leg. Phil. it. C. XXVI. lin. 24. leg. Christ. pag. 68. lin. 12.
l. Itali eorum. p. 82. l. 2. leg. circumcidebant. p. 83. lin. 3. l. Tribubus.
ibid lin. 14. l. inferret. p. 88. lin. 1. adde voc. idem.

08241

e

2 -

5661
5761t

T.

